

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANA BİLİM DALI**

TÜRK HUKUKUNDA ISRARLI TAKİP SUÇU

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Miraç Fırat ÇOĞAN**

**Danışman
Prof. Dr. Sururi AKTAŞ**

KASIM 2024, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

“Türk Hukukunda Israrlı Takip Suçu” **Yüksek Lisans** tezim tarafımda incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim. Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Miraç Fırat ÇOĞAN

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı : Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı

Program Adı : Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Başlığı : Türk Hukukunda Israrlı Takip Suçu

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 135 sayfalık kısmına ilişkin 01/11/2024 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: %16' dır.

Filtrelemeye **alıntılar dahil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimeden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 26/11/2024.

Danışman: Prof. Dr. Sururi AKTAŞ

Öğrenci: Miraç Fırat ÇOĞAN

KILAVUZA UYGUNLUK

“Türk Hukukunda Israrlı Takip Suçu” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Miraç Fırat ÇOĞAN

Danışman

Prof. Dr. Sururi AKTAŞ

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Sururi AKTAŞ danışmanlığında **Miraç Fırat ÇOĞAN** tarafından hazırlanan “**Türk Hukukunda Israrlı Takip Suçu**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

26/11/2024

JÜRİ:

Danışman : **Prof. Dr. Sururi AKTAŞ** (imza)
Üye : **Doç. Dr. Ercan YAŞAR** (imza)
Üye: : **Doç. Dr. Mehmet SAYDAM** (imza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.... /..... tarih vesayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /..... /

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Bu tez çalışmasının hazırlanması sürecinde, değerli bilgileriyle yoluma ışık tutan, danışmanlığımı üstlenerek gerek yüksek lisans sürecinde gerekse akademik hayatımda bana çok önemli katkılarda bulunan kıymetli hocam sayın Prof. Dr. Sururi AKTAŞ'a teşekkürleri borç bilirim.

Tez savunmamda jüri olarak bulunma nezaketini gösteren, savunma sınavı öncesinde, esnasında ve sonrasında değerli görüşleri ile hem bu tez çalışmasının olgunlaşması ve daha nitelikli hale gelmesini sağlayan hem de akademik kariyerime destekte bulunan sayın Doç. Dr. Ercan YAŞAR'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Lisans öğrenimim boyunca ceza hukukuna ilişkin vermiş olduğu değerli bilgiler ile ceza hukukunu sevmemi sağlayan ve yüksek lisans sürecinde de desteklerini eksik bırakmayan, akademik hayatım açısından özel bir yere sahip olan ve tez savunmamda jüri olarak görev alma nezaketi gösteren kıymetli hocam Doç. Dr. Mehmet SAYDAM'a şükranlarımı sunuyorum.

Son olarak, tez çalışması esnasında vermiş olduğu bilgiler, karşılıklı gerçekleştirmiş olduğumuz teorik tartışmalar ve tez çalışmasına ilişkin verdiği detaylar ile bu çalışmanın daha nitelikli hale gelmesinde katkısı bulunan değerli hocam sayın Dr. Kerim KILIÇ'a teşekkür ediyorum.

Miraç Fırat ÇOĞAN, Erzincan, 2024

TÜRK HUKUKUNDA ISRARLI TAKİP SUÇU

Miraç Fırat ÇOĞAN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Kasım 2024

Danışman: Prof. Dr. Sururi AKTAŞ

ÖZET

İnsan, yaradılışı gereği, hayatta kalabilmek ve ihtiyaçlarını temin edebilmek adına bir arada yaşamaya mecbur vaziyettedir. Bu sebeple insanoğlu var olduğu günden bu yana toplum içerisinde yaşamını sürdürmektedir. Ne var ki bir insan toplumunun olduğu yerde, bu insanlar arasında anlaşmazlıkların da ortaya çıkması kaçınılmaz bir durumdur. Bu anlaşmazlıkların önüne geçebilmek için hukuk kuralları ortaya çıkmıştır. Var olan hukuk kuralları, kimi zaman insanlar tarafından ihlal edilebilmektedir. Ceza hukuku alanında yer alan kuralların ihlal edilmesiyle, gerekli olan diğer şartların da varlığı halinde, suç olarak ifade edilen hukuki kurum ortaya çıkmış olacaktır. Toplumsal düzeni sağlamak için, ceza kanunları vasıtasıyla çok sayıda suç ihdas edilmiştir ve bu suçlar ihlal ettikleri hukuki değerlere göre cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, hayat karşı suçlar ve malvarlığına karşı suçlar gibi çeşitli gruplara ayrılmaktadır. Bu gruplardan birisi de hürriyete karşı suçlardır. Bu çalışmanın konusu, Türk Ceza Kanunu’nun “hürriyete karşı suçlar” başlıklı ikinci kitap, ikinci kısım ve yedinci bölümünde yer alan ısrarlı takip suçudur.

Bu çalışmanın amacı, ısrarlı takip suçunun tarihi gelişimi ve genel yapısını ortaya koymak, Türk hukukunda yer alan ısrarlı takip suçu düzenlemesini detaylı bir biçimde incelemek ve uygulamada karşılaşılabilecek olan sorunlara çözüm önerisi getirebilmektir.

Anahtar Kelimeler: İsrarlı takip, Fiziken takip etmek, Temas kurmaya çalışmak, Objektif cezalandırılabilme şartı, Tehlike suçu.

CRIME OF STALKING IN TURKISH LAW

Miraç Fırat OĞAN

Erzincan Binali Yıldırım University,

Graduate School of Social Sciences

Master's Thesis, Nov 24

Supervisor: Prof. Dr. Sururi AKTAŞ

ABSTRACT

By nature, humans are compelled to live together in order to survive and meet their needs. As a result, since the dawn of humanity, people have continued their lives within societies. However, it is inevitable that conflicts will arise among individuals within any given community. In order to prevent such conflicts, legal rules have been established. These legal rules may sometimes be violated by individuals. When the rules within the field of criminal law are violated, and other necessary conditions are met, the legal institution referred to as a crime will arise. To maintain social order, many crimes have been established through criminal law, and these crimes are categorized into various groups based on the legal values they violate, such as crimes against sexual inviolability, crimes against life, and crimes against property. One of these groups consists of crimes against freedom. The subject of this study is the crime of stalking, which is outlined in the second book, second section, and seventh chapter of the Turkish Penal Code under the title "Crimes Against Freedom."

The aim of this study is to reveal the historical development and general structure of the crime of stalking, examine in detail the provisions related to stalking in Turkish law, and offer solutions to potential problems that may arise in practice.

Keywords: Stalking, Physical surveillance, Attempting to establish contact, Conditions for objective criminalization, Danger crimes

İÇİNDEKİLER

TÜRK HUKUKUNDA ISRARLI TAKİP SUÇU

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ISRARLI TAKİP SUÇUNA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

1.1. Israrlı Takibin Tarihçesi	4
1.2. Israrlı Takip Kavramı	6
1.3. Zorbalık ve Mobbing Kavramları ile Karşılaştırılması	9
1.4. Israrlı Takip Davranışları.....	13
1.4.1. Genel Olarak	13
1.4.2. Kişi ile İletişim Kurmak	16
1.4.3. Hediye ve Eşyalar Göndermek	17
1.4.4. Fiziki Olarak Takip Etmek	18
1.4.5. Bilişim Sistemleri Vasıtasıyla Israrlı Takip.....	19
1.5. Karşılaştırmalı Hukukta Israrlı Takip Düzenlemeleri	24
1.5.1. Genel Olarak	24

1.5.2. Amerika Birleşik Devletleri.....	24
1.5.3. Almanya.....	26
1.5.4. Avusturya.....	30
1.5.5. İtalya	32
1.6. Türk Ceza Kanunu’nda Yer Alan Israrlı Takip Suçu Düzenlemesi	34

İKİNCİ BÖLÜM

ISRARLI TAKİP SUÇUNUN UNSURLARI

2.1. Genel Olarak.....	38
2.2. Korunan Hukuki Değer	39
2.3. Tipiklik	42
2.3.1. Genel Olarak	42
2.3.2. Tipikliğin Maddi Unsurları	44
2.3.2.1. Fail	44
2.3.2.1.1. Genel Olarak	44
2.3.2.1.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	45
2.3.1.2. Mağdur.....	47
2.3.1.2.1. Genel Olarak	47
2.3.1.2.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	47
2.3.1.3. Suçun Konusu	48
2.3.1.3.1. Genel Olarak	48
2.3.1.3.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	49
2.3.1.4. Hareket (Fiil).....	49
2.3.1.4.1. Genel Olarak	49
2.3.1.4.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	51
2.3.1.4.3. Fiziken Takip Etmek.....	55

2.3.1.4.4. Temas Kurmaya Çalışmak	57
2.3.3. Tipikliğin Manevi Unsuru	61
2.3.3.1. Genel Olarak	61
2.3.3.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	64
2.4. Hukuka Aykırılık	66
2.4.1. Genel Olarak	66
2.4.2. Hukuka Uygunluk Nedenleri	68
2.4.3. Israrlı Takip Suçu Bakımından	71
2.5. Suça Etki Eden Haller	73
2.5.1. Genel Olarak	73
2.5.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	74
2.6. Kusurluluk	78
2.6.1. Genel Olarak	78
2.6.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	80
2.7. Objektif Cezalandırılabilme Şartı	81
2.7.1. Genel Olarak	81
2.7.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	82

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ, YAPTIRIM, SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA, BENZER SUÇ TİPLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

3.1. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	88
3.1.1. Teşebbüs	88
3.1.1.1. Genel Olarak	88
3.1.1.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	91
3.1.2. İştirak	93

3.1.2.1. Genel Olarak	93
3.1.2.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	96
3.1.3. İctima	99
3.1.3.1. Genel Olarak	99
3.1.3.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından	100
3.2. Soruşturma, Kovuşturma ve Yaptırım.....	103
3.3. Benzer Suç Tipleriyle Karşılaştırılması.....	109
3.3.1. Cinsel Taciz	109
3.3.2. Tehdit	114
3.3.3. Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma	119
SONUÇ	125
KAYNAKÇA.....	130
ÖZGEÇMİŞ	135

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AİCK	: Alman Ceza Kanunu
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
Bknz	: Bakınız
C.	: Cilt
CD.	: Ceza Dairesi
CMK	: Ceza Muhakemeleri Kanunu
Doç. Dr.	: Doçent Doktor
GPS	: Küresel Konumlandırma Sistemi
m.	: Madde
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
StGB	: Strafgesetzbuch
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

GİRİŞ

İnsanın yaratılışından gelen en temel özelliği, bir toplum içerisinde diğer insanlar ile etkileşim halinde yaşamını sürdürmesidir. Bu durum insanın sosyal bir canlı olmasından kaynaklanır. Bir toplum içerisinde yaşayan insanın, diğer insanlar ile temas halinde olması yadsınamaz bir gerçektir. Fakat bir arada yaşayan insanlar arasında sıklıkla uyuşmazlıklar da yaşanmaktadır. Bu durumların toplumsal düzeni zedelememesi için hukuk kuralları ihdas edilmiştir. Bu hukuk kurallarının ihlali neticesinde birtakım müeyyideler uygulanması ise kaçınılmaz bir durumdur.

İşte ceza hukuku, ihlal edilen bu hukuk kurallarının hangilerinin bir suça vücut verdiğini ve bu suç neticesinde ne tür cezaların uygulanacağını tespit eden hukuk dalıdır. Hangi davranışların hangi suç tipini teşkil edeceği, ve bu ihlal neticesinde hangi müeyyidenin uygulanacağı ceza hukukunun inceleme alanı içerisinde yer almaktadır.

Suçlar ihlal ettikleri hukuki menfaatlere göre çeşitli gruplara ayrılmaktadır. Bunlar genellikle kişilere karşı suçlar, topluma karşı suçlar ve insanlığa karşı suçlar gibi başlıklar içerisinde değerlendirilmektedir. Örneğin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu “Uluslararası Suçlar”, “Kişilere Karşı Suçlar” ve “Millete ve Devlete Karşı Suçlar” gibi kısımlar içermektedir.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan ısrarlı takip suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda “Kişilere Karşı Suçlar” başlıklı İkinci Kısım ve “Hürriyete Karşı Suçlar” başlıklı Yedinci Bölümde yer almaktadır.

İsrarlı takip suçunun incelendiği bu yüksek lisans çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm “İsrarlı Takip Suçuna İlişkin Genel Bilgiler” başlığını taşımaktadır.

Birinci bölümde ısrarlı takip kavramı, yabancı ve Türk literatüründe yer alan görüşler dikkate alınarak incelenecektir. Bunun akabinde bir ısrarlı takip tanımı yapılacaktır. Sonrasında dünyada ve Türkiye’de en çok görülen ısrarlı takip davranışlarından bazıları istatistiksel veriler çerçevesinde ortaya konulacaktır. İsrarlı takip kavramı ile benzer nitelikteki kavramlar arasındaki farklılıklar belirtilecektir.

Bunun ardından karşılaştırmalı hukukta yer alan ısrarlı takip suçu düzenlemelerine kısaca değinilecektir. Özellikle ülkemiz ile benzer hukuk sisteminde yer

almaları sebebi ile Kıta Avrupası Hukuk Sistemi içerisinde bulunan ülkeler ve ilk defa ısrarlı takip davranışını suç olarak düzenleyen ülke olması sebebi ile Amerika Birleşik Devletleri, bu karşılaştırma yapılırken göz önünde bulundurulacaktır.

Birinci bölümde son olarak Türk Hukukunda yer alan ısrarlı takip düzenlemelerine yer verilecektir. Bu başlıkta Türk Hukukunda yer alan düzenlemeler özel ve kamu hukuku ayırımı yapmaksızın kronolojik sıra dikkate alınarak ortaya konulacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümü “İsrarlı Takip Suçunun Unsurları” başlığını taşımaktadır. İkinci bölümde suç teorisine ilişkin genel bilgiler kısaca ifade edilecektir. Yine bu bölümde suçla korunan hukuki değer belirtildikten sonra tipiklik üzerinde durulacaktır. Bu çalışmada kastedilen tipiklik, suçun maddi ve manevi unsurlarını kapsayan dar anlamda tipikliktir. Bu noktadan hareketle tipikliğin maddi ve manevi unsurları tek tek irdelenecektir.

Çalışmanın ikinci bölümünde tipikliğe ilişkin incelemelerin ardından suçun bir diğer unsuru olan hukuka aykırılık incelemesi yapılacaktır. Hukuka aykırılık unsuruna ilişkin verilecek genel bilgilerin sonrasında, ısrarlı takip suçu bakımından uygulama alanı bulabilecek hukuka uygunluk halleri üzerinde durulacaktır. Burada diğer hukuka uygunluk hallerinden farklılaşan ilgilinin rızası daha ayrıntılı bir biçimde incelenecektir.

Yine bu bölümde hukuka aykırılık incelemesinin ardından suça etki eden haller üzerinde durulacak ve Türk Ceza Kanunu 123/A maddesinin 1. fıkrasının a, b ve c bentleri arasındaki farklılıklar ifade edilecektir. Bunun ardından kusurluluk incelemesine geçilecektir.

Bu çalışmada kusurluluğun suçun unsurlarından birisi olmadığı, fakat suçun tamamlanmasından sonra failin kınanabilirliğine ilişkin bir değerlendirme olduğu yönündeki görüş benimsenmiştir. Bu sebeple kusurluluk suçun unsuru olarak kabul edilmemiştir. Bu kapsamda kusurluluğa etki eden haller üzerinde durulacaktır.

Tez çalışmasının üçüncü ve son bölümü “Özel Görünüş Biçimleri, Yaptırım, Soruşturma ve Kovuşturma, Benzer Suç Tipleriyle Karşılaştırılması” başlığını taşımaktadır.

Bu bölümde ilk olarak ısrarlı takip suçunun özel görünüş biçimleri üzerinde durulacaktır. Teşebbüs, iştirak ve içtima kurumları ayrı ayrı olmak üzere detaylı olarak incelenecektir.

Israrlı takip suçunun müeyyidesi ve muhakeme usulü üzerinde durulacaktır. Soruşturma ve kovuşturma aşamalarında gerçekleştirilmesi gereken işlemler ve kovuşturma neticesinde ortaya çıkacak olan hüküm üzerinde durulacaktır.

Bu bölümde son olarak ısrarlı takip suçunun uygulamada sıklıkla karıştırılan benzer suç tipleri ile karşılaştırılması yapılacaktır. Bu kapsamda cinsel özgürlüğe karşı suçlardan olan cinsel taciz suçu ve hürriyete karşı suçlar arasında yer alan tehdit ve kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçlarının ısrarlı takip suçu ile benzer ve farklı yönleri irdelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ISRARLI TAKİP SUÇUNA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

1.1. Israrlı Takibin Tarihçesi

Israrlı takip suçu modern hukuk bilimi açısından henüz taze bir kavramdır. Zira diğer suç tipleri ile kıyaslandığında gerek ülkemizde gerek dünyadaki diğer ülkelerde son birkaç yılda suç olarak tanımlanmaya başlamıştır. Ancak ısrarlı takip, suç olarak tanımlanmadan önce dahi bu tür davranışların varlığı bilinmekte ve başka suç tipleri içerisinde dahi olsa incelenmekteydi¹. Hatta Milattan Sonraki 6. Yüzyılda oluşturulan hukuk külliyesi Corpus Juris Civilis'in bölümlerinden olan Instituones, günümüzdeki ısrarlı takip suçunun ilkel bir halini dahi içermekteydi². Burada yer alan düzenlemeye göre erginlik yaş aralığına henüz gelmemiş bulunan kız ve erkek çocukların ya da evli bir kadının sürekli bir biçimde takip edilmesi yasaklanmıştı³.

Modern ceza hukuku açısından ısrarlı takip eylemlerini suç olarak düzenleyen ilk hukuk kuralı, Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin Kalifornia eyaletinde ihdas edilmiştir⁴. 1989 yılında Amerikalı oyuncu Rebacca Schaeffer, kendisine karşı bir saplantı bulunduran bir hayranı tarafından öldürülmüştü⁵. O dönemlerde genç ve son derece popüler bir oyuncu olan Schaeffer, öldürülmeden evvel, failin ısrarlı takibine maruz kalmış ve yaklaşık iki yıllık bir süre boyunca fail tarafından takip edilmişti⁶. Bunların yanında failin, Schaeffer'in evini bulmak için özel dedektif ile anlaşması, evine

¹ Yağmur Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 16.

² Selin Türkoğlu, "Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip" (Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019), 11.

³ Türkoğlu, "Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip", 11.

⁴ Murat Volkan Dülger, "Normatif Düzenleme Açısından Israrlı Takip Suçu (TCK m. 123/A)", *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8/2 (2022): 26.

⁵ Alper Uyumaz, İdris Akdağ, "Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı ile Israrlı Takip Mağdurunun Korunması", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19/2 (2015): 53.

⁶ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 14.

sürekli olarak mektuplar göndermesi de gerçekleştirmiş olduğu bazı ısrarlı davranışlardandı⁷.

Her ne kadar Rebecca Schaeffer olayı, kamuoyunu son derece meşgul etmiş ve ısrarlı takibin suç olarak düzenlenmesi bu olaydan sonra olmuşsa da söz konusu olaydan önce de buna benzer birtakım olaylar yaşanmıştır. 1981 yılındaki Theresa Saldana olayı da bu duruma örnek olarak gösterilebilir⁸.

Bu olayları takiben benzer olayların gerçekleşmesi üzerine 1990 yılında Kaliforniya, Takip Karşıtı Kanun'u (Anti-Stalking) ihdas eden ilk eyalet oldu⁹. 1990'lı yıllarda ısrarlı takibi suç olarak düzenleyen ülkeler arasında Büyük Britanya, İrlanda ve Belçika da katıldı¹⁰. Takip eden zamanda bilhassa 2000'li yıllarda, başta Kıta Avrupa ülkeleri olmak üzere çok sayıda ülke, ısrarlı takibi ceza kanunlarında suç olarak düzenlemişlerdir¹¹.

Hukukumuzda ısrarlı takibe ilişkin ilk normatif düzenleme 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve bu kanunun uygulama yönetmeliği ile gerçekleştirilmiştir¹². Kanunun “amaç, kapsam ve temel ilkeler” başlıklı 1. maddesinin 1. fıkrasında, kanunun amacı “...tek taraflı ısrarlı takip mağduru kişilerin korunması...” olarak ifade edilmiştir¹³.

Bu kanunun uygulama yönetmeliğinde ise tek taraflı ısrarlı takibin tanımı yapılmıştır. Mevzuatımızdaki bu ilk düzenleme 2012 senesinde kabul edilmiştir. Ancak ısrarlı takibin suç olarak tanımlanması, aradan on yıl kadar bir sürenin geçmesi ile mümkün olmuş, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na 123/A maddesinin eklenmesi ile ısrarlı takip suçu ihdas edilmiştir.

⁷ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 11; Schaeffer ve diğer ısrarlı takip olaylarına ilişkin bkz: Alper Uyumaz, İdris Akdağ, “Türk Özel Hukukunda”, 53, 21 numaralı dipnot.

⁸ Şaban Cankat Taşkın, “İsrarlı Takip Suçu”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10/1 (2023): 102; Saldana olayına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 14. 6 numaralı dipnot.

⁹ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 15.

¹⁰ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 26.

¹¹ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 26.

¹² Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu (TCK m. 123/A)”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 71/3 (2022): 1402.

¹³ “Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Engellenmesi Dair Kanun”, (Erişim tarihi 05.01.2024), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6284.pdf>

Israrlı takip suçuna ilişkin Türk Ceza Kanunu düzenlemesi ileride ayrı bir başlık altında değerlendirileceği için bu bölümde yukarıda aktarılan bilgiler ile yetinilecektir.

1.2. Israrlı Takip Kavramı

Israrlı takip kavramı, dilimize İngiliz dilinden geçmiş bir kavramdır¹⁴. İngilizce’de “Stalking” olarak ifade edilen bu kelime sözlükte, “birisini belli bir süre zarfında tehdit ve rahatsız edici bir yöntemle izleyerek ve takip ederek suç işlemek”¹⁵ şeklinde tanımlanmıştır. Türkçe’ye “musallat olma”¹⁶, “avını takip etmek”¹⁷, “bir kişiyi onun rızası olmaksızın sürekli olarak gözetlemek”¹⁸ gibi pek çok şekilde aktarılmıştır.

Stalking kelimesi esasında, hayvanlar alemi ile ilişkili bir sözcük olup, hayvanların avlarını sessiz bir şekilde takip etmelerini ifade eder¹⁹. Bu kavram, günümüzde bilhassa internetin ve sosyal medyanın yaygınlaşması ile birlikte stalklamak, stalk yapmak gibi kullanımlar neticesinde büyük ölçüde dilimize yerleşmiş olan bir kavramdır.

Aslında stalking ya da Türkçedeki karşılığı ile “ısrarlı takip” kavramının tanımını yapmak oldukça zordur. Zira bu mefhum, hukuk biliminin konuları içerisinde bulunmanın yanı sıra sosyoloji, psikoloji ve tıp bilimleri dahil olmak üzere pek çok bilim dalının inceleme alanı içerisinde yer almaktadır²⁰.

Israrlı takip, diğer bilim dallarına kıyasla hukuk biliminin inceleme alanına çok daha sonradan girmiştir²¹. Kullanım alanının çoğalması neticesinde, anlamı da gitgide genişlemiş ve ceza hukuku dahil diğer hukuk dallarının da konusu olmaya başlamıştır²².

Günlük hayatta ısrarlı takip olarak değerlendirilebilecek birçok davranış biçimi bulunmaktadır. Bu davranışlar başlangıçta masum bir görünüm içerisinde bulunsa da

¹⁴ Recep Doğan, “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2 (2014): 138.

¹⁵ “Longman Dictionary of Contemporary English”, (Erişim Tarihi 02.01.2024), <https://www.ldoceonline.com/>

¹⁶ Recep Doğan, “Kadına Yönelik”, 138.

¹⁷ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip”, 1.

¹⁸ Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1400.

¹⁹ Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 100.

²⁰ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 13.

²¹ Alper Uyumaz, İdris Akdağ, “Türk Özel Hukukunda”, 52.

²² Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 13.

zaman içerisinde mağdur üzerinde baskı oluşturan, onu rahatsız eden, rızasını almayan ve süreklilik arz eden davranışlar haline dönüşebilmektedir²³.

Her ne kadar farklı davranış şekilleri ile gerçekleştirilse de ısrarlı takip olarak değerlendirilen davranışlar birtakım ortak özellikleri ihtiva eder. Bu özelliklerden en önde geleni, yapılan davranışların süreklilik arz etmesi veya tekrarlanan mahiyette olmasıdır²⁴. Bunun yanında mağdur üzerinde endişe uyandırmak, mağduru rahatsız etmek ve huzurunu kaçırmak gibi temel özellikleri de mevcuttur²⁵.

Israrlı takip ya da İngilizcedeki stalking kavramının tanımı birçok kere yapılmıştır. Bunlardan bazıları, “bir kişinin bir başkası üzerine istenmeyen ve tekrar eden bir şekilde dayattığı iletişim veya bağlantıları içeren sürekli taciz”²⁶, “aynı veya birbirinden farklı tekrarlanan eylemlerle mağdurun takip ve taciz edilmesi ve bu taciz eylemleri neticesinde kişinin endişe ve korku duyması”²⁷, “Mağdurun güvenliğini tehdit eden failin kasıtlı, kötü niyetli, tekrar eden eylemiyle mağdurun iç huzurunu bozması”²⁸, “Fail tarafından ısrarlı olarak gerçekleştirilen ve mağdurun kendisinin ve yakınlarının güvenliğine yönelik korku duymasına sebebiyet verecek nitelikteki rahatsız edici davranış biçimi”²⁹ şeklinde sıralanabilir.

Israrlı takibi ilk kez suç olarak düzenlemesi bakımından önem arz eden Amerika Birleşik Devletleri’nin Kaliforniya Eyaletinin Anti-Stalking Yasası³⁰, ısrarlı takibi, “bir başka insanı rahatsız etme maksadıyla gerçekleştirilen müteaddit tehdit ve taciz eylemleri” biçiminde tanımlamıştır³¹.

Bunun yanında, İstanbul Sözleşmesi adıyla bilinen, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi

²³ Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 101.

²⁴ Suzan Van Der AA, “Stalking As A Form of (Domestic) Violence Against Women”, *Rassegna Italiana di Criminologia*, 3 (2012): 175.

²⁵ Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 101.

²⁶ Suzan Van Der AA, “Stalking”, 175.

²⁷ Ahmet Türkmen, “Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11/2009 (2010): 1394.

²⁸ Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 101.

²⁹ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip”, 10.

³⁰ Murat Balcı, Kerim Çakır, “Israrlı Takip Suçu (TCK m. 123/A)”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10/2 (2022): 324.

³¹ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan Ceza Hukukunda Israrlı Takip Suçu”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1 (2022): 299.

de 34. maddesi ile (Taciz Amaçlı Takip) bir ısrarlı takip tanımı getirmiştir³². Bu tanıma göre “...başka bir şahsa yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu şahsı, şahsın kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı bir biçimde tekrarlanan tehditkâr davranışlar...” ısrarlı takip olarak nitelendirilmiştir³³.

Yine hukukumuzda 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği ile ilk defa mevzuatımızda ısrarlı takip olgusuna yer verilmiştir³⁴. Bu yönetmeliğin 3/1/ş maddesinde tek taraflı ısrarlı takip,

Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik olarak korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü davranış...³⁵ biçiminde tanımlanmıştır.

Görüldüğü gibi ısrarlı takip, üzerinde fikir birliğine varılmış bir tanıma sahip değildir. Her ne kadar bu tanımlamalar birbirlerinden farklılık gösterse dahi birtakım ortak unsurları barındırmaktadırlar. Bu noktadan hareketle, ısrarlı takibin unsurları mağdurun endişe duymasına yol açma, mağduru rahatsız etme, istenmeyen davranışları tekrarlama ve bu amaçlara dönük olarak her türlü aracı ve yöntemi kullanma olarak tespit edilebilir.

Bu açıklamalar ışığında ısrarlı takip, belli bir mağdura yönelen, mağdurun korku ve endişe duymasına yol açan, tekrar eden, fiziki ve fiziki olmayan takip yöntemlerini içeren ve her türlü araç ve gereç kullanılarak gerçekleştirilen rahatsız edici davranışlar biçiminde tanımlanabilir.

³² Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 28.

³³ “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi”, (Erişim Tarihi 04.01.2024), <https://rm.coe.int/1680462545>

³⁴ Şaban Cankat Taşkın, “İsrarlı Takip”, 104.

³⁵ “Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Engellenmesi Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik”, (Erişim tarihi 04.01.2024), <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=17030&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5>

1.3. Zorbalık ve Mobbing Kavramları ile Karşılaştırılması

Israrlı takip kavramı çok çeşitli şekillerde işlenmesi, mağdur üzerinde çeşitli etkiler bırakması ve birden fazla nedenlerle gerçekleştirilmesi bakımından, benzer kavramlar ile zaman zaman karıştırılabilmektedir. Israrlı takibin suç olarak düzenlenmesi ile birlikte, artık kendisine benzeyen fakat suç olarak tanımlanmayan başka davranışlardan ayırt edilmesi çok daha önemli bir hal almaktadır. Zira bu ayırım yapılmadığı takdirde, failin gerçekleştirdiği davranışın ısrarlı takip suçuna vücut vermemesine rağmen bu suçtan cezalandırılabilme ihtimali ortaya çıkacaktır.

Israrlı takip ile karıştırılabilecek bazı fiiller ve suç tipleri vardır. Özellikle ısrarlı takip olarak nitelenmesi gereken ve fakat henüz ortada ısrarlı takip suçu olarak düzenlenmiş bir ceza normu bulunmadığı için farklı suç tiplerinden hüküm kurulan davranışlar hukuk düzenleri açısından olumsuz bir durum oluşturmaktaydı. Zira bu gibi durumlarda hakimler ya failer hakkında ceza vermemekte ya da bazen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçundan, bazen tehdit suçundan ve hatta cinsel taciz suçundan hüküm kurmaktaydı³⁶. Bu durum suçun cezasız kalmasına veya kanunilik ilkesinin zarar görmesine yol açmaktaydı³⁷.

Israrlı takip suçu ile benzer suç tiplerinin karşılaştırılması, ileride ayrı bir başlık altında incelenecek olup bu kısımda ısrarlı takip ile benzer kavramlar olan zorbalık ve mobbing kavramları incelenecektir.

İngilizcede bullying olarak ifade edilen ve dilimize zorbalık olarak çevrilebilecek olan bu kavram, tıpkı ısrarlı takip gibi son yıllarda oldukça sık karşılaşılan bir mefhumdur³⁸. Türk Dil Kurumu'nun (TDK) sözlüğünde zorbalık kavramına karşılık olarak “zorbaca davranışta bulunma; mütegalibelik, müstebitlik, tagallüp” tanımları bulunmaktadır³⁹.

Zorbalık, “güç kullanarak, korkutarak, tehdit veya zorlama ile başkaları üzerinde egemenlik empoze etmek”⁴⁰ şeklinde tanımlanabilir. Zorbalık, ısrarlı takibin aksine suç

³⁶ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 74.

³⁷ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 74.

³⁸ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip”, 18.

³⁹ “TDK Sözlük”, (Erişim Tarihi 05.01.2024), <https://sozluk.gov.tr/>

⁴⁰ Esra Gökçen Kaygısız, “Şiddetin E-Hali: Siber Zorbalık”, *TİHEK Akademik Dergisi Şiddetin Önlenmesi Özel Sayısı*, 4-5 (2020): 162.

olarak tanımlanmış bir davranış biçimi olmadığı için ısrarlı takip gibi cezalandırılabilmesi mümkün değildir.

Zorbalığın temelinde, taraflar arasındaki güç farkından kaynaklanan rahatsız edici davranışlar yatmaktadır⁴¹. Zorbalık olarak nitelenen davranışlar, bu davranışlara maruz kalan kişi üzerinde üzüntü verici ve korku uyandırıcı etkilere sahiptir⁴².

Zorbalık olarak nitelenen davranışların ısrarlı takip davranışları ile benzer yanları, bu davranışlara maruz kalan kişinin ruh halinde ve sosyal hayatından benzer etkiler meydana getirmesidir. Zira her iki davranış biçimi de mağdur üzerinde üzüntü ve korku uyandırıcı birtakım sonuçlara sahiptir.

Bunun yanında ısrarlı takibin karakteristik özelliği olan tekrar edici davranışlar yani ısrar durumu, zorbalık için de geçerlidir. Zorbalık da tıpkı ısrarlı takip davranışları gibi belirli bir yoğunlukta tekrar eden davranışlardan meydana gelir⁴³.

Zorbalık ile ısrarlı takip arasındaki en temel fark ise zorbalık olarak nitelenen durumlarda bu davranışı gerçekleştiren kişi ile zorbaca davranışlara maruz kalan kişi arasında belli bir güç dengesizliğinin yatmasıdır⁴⁴. Kişiler arasındaki bu güç dengesizliği ekonomik, sosyal, fiziki ve duygusal olmak üzere çeşitli yönlerden olabilir⁴⁵. Oysa suçun unsurlarının incelendiği ikinci bölümde açıklanacağı üzere ısrarlı takip açısından fail ile mağdur arasında bu tarz bir farklılık veya dengesizlik aranmamaktadır.

Zorbalığın fiziki, cinsel, akran ve siber zorbalık gibi çeşitli türleri bulunmaktadır⁴⁶. İsrarlı takibe benzer yönlerinin fazla olması nedeniyle burada siber zorbalık kavramı ön plana çıkmaktadır.

Siber zorbalık kavramı teknolojinin ilerlemesi, iletişim araçlarının yaygınlaşması ve bu imkanlara erişimin kolaylaşması gibi nedenlerle son birkaç yılda son derece sık bir şekilde karşılaşılan bir durum haline gelmiştir⁴⁷.

⁴¹ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 19.

⁴² Esra Gökçen Kaygısız, “Şiddetin E-Hali”, 163.

⁴³ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 42.

⁴⁴ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 19.

⁴⁵ Esra Gökçen Kaygısız, “Şiddetin E-Hali”, 163.

⁴⁶ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 41.

⁴⁷ Gülşah Bostancı Bozbayındır, “Cyberbullying and Criminal Law”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 77/1 (2019): 426.

Tıpkı ısrarlı takip gibi siber zorbalık da genel anlamda kabul görmüş bir tanıma sahip değildir⁴⁸. Bu sorunun temelinde, siber zorbalığı gerçekleştirmek için kullanılan internet ve telefon gibi teknolojilerin hızlı bir şekilde gelişmesi ve değişime uğraması yatmaktadır⁴⁹.

Siber zorbalığı klasik anlamda zorbalıktan ayıran unsur, zorbaca davranışları gerçekleştirirken teknolojik araçları vasıta olarak kullanmaktır. Bu sayede zorbaca davranışta bulunan kişi, bu davranışlara maruz kalan kişinin karşısına çıkmadan veya fiziki olarak herhangi bir davranışta bulunmadan zorbalık olarak değerlendirilebilecek davranışları gerçekleştirebilmektedir⁵⁰.

Bu noktada siber zorbalığın, klasik anlamda zorbalığa nispeten çok daha tehlikeli bir durum olduğu dikkat çekilmesi gereken bir husustur⁵¹. Zira internet ve cep telefonu gibi araçlar, yüz yüze zorbalığı gerçekleştirirken kullanılan bıçak ve silah gibi araçlardan çok daha tehlikesiz ve zararsız gözükmemektedir⁵². Bunun yanında siber zorbalığa maruz kalan bireyler, teknolojik cihazlarına kapatmak ve hatta yanlarında bulundurmamak gibi tedbirler almalarına rağmen bu davranışlara maruz kalabilmektedir⁵³. Eklemek gerekir ki teknolojik cihazlar kullanılarak gerçekleştirilen bu davranışlarda, kişinin kimliğini gizleme olanağı da daha kolay olacaktır.

Siber zorbalık üzerine en kapsayıcı tanımın Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) tarafından yapıldığı söylenebilir. UNICEF siber zorbalığı “dijital teknolojiler kullanılarak gerçekleştirilen zorbalıktır” biçiminde tanımlamıştır⁵⁴. Dolayısıyla her türlü teknolojik imkânın araç olarak kullanılması ile gerçekleştirilen zorbaca davranışların siber zorbalık olarak kabul edilmesi mümkündür.

⁴⁸ Volkan Maviş, “Ceza Hukuku Boyutuyla Siber Zorbalık”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 29/3 (2021): 2459.

⁴⁹ Volkan Maviş, “Ceza Hukuku Boyutuyla”, 2459.

⁵⁰ Esra Gökçen Kaygısız, “Şiddetin E-Hali”, 163.

⁵¹ Emel Baştürk Akca, İdil Sayımer, “Siber Zorbalık Kavramı, Türleri ve İlişkili Olduğu Faktörler: Mevcut Araştırmalar Üzerinden Bir Değerlendirme”, *AJIT-E Academic Journal Of Information Technology*, 8/30 (2017): 3.

⁵² Esra Gökçen Kaygısız, “Şiddetin E-Hali”, 163.

⁵³ Emel Baştürk Akca, İdil Sayımer, “Siber Zorbalık”, 3.

⁵⁴ “UNICEF Siber Zorbalık”, (Erişim tarihi 06.01.2024), <https://www.unicef.org/turkiye/siber-zorbal%C4%B1k-nedir-ve-nas%C4%B1l-%C3%B6nlenir>

Siber zorbalık belli bazı temel özelliklere sahiptir. Bu özelliklerin başında anonimlik gelmektedir⁵⁵. Gerçekten de siber zorbalığa maruz kalan kişiler, çoğu zaman bu davranışları gerçekleştiren kişilerin kim olduğunu bilmemektedir⁵⁶. Anonimlik ve erişilebilirlik siber zorbalık ile klasik anlamda zorbalık arasındaki ayırt edici özelliklerden birisidir⁵⁷.

Bunun yanında siber zorbalık, klasik anlamda zorbalıkta olduğu gibi taraflar arasındaki bir güç dengesizliğine dayanır⁵⁸. Burada farklı olan nokta ise bu güç dengesizliğini ortaya çıkaran faktörlerdir. Klasik zorbalıkta bu güç dengesizliği fiziki veya sosyal birtakım unsurlara dayanırken siber zorbalıkta bu dengesizlik teknolojik bilgileri kullanmak ve anonimlik unsurları ile ortaya çıkmış olur⁵⁹.

Siber zorbalık olarak tanımlanan davranışların bir diğer temel özelliği ise gerçekleştirilen bu davranışların klasik zorbalıkta ve keza ısrarlı takip davranışlarında olduğu gibi belli bir yoğunlukta tekrar içermesidir⁶⁰.

Son olarak siber zorbalığın klasik anlamda zorbalıktan ayrıldığı en temel özelliklerinden birisi de oldukça yüksek seviyede bir kamusal bilinirlik kazanmasıdır⁶¹. Klasik zorbalıkta, bu davranışlara maruz kalan kişinin durumu son derece sınırlı bir çevre tarafından gözlemlenebilirken siber zorbalık durumunda, teknolojik imkanların da vasıta olarak kullanılması sebebiyle, mağdurun durumuna tüm dünya şahitlik edebilecektir⁶². Zorbaca davranışların genellikle mağduru küçük düşürücü ve utandıracak eylemler olması göz önüne alındığında, bu halde mağdurun psikolojisi üzerine olan etkisinin çok daha büyük olacağı aşıkardır.

Israrlı takip ile benzerlik gösteren diğer bir kavram, İngilizce’de mobbing olarak kullanılan ve dilimizde işyerinde psikolojik taciz olarak ifade edilen kavramdır⁶³. Kelime manası olarak mobbing, “bezdiri” anlamına gelmektedir⁶⁴.

⁵⁵ Volkan Maviş, “Ceza Hukuku Boyutuyla”, 2462.

⁵⁶ Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 95.

⁵⁷ Gülşah Bostancı Bozbayındır, “Cyberbullying and Criminal Law”, 429.

⁵⁸ Volkan Maviş, “Ceza Hukuku Boyutuyla”, 2461.

⁵⁹ Gülşah Bostancı Bozbayındır, “Cyberbullying and Criminal Law”, 430.

⁶⁰ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 42.

⁶¹ Gülşah Bostancı Bozbayındır, “Cyberbullying and Criminal Law”, 431.

⁶² Gülşah Bostancı Bozbayındır, “Cyberbullying and Criminal Law”, 431.

⁶³ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip”, 15.

⁶⁴ “TDK Sözlük”.

Bezdiri kavramı ise sözlükte, “işyerlerinde, okullarda vb. topluluklar içinde belirli bir kişiyi hedef alıp, çalışmalarını sistemli bir biçimde engelleyip huzursuz olmasına yol açarak yıldırma, dışlama, gözden düşürme” biçiminde tanımlanmıştır⁶⁵.

Türk hukuku bakımından mobbing kavramı, işyerlerinde gerçekleştirilen davranışlar açısından düzenleme alanı bulmuştur⁶⁶. Gerçekten de 27879 sayılı ve 19.03.2011 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “İşyerlerinde Psikolojik Tacizin Önlenmesi” konulu genelgede, mobbing olarak değerlendirilecek davranışların önlenmesinin, iş sağlığı ve güvenliğinin yanı sıra çalışma barışının geliştirilmesi bakımından da ehemmiyetli olduğu ifade edilmiştir⁶⁷.

Mobbing olarak değerlendirilebilecek davranışlara örnek olarak kişiye aşırı derecede iş vermek, hayatın olağan akışı içerisinde bitmesi beklenemeyecek bir işin bitirilmesi için kısa süreli zaman tanımak, kişiyi iş arkadaşlarının yanında rencide etmek, kişiye hakaret etmek, kişi hakkında mesnetsiz iddiaları yaymak gösterilebilir⁶⁸.

Israrlı takip ve mobbing kavramlarının benzer yönleri, gerçekleştirilen davranışların süreklilik arz etmesi veya birden çok defa tekrarlanmasıdır. Ancak bu iki kavramı birbirinden ayıran temel fark, mobbing kavramı işyerlerinde gerçekleştirilen ve işyerlerinde birlikte bulunulan amir veya iş arkadaşı gibi kişiler tarafından uygulanan bir davranış iken ısrarlı takip, aynı ortamda bulunulması zorunlu olmayan ve gerçekleştiren kişi ile maruz kalan kişi arasında herhangi bir ilişkinin bulunmasının zorunlu olmadığı bir davranış biçimidir⁶⁹.

1.4. Israrlı Takip Davranışları

1.4.1. Genel Olarak

Israrlı takip suçunu klasik suç tiplerinden ayıran en önemli nokta, gelişen teknolojik imkanlarla birlikte bu suç tipini gerçekleştirmeye yönelik davranışların her geçen gün çeşitlenmesi ve failin mağdura ulaşmak için değişik yöntemlere başvurusudur.

⁶⁵ “TDK Sözlük”.

⁶⁶ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 43.

⁶⁷ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 43.

⁶⁸ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 44.

⁶⁹ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 45.

Bunun yanında, bu suçu işleyen faillerin hangi maksatla hareket ettiklerinin bir öneminin olmaması da suç işlerken kullanılan yöntemleri çeşitlendirmektedir. Ayrıca fail ve mağdurun içerisinde bulunduğu ilişki, failin veya mağdurun sosyoekonomik durumu ve failin sahip olduğu psikolojik durum gibi etkenler de ısrarlı takip davranışlarının farklılık göstermesi bakımından etkili olan unsurlardır⁷⁰.

Israrlı takip davranışlarını gerçekleştiren failler, mağdura ulaşmak amacıyla doğrudan harekete geçebilecekleri gibi dolaylı yollar kullanarak da eylemlerini gerçekleştirebilirler⁷¹. Failler mağdurlara ulaşmak için bizzat kendileri eylemde bulunabildikleri gibi üçüncü kişiler vasıtasıyla da iletişime geçebilir ya da teknolojik araçları kullanabilirler⁷².

Esasında ısrarlı takip davranışları olarak kabul edilen eylemler, tek başlarına incelendikleri zaman genellikle hukuk normlarını ihlal eden cinsten davranışlar olarak kabul edilmezler⁷³. Basit ve masum gibi görünen ve hayatın olağan akışı içerisinde kişileri rahatsız edeceği düşünülmeyen davranışlar dahi ısrarlı takip suçunu gerçekleştirirken faillerin kullanabileceği yöntemlere dönüşebilmektedir.

Yapılan çalışmalar göstermektedir ki ısrarlı takip davranışları gerçekleştiren faillerin ilk olarak gerçekleştirdikleri eylemler, mağdurun dikkatini çekmek ve ona karşı olan alakasını göstermek için çeşitli hediyeler göndermek biçiminde gerçekleşmektedir⁷⁴.

Bu davranışlarla amacına ulaşamayan fail, mağdurun kendisine karşılık vermemesi veya olumsuz yanıt vermesi üzerine bir sonraki aşama olan mağdurun gözünü korkutmak biçimindeki davranışları sergiler ve nihayet son aşamaya gelindiğinde fail, mağdura yönelik tehdit, taciz veya fiziki şiddet hatta yaralama ve öldürme şeklinde eylemler gerçekleştirebilir⁷⁵.

Özellikle ısrarlı takibin ilk kez suç olarak düzenlendiği ABD’de, bu suçun ihdas edilmesinden önce ve hatta sonrasında bile yukarıda bahsedilen aşamaların çok net bir

⁷⁰ Recep Doğan, “Kadına Yönelik”, 142.

⁷¹ Veda Bilican Gökkaya, “On The Stalking Dimention of Violence Against Women”, *CUJOSS*, 47/1 (2023): 54.

⁷² Veda Bilican Gökkaya, “On The Stalking”, 54.

⁷³ “İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi 8 Mart Özel Sayısı 2022”, (Erişim Tarihi 29.01.2024), <https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/yayinlar/kitaplar/doc/8MART2022BROSUR.pdf>

⁷⁴ Recep Doğan, “Kadına Yönelik”, 143.

⁷⁵ Recep Doğan, “Kadına Yönelik”, 143.

şekilde görüldüğü çok sayıda olay gerçekleşmiştir. Örneğin 1996 yılında yaşanan ve Tarasoff Davası olarak bilinen olayda, Amerika Birleşik Devletleri'nin Kalifornia eyaletinde yaşayan mağdur Tatiana Tarasoff, fail Presenjit Poddar tarafından, ısrarlı takip eylemlerinin neticesinde öldürülmüştür⁷⁶.

Kalifornia Üniversitesinde öğrenci olan mağdur Tatiana Tarasoff ile aynı üniversitede yüksek lisans öğrenimi gören fail Presenjit Poddar, üniversitenin bir dans kursunda tanışır. Belirli aralıklarla bu kursta görüşen ikili, bir yeni yıl partisine katılır ve mağdur Tarasoff, fail Poddar'a bir öpücük verir. Poddar bu durumu ciddiye alır ve mağdura bu konudan bahsettiğinde mağdur Tarasoff, ilişkiyi reddeder ve kendisi ile ilgilenmediğini faile söyler. Yaşanan olaylar Poddar'ı ciddi bir biçimde etkiler ve psikolojik olarak zor duruma düşen Poddar, sosyal hayatında sorunlar yaşamaya başlar. Kalifornia Üniversitesinin terapi merkezinden psikolojik destek alan Poddar, terapistine Tarasoff'u öldüreceğini ifade eder. Terapist bu durumu üstlerine bildirirse de üniversite yönetimi terapistin bu durumu fazla abarttığını düşünerek gerekli tedbirleri almaz. Hatta Poddar, bu konu ile alakalı olarak gözaltına alındıktan sonra serbest bırakılır. İlerleyen günlerde fail Poddar, konuşmak bahanesiyle mağdur Tarasoff'un evinde gider ve mağduru bıçaklamak suretiyle öldürür⁷⁷.

Yine Amerika Birleşik Devletleri'nde ısrarlı takibe ilişkin bir örnek 1980'li yıllarda yaşanmıştır. Margaret Mary Ray Vakası olarak bilinen olayda, Fail Margaret Mary Ray, televizyon programı sunucusu olan mağdur David Letterman'ı takıntı haline getirmiş ve kafasında kurduğu hayali senaryolara inanmış ve bu yönde hareket etmiştir. Mary Ray, kendisine âşık olduğu gerekçesi ile birçok defa mağdurun evine gitmiş, mağdurun arabasını çalıp oğluyla birlikte başka bir şehre seyahat etmiş ve hatta kendisini durduran polislere kendisinin mağdur Letterman'ın karısı olduğunu söylemiştir. Mağdurun evine hediyeler göndermiş kapısının önüne yiyecek ve alkollü içki şişeleri bırakmıştır. Defalarca telefon ile aramış ve yüzlerce kez mektup göndermiştir. Mağdurun evinin bahçesine girip uyuya kalmış ve polis tarafından yakalanmıştır⁷⁸.

⁷⁶ Nesrin Duman, Hürmüş İrem Öçalan, Rüya Uysal, "Stalklama: İsrarlı Takip Davranış Tipolojiler", *Adli Bilişim ve Suç Araştırmaları Dergisi*, 5/2 (2023): 131.

⁷⁷ Nesrin Duman, Hürmüş İrem Öçalan, Rüya Uysal, "Stalklama", 132.

⁷⁸ Nesrin Duman, Hürmüş İrem Öçalan, Rüya Uysal, "Stalklama", 133.

Yukarıdaki örnekler, faillerin hareket ederken genellikle uyguladıkları şemayı ve aşamaları göstermek maksadıyla verilmiştir. Her failin durumu birbirinden farklı olduğu için her bir ısrarlı takip vakasında da çeşitli yöntemler meydana gelmektedir. Fakat benzer aşamalar gözlemlenmektedir.

Bu başlık altında sıklıkla görülen ısrarlı takip davranışlarından bazılarını değinilecektir. Belirtmekte yarar var ki ısrarlı takip davranışlarının tamamının bu başlık altında incelenmesi mümkün değildir. Zira her bir vakada fail ve mağdurun sosyal, ekonomik ve psikolojik durumları birbirinden farklıdır. Bunun yanında gelişen teknoloji ile birlikte her geçen gün yeni yöntemler ortaya çıkmakta ve failer tarafından uygulanmaktadır.

1.4.2. Kişi ile İletişim Kurmak

İsrarlı takip davranışlarından ilki ve en yaygın olanlardan bir tanesi failin mağdur ile iletişim kurması veya iletişim kurma çabasında olmasıdır⁷⁹. İletişim kurma eylemi, doğrudan mağdurla konuşmak biçiminde gerçekleştirilebileceği gibi telekomünikasyon araçlarının vasıta olarak kullanılması veya üçüncü bir şahsın aracı olarak kullanılması yöntemleriyle de gerçekleştirilebilir⁸⁰. Bu yönüyle iletişim kurmak veya iletişim kurma çabası içinde olmak kolay, hızlı ve çeşitli yöntemlerle gerçekleştirilebildiği için failer tarafından çok sık tercih edilen bir yöntem olmaktadır.

Özellikle cep telefonu ve diğer teknolojik cihazların gelişiminin bu suçun işlenmesini ne kadar kolaylaştırdığı yukarıda ifade edilmişti. Gerçekten de fiziki olarak takipte bulunmaktansa failin bulunduğu yerden birkaç tuşa basarak telefon yardımıyla mağdur ile iletişim kurması çok daha kolay olacaktır. Bu sayede fail hiç tanımadığı hatta farklı bir şehirde yaşayan bir mağdura karşı dahi ısrarlı takipte bulunabilecektir.

Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde 2009 yılında gerçekleştirilen bir araştırmaya göre en yaygın olarak gerçekleşen ısrarlı takip davranışı, istenmeyen telefon çağrılarıdır⁸¹. Bu araştırmaya göre bir yıllık süre zarfında, ABD'de ısrarlı takibe maruz kalan kişi sayısı 3,4 milyon kişiden daha fazladır⁸². İsrarlı takibe maruz kalan kişilerin

⁷⁹ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, "Alman ve İtalyan", 305.

⁸⁰ Türkoğlu, "Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip", 81.

⁸¹ Katrina Baum, Shannan Catalano, Michael Rand, "Stalking Victimization in the United States", Bureau of Justice Statistics Special Report, *Diane Publishing*, January 2009, 2.

⁸² Katrina Baum, Shannan Catalano, Michael Rand, "Stalking Victimization", 2.

%66,2 si yani yaklaşık üçte ikisi, istenmeyen telefon veya mesajlar yoluyla ısrarlı takip eylemlerinin gerçekleştiğini bildirmişlerdir⁸³.

Telefon ile yapılan aramalar çok sayıda gerçekleşmektedir ki bu durum ısrar unsurunun gerçekleşmesi açısından elzemdir. Fail mağdurun cep telefonunu arayabileceği gibi ev telefonu veya işyeri telefonunu dahi arayabilir⁸⁴. Gerçekleştirdiği bu aramalarda ısrarlı takipçi, bazen konuşmayı tercih edebilir bazen mağdurun telefonu açması üzerine konuşmayıp sadece mağduru dinleyebilir bazı durumlarda mağdur telefonu açtığı anda telefonu kapatabilir ve hatta mağdurun telefonu açmasını bile beklemeden çağrıyı kendisi sonlandırabilir⁸⁵.

Bu yöntemi tercih eden ısrarlı takipçilerin, genellikle mağduru uygun olmayan zaman dilimlerinde ve mekanlarda aradıkları gözlemlenmiştir⁸⁶. Gecenin geç saatlerinde veya önemli bir iş üzerindeyken aramalar bu duruma örnektir⁸⁷. Aynı şekilde mağdurun yemek için veya tatil için gittiği bir mekânda aranması, bir toplantı esnasında ya da online olarak katıldığı bir konferans veya ders sırasında aranması da bu duruma örnek olarak gösterilebilir⁸⁸. Bu davranışların mağdur üzerinde birtakım olumsuz tesirler bırakacağı açıktır.

Belirtmek gerekir ki failin bu tarz iletişim araçlarını kullanarak mağdura ulaşmaya çalışması hali de ısrarlı takip olarak kabul edilmelidir. İsrarlı takipçinin mağdura ulaşmak için çaba sarf etmesi gerekli ve yeterli bir davranış olup mağdurun mutlaka bu çağrılara cevap vermesi gerekli değildir⁸⁹.

1.4.3. Hediye ve Eşyalar Göndermek

İsrarlı takip suçu işlenirken failer tarafından yaygın bir şekilde gerçekleştirildiği gözlemlenen diğer bir davranış biçimi de mağdura çeşitli hediyelerin veya eşyaların gönderilmesidir⁹⁰. Amerika Birleşik Devletleri'nde 2009 yılında gerçekleştirilen bir

⁸³ Katrina Baum, Shannan Catalano, Michael Rand, "Stalking Victimization", 2.

⁸⁴ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 19.

⁸⁵ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 20.

⁸⁶ Veda Bilican Gökkaya, "On The Stalking", 54.

⁸⁷ Veda Bilican Gökkaya, "On The Stalking", 54.

⁸⁸ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 20.

⁸⁹ Türkoğlu, "Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip", 82.

⁹⁰ Türkoğlu, "Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip", 82.

araştırmaya göre ısrarlı takibe maruz kalan kişilerin %12,2'si, failler tarafından kendilerine çeşitli hediye ve nesnelerin gönderildiğini belirtmişlerdir⁹¹.

Bu tip davranışta bulunan ısrarlı takipçiler, mağdura olan ilgisini göstermek, ona olan aşkını ispat etmek ve mağdurun gözünü korkutmak gibi maksatlarla mağdura hediyeler veya eşyalar göndermektedir⁹². Bu hediyeler çiçek ve çikolata gibi masum hediyeler olmasına rağmen mağdur tarafından istenmeyen hediyelerdir⁹³. Failler tarafından gönderilen hediyeler arasında kitaplar, faile ait olan fotoğraflar, çeşitli resimler, aşk mektupları⁹⁴, kısa notlar ve oyuncaklar gibi çeşitli eşyalar da bulunmaktadır⁹⁵.

Ayrıca failler, mağdur adına çeşitli ürünler satın alma yöntemini de kullanarak mağdurun evi veya işyeri gibi diğer mekanlara yemek siparişleri verme, dergiye abone olma, uçak bileti satın alma gibi bir davranış biçimi de sergileyebilmektedir⁹⁶.

Israrlı takibe maruz kalan kişiye gönderilen bu hediyeler ve eşyalar genellikle mağdurun evinde gönderilirler fakat mağdurun işyeri, okulu veya arabası gibi başkaca yer ve mekanlara dahi bu nesnelerin gönderilmesi mümkündür⁹⁷.

2019 yılında yine ABD'de gerçekleştirilen bir araştırmaya göre ısrarlı takibe maruz kalan kişilerin %22,1'i istenmeyen hediyeler ve eşyalar aldıklarını belirtmişlerdir⁹⁸. 2009 yılında yapılan çalışma ile kıyaslandığında, aradan geçen on yıllık süreçte, ısrarlı takipçilerin gerçekleştirmiş oldukları bu davranış biçiminde ciddi bir oranda artış gözlenmektedir.

1.4.4. Fiziki Olarak Takip Etmek

Bu davranış biçiminin, esasında ısrarlı takibe ismini veren ve klasik anlamda ısrarlı takibin en temel şeklini oluşturan ve en kolay olarak gerçekleştirilen yöntem olduğunu söylemek mümkündür. Zira fail, herhangi bir teknik cihaza, özel bir yeteneğe

⁹¹ Katrina Baum, Shannan Catalano, Michael Rand, "Stalking Victimization", 2.

⁹² Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 19.

⁹³ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, "Alman ve İtalyan", 305.

⁹⁴ Recep Doğan, "Kadına Yönelik", 143.

⁹⁵ Türkoğlu, "Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip", 83.

⁹⁶ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 19.

⁹⁷ Recep Doğan, "Kadına Yönelik", 143.

⁹⁸ "Stalking Victimization, 2019", (Erişim Tarihi 24.02.2024), <https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/sv19.pdf>

veya başkaca bir unsura gerek duymaksızın sadece fiziki olarak mağduru takip ederek ısrarlı takibi gerçekleştirebilir.

Bu davranış biçiminde fail, mağduru çok uzaktan mağdur fark etmeksizin olabileceği gibi mağdurun fark edebileceği kadar yakından da olabilecek şekilde belirli bir mesafeden takip etmektedir⁹⁹. Mağduru evi, işyeri, okulu vb. yerlere gidip gelirken takip eden fail, kimi zamansa mağdurun gideceği yere ondan önce giderek burada mağduru beklemektedir¹⁰⁰.

Fiziki olarak takip etme davranışı, kolay olması ve başkaca herhangi bir unsura gerek duyulmaması gibi durumların da yardımıyla son derece yaygın olarak görülen bir takip metodudur. Nitekim 2009 yılında ABD’de gerçekleştirilen bir çalışma, ısrarlı takip vakalarının %34,3’ünde bu davranış biçiminin gerçekleştiğini ortaya koymaktadır¹⁰¹.

Fail, mağduru bizzat takip edebileceği gibi üçüncü kişileri araç olarak kullanarak bu üçüncü kişilere de takip ettirebilir¹⁰². Bu durumda üçüncü kişi, fail adına mağduru fiziki olarak takip etmekte, gittiği yere kadar onu izlemekte ve neticede asıl ısrarlı takipçiyi mağdur hakkında bilgilendirmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığı’nın 2022 yılında yayımlanmış olduğu rapora göre, 2019 yılında ülke içinde ısrarlı takibe maruz kalan kişi sayısı yaklaşık olarak 3,4 milyon civarındadır¹⁰³. Bu mağdurlar arasından 1,3 milyon kişiden daha fazlası fiziki olarak takip yöntemi kullanılarak izlenmiştir ki bu durum ısrarlı takip mağdurlarının %58,4’ünün fiziki olarak takip edildiği anlamına gelmektedir¹⁰⁴. 2009-2019 yılları arasındaki teknolojik gelişme dikkate alındığında, faillerin başvurmuş olduğu fiziki takip yöntemindeki bu kayda değer miktarda artışın şaşırtıcı olduğu ileri sürülebilir.

1.4.5. Bilişim Sistemleri Vasıtasıyla İsrarlı Takip

Zaman içerisinde teknolojinin gelişmesiyle birlikte yeni suç tipleri ortaya çıkmış, var olan suç tiplerinin işlenme biçimlerinde değişiklikler meydana gelmiş ve ısrarlı takip

⁹⁹ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 305.

¹⁰⁰ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 79.

¹⁰¹ Katrina Baum, Shannan Catalano, Michael Rand, “Stalking Victimization”, 2.

¹⁰² Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 79.

¹⁰³ “Stalking Victimization, 2019”.

¹⁰⁴ “Stalking Victimization, 2019”.

suçu da bu gelişmelerden nasibini almıştır¹⁰⁵. Gerçekten de teknolojik imkanların getirdiği yenilikler, birçok suçun daha rahat ve zahmetsiz bir şekilde işlenmesine zemin hazırlamış, faillere suçun gerçekleştirilme biçimi bakımından imkanlar sağlamıştır.

Yukarıda bahsedildiği üzere ısrarlı takip suçuna adını veren (stalking) fiziken takip etme yöntemi, bu suç tipinin ilk gerçekleştirilme biçimidir. Diğer klasik suç tiplerinde olduğu gibi ısrarlı takip suçunda da failler, ilk zamanlarda beden hareketlerinin gerektirdiği ölçüde mağduru izlemekteydiler. Ancak zaman içerisinde yaşanan teknolojik gelişmeler, failler tarafından yeni teknikler geliştirmek maksadı ile kullanılmıştır. Bu bağlamda sosyal medya, Küresel Konumlandırma Sistemi (GPS), cep telefonu gibi teknolojik imkanlar failler tarafından ısrarlı takip suçunun gerçekleştirilmesinde vasıta olarak kullanılmaktadır¹⁰⁶.

Bilişim sözcüğü, dilimize Fransızca kökenli olan **informatique** kelimesinden gelmiş ve Türkçeleştirilerek **enformasyon** olarak kullanılmaya başlanmış daha sonra ise bu kelimenin karşılığı olarak **bilişim** sözcüğü tercih edilmiştir¹⁰⁷. Sözlük anlamı ile bilişim, “insanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve akla uygun bir biçimde işlenmesi bilimi; enformatik”¹⁰⁸ biçiminde tanımlanmıştır.

Bilişim sistemi ise geniş bir anlamda, “işlenebilir nitelikteki her türlü veriyi bilgisayar yahut gerekli teknik özelliklere sahip elektronik makineler aracılığıyla sistematik biçimde depolayan, işleyen, sonuçlar çıkaran ve ileten sistemler”¹⁰⁹ olarak tanımlanmıştır.

Görüldüğü üzere bilişim sistemleri, sadece bilgisayarları kastetmekten öte, verileri kaydetmek, işlemek, iletmek gibi birtakım özellikleri gerçekleştirebilecek kapasiteye sahip olan elektronik sistemleri ifade etmek üzere kullanılan bir kavramdır.

¹⁰⁵ Nurten Öztürk, “Türk Ceza Hukukunda Yeni Bir Suç Tipi Olarak Bilişim Sistemleri Aracılığıyla İşlenen İsrarlı Takip Suçu”, içinde *Bilişim ve Teknoloji Hukuku Yıllığı 2022*, ed. Şerafettin Ekici, Ekrem Solak, Muhammed Emre Avcı, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), 138.

¹⁰⁶ Nurten Öztürk, “İsrarlı Takip Suçu”, 138.

¹⁰⁷ Murat Volkan Dülger, *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 74.

¹⁰⁸ “TDK Sözlük”.

¹⁰⁹ Şerafettin Ekici, *Bilişim ve Teknoloji Hukuku*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 40.

Böylece bilişim sistemi ifadesi, geniş bir anlamı ihtiva etmekte ve gelişen teknolojinin etkisiyle çok çeşitli teknik araçları kapsamaktadır.

İşte ısrarlı takip suçu da teknolojik imkanların gelişmesiyle bilişim sistemleriyle de işlenebilecek suçlar arasında yerini almıştır¹¹⁰. Bilişim sistemlerinin suç işlemede bir vasıta olarak kullanıldığı suçları anlatmak için literatürde genellikle “siber suçlar” ifadesi tercih edilmektedir¹¹¹. Bu bakımdan ısrarlı takip suçunun bilişim sistemleri vasıtasıyla işlenmesi durumunda “siber ısrarlı takip” veya “cyberstalking” gibi ifadeler de kullanılmaktadır.

Literatürde siber ısrarlı takibin tanımı üzerinde bir uzlaşa bulunmamaktadır. Günümüze kadar çeşitli siber ısrarlı takip tanımları yapılmıştır. “Failin elektronik iletişim araçlarıyla (internet, e-mail, cep telefonu) mağdurun rızası olmadan onunla ısrarla iletişim kurması, onun hakkında gerçekte bağdaşmayan bilgiler yayması, sanal ortamda gerçekleştirilen fiilleri gözetlemesi, fiziki anlamda tehdit etmesi ve cinsel anlamda ifadeler kullanması...”¹¹² öğretide yapılan tanımlardan bir tanesidir. Bu tanım sıklıkla görülen ısrarlı takip davranışlarını örnekleme yoluyla belirtmekte ve kullanılan araçları sıralamaktadır. Hiç şüphesiz ısrarlı takip olarak nitelenebilecek davranışlar ve bu davranışları gerçekleştirmekte kullanılan araçlar bu tanımda sayılanlardan ibaret değildir. Ancak kavram hakkında bir çerçeve çizmesi bakımından bu tanımın genel olarak kabul edilebilecek bir tanım olduğu söylenebilir.

Bunun yanında siber ısrarlı takibin bir diğer tanımı, “manevi kişiliğe karşı işlenen bir suç olarak, internet veya elektronik yazılımlar kullanılarak bir kişi veya kuruluşun onur, itibar ve huzuruna yönelik kasıtlı ve bilinen her türlü eylem için kullanılan genel bir terimdir”¹¹³ biçiminde yapılmıştır.

Yabancı literatürde de siber ısrarlı takibe ilişkin tanımlar bulunmaktadır. Bir tanıma göre siber ısrarlı takip “bilgi ve iletişim teknolojilerinin bireyleri taciz etmek amacıyla kullanılmasıdır”¹¹⁴.

¹¹⁰ Alparslan Dereli, “İsrarlı Takip ve Taciz (Stalking) Kavramı ve Suçu”, içinde *Prof. Dr. Mehmet Emin Artuk’a Armağan*, ed. Mahmut Koca, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 1373.

¹¹¹ Alparslan Dereli, “İsrarlı Takip ve Taciz”, 1373.

¹¹² Alparslan Dereli, “İsrarlı Takip ve Taciz”, 1373.

¹¹³ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 30.

¹¹⁴ Paul Bocij, Leroy Mcfarlane, “Cyberstalking: The Technology of Hate”, *The Police Journal*, 76, (2023): 21.

Ayrıca ısrarlı takip ile siber ısrarlı takibin birbirleri ile aynı kavramlar olmadığı ve aralarında ciddi farklılıklar olduğu ve bu sebeple her iki kavrama karşı farklı yaklaşımlarla hareket edilmesi gerektiği de ifade edilmektedir¹¹⁵. Bu anlayışa göre siber ısrarlı takip, klasik manada ısrarlı takipten ayırt edilebilen sapkın davranışların yeni bir biçimini temsil eder¹¹⁶.

Klasik ısrarlı takip ile siber ısrarlı takip arasında ısrarlı takip davranışının arkasındaki motivasyon, fail ile mağdur arasındaki ilişki, failin ve mağdurun içerisinde bulundukları sosyoekonomik şartlar ve suçun işlenmesindeki kolaylık gibi pek çok belirgin farklılık olduğu belirtilmektedir¹¹⁷.

Bu açıklamalar ışığında siber ısrarlı takip, ısrarlı takip davranışlarının gerçekleştirilmesi için elverişli olan her türlü bilişim sisteminin, failer tarafından bu suçun işlenmesi esnasında araç olarak kullanıldığı ısrarlı takip biçimi olarak tanımlanabilir. Bu tanımın geniş bir şekilde yorumlanmasında fayda vardır. Zira ilerleyen yıllarda günümüze kıyasla daha farklı bilişim sistemlerinin ortaya çıkacağını ileri sürmek yanlış olmaz. Dolayısıyla şu anda hayatımızda bulunmayan, ancak zaman ilerledikçe günlük yaşamımızın bir parçası haline gelebilecek olan bilişim sistemleri de ısrarlı takip suçunun işlenmesinde araç olarak kullanılabilir.

Esasında ısrarlı takip suçunu işlerken bilişim sistemlerini araç olarak kullanan failer, klasik olarak gerçekleştirilen davranış biçimlerini uygulamakta, ancak bu davranışları gerçekleştirirken bir bilişim sisteminin imkanlarından yararlanmaktadırlar. Örneğin bir kişi ile iletişim kurmaya çalışma eylemi, klasik olarak gerçekleştirilen ısrarlı takip davranışlarından birisidir. Fail temas kurmaya çalıştığı kişi ile yüz yüze konuşma, üçüncü kişi ile haber gönderme veya mektup gönderme gibi yöntemleri kullanabilir. Bu durumda failin davranışının siber ısrarlı takip olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

Ancak mağdur ile temas kurmaya çalışan failin bunu yaparken bir bilişim sistemi olan cep telefonu ile mağduru araması, bir sosyal medya uygulaması olan Twitter¹¹⁸(X) üzerinden iletişim kurmaya çalışması veya mesajlaşma uygulaması olan WhatsApp

¹¹⁵ Paul Bocij, Leroy Mcfarlane, “Cyberstalking”, 21.

¹¹⁶ Paul Bocij, Leroy Mcfarlane, “Cyberstalking”, 21.

¹¹⁷ Paul Bocij, Leroy Mcfarlane, “Cyberstalking”, 22.

¹¹⁸ Dülger, *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*, 563.

vasıtasıyla mesajlar atması durumlarında, bir bilişim sistemi kullanıldığı için artık bu durum siber ısrarlı takip olarak nitelendirilmelidir.

Siber ısrarlı takip davranışlarını sınırlı olarak saymak mümkün değildir. Zira her türlü ısrarlı takip davranışı her türlü bilişim sistemi vasıtasıyla işlenebilmektedir. İnternet üzerinden e-posta gönderilmesi, cep telefonu veya çeşitli uygulamalar ile görüntülü olarak aramak veya yazılı ya da sesli mesaj göndermek, konum belirleyici cihaz veya uygulamalar kullanarak kişinin gittiği yerleri takip etmek gibi davranış biçimleri siber ısrarlı takibe örnek olarak gösterilebilecek davranışlardır¹¹⁹.

Değinilmesi gereken bir nokta da son dönemlerde dünyada ve ülkemizde ve genellikle genç yaşta ki insanlar arasında yaygınlaşan ve insanlar arasında “stalklamak” ya da “stalk yapmak” gibi isimler ile anılan durumdur. Kişilerin özellikle sosyal medya uygulamaları üzerinden merak ettikleri bir başka kişinin kişisel bilgilerine ulaşmayı amaçladıkları bu durumda, bir başkasına ait olan veriler genellikle izinsiz ve gizli bir biçimde ele geçirilmektedir. Özellikle sık sık tekrar eden bir şekilde arkadaşlık isteği göndermek, önceden paylaşılmış olan gönderi veya fotoğraflar gibi kişisel verileri kaydetmek ve mesaj göndermek gibi davranışların siber ısrarlı takip olarak nitelendirilmesi mümkündür. Ancak belirtmek gerekir ki özellikle sosyal medya uygulamaları üzerinden gerçekleştirilen her türlü davranışın ısrarlı takip boyutuna ulaştığından bahsetmek mümkün değildir.

Teknolojik imkanların gelişmesiyle siber ısrarlı takip olayları zaman içerisinde artmıştır. Ayrıca bu davranış biçiminin ilerleyen yıllarda da artacağı öngörülebilir bir durumdur. Nitekim Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığı’nın 2009 senesinde yayımlanmış olduğu rapora göre siber ısrarlı takip vakalarının, ısrarlı takip vakaları arasındaki payı yaklaşık olarak %25 seviyelerinde¹²⁰ iken 2019 yılında yayımlanmış olan bir başka raporda, bu oran çok ciddi bir yükseliş göstermiş ve %80,1 olarak gerçekleşmiştir¹²¹.

Siber ısrarlı takip vakalarında on yıl gibi kısa bir sürede gerçekleşen bu kayda değer artış, bu suçun işlenmesinde gidilen yönü göstermesi bakımından önemlidir. Zira

¹¹⁹ Nurten Öztürk, “İsrarlı Takip Suçu”, 138.

¹²⁰ Katrina Baum, Shannan Catalano, Michael Rand, “Stalking Victimization”, 2.

¹²¹ “Stalking Victimization, 2019”.

gerçekleştirilmesi bakımından çok daha kolay ve zahmetsiz olmasına rağmen bu davranış biçimlerinin kovuşturulması son derece güçtür¹²².

Bilişim sistemlerinin suçun işlenmesi esnasında vasıta olarak kullanıldığı durumlarda mağdurlara karşı gerçekleştirilen en yaygın ısrarlı takip davranışı istenmeyen mesajlar göndermek ve telefonla aramaktır¹²³. Mağdurların yaklaşık olarak %65'i istenmeyen sesli veya yazılı mesajlar aldıklarını ya da telefonla arandıklarını ifade etmektedir¹²⁴.

1.5. Karşılaştırmalı Hukukta İsrarlı Takip Düzenlemeleri

1.5.1. Genel Olarak

Türk Hukuku'nda yeni bir kavram olan ısrarlı takip, henüz 2022 yılında Türk Ceza Kanunu'na eklenmiş ve suç olarak düzenlenmiştir. Buna karşın dünyadaki diğer ülkeler, daha önceki yıllarda mevzuatlarına ısrarlı takip suçunu eklemişlerdir.

İsrarlı takip suçuna ilişkin kanuni düzenlemelerde tam manasıyla bir birlik olduğundan bahsetmek oldukça güçtür. Zira farklı hukuk sistemleri olan Anglo-Sakson Hukuk Sistemi ile Kıta Avrupası Hukuk Sistemi içerisinde yer alan çeşitli ülkelerin ceza yasaları, ısrarlı takip suçunu düzenlerken farklı unsurları göz önünde bulundurmuş ya da göz ardı etmişlerdir.

Bu bölümde Anglo Sakson Hukuk Sistemi bünyesinde yer alan ABD'nin¹²⁵ Kaliforniya eyaletinin ve Kıta Avrupası Hukuk Sistemi bünyesinde yer alan Almanya, Avusturya ve İtalya ülkelerinin ceza yasalarında yer alan ısrarlı takip suçu düzenlemeleri incelenecektir.

1.5.2. Amerika Birleşik Devletleri

Yukarıda ısrarlı takibin hukuk bilimi açısından yeni bir kavram olduğu ve ilk olarak 1990 senesinde Amerika Birleşik Devletleri'nde suç olarak tanımlandığı ifade edilmişti. Amerika Birleşik Devletleri'nin Kaliforniya Eyaleti, ısrarlı takibi ilk defa suç olarak düzenleyen ülkedir.

¹²² Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 32.

¹²³ Stalking Victimization, 2019".

¹²⁴ Stalking Victimization, 2019".

¹²⁵ Cem Baygın, Ahmet Nar, *Medeni Hukuk Dersleri-I Başlangıç Hükümleri ve Kişiler Hukuku*, (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 31.

Kalifornia Ceza Yasası'nın (California Penal Code) 646.9 maddesi ile ısrarlı takip suçu düzenlenmiştir. Maddenin İngilizce hali şu şekildedir;

(a) Any person who willfully, maliciously, and repeatedly follows or willfully and maliciously harasses another person and who makes a credible threat with the intent to place that person in reasonable fear for his or her safety, or the safety of his or her immediate family is guilty of the crime of stalking, punishable by imprisonment in a county jail for not more than one year, or by a fine of not more than one thousand dollars (\$1,000), or by both that fine and imprisonment, or by imprisonment in the state prison¹²⁶.

Başka bir kişiyi kasıtlı olarak, kötü niyetle ve tekrar tekrar takip eden veya kasıtlı olarak ve kötü niyetle taciz eden ve bu kişiyi kendisinin veya yakın ailesinin güvenliği için makul bir korkuya düşürmek amacıyla inandırıcı bir tehditte bulunan herhangi bir kişi, bir yıldan fazla olmamak üzere bir ilçe hapisanesinde hapis cezasıyla veya bin dolardan (1.000 \$) fazla olmamak üzere para cezasıyla veya hem bu para cezasıyla hem de hapis cezasıyla veya eyalet hapisanesinde hapis cezasıyla cezalandırılabilen takip suçundan suçludur¹²⁷.

Buna göre bir başkasını kasıtlı olarak, kötü niyetle ve tekrar tekrar takip eden veya kasten ve kötü niyetle taciz eden ve bu kişinin kendisinin veya yakın çevresinin güvenliğinden makul düzeyde korkuya düşürmek amacıyla inandırıcı bir tehditte bulunan kişiye bir yıldan fazla olmamak üzere hapis cezası veya 1000 Amerikan Dolarını aşmayan para cezası verilir¹²⁸.

Görüldüğü gibi Amerika Birleşik Devletleri'nin Kaliforniya eyaletinde ısrarlı takip suçu için hareketlerin tekrarı, hareketlerin kötü niyetli ve kasıtlı olması ve mağdurun kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması gibi birtakım unsurlar aranmıştır.

¹²⁶ “CA PANEL CODE”, (Erişim Tarihi 28.11.2024), https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/codes_displayText.xhtml?lawCode=PEN&division=&title

¹²⁷ Madde metninin Türkçeye çevrilmesinde online çeviri yapılmıştır.

¹²⁸ “CA PANEL CODE”, (Erişim Tarihi 07.05.2024), https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/codes_displayText.xhtml?lawCode=PEN&division=&title=15.&part=1.&chapter=2.&article=

Bunun yanında ısrarlı takip suçu için seçimlik bir ceza öngörülmüş ve bir yılı aşmayan bir süreli hapis cezası ya da 1000 ABD dolarını aşmayan adli para cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür.

1.5.3. Almanya

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak Alman doktrininde de ısrarlı takibe ilişkin tartışmalar başlamış ve ısrarlı takibin, müstakil bir suç olarak düzenlenmemesi yönündeki görüş ağırlık kazanmıştı¹²⁹.

İsrarlı takibin müstakil bir suç olarak düzenlenmesini savunanlar, bir ısrarlı takip suçu ihdas edilmesiyle, işlenebilecek başkaca ve daha ağır suçların önüne geçileceği yönünde görüş belirtmişlerdi¹³⁰. İsrarlı takibin bir suç olarak düzenlenmesine karşı çıkanlar ise bu tip davranışların yeterli bir ağırlığa ulaştığında zaten belli bir hukuki normu ihlal ettiği ve duruma göre taciz, tehdit veya diğer suçlarla cezalandırıldığını ancak belli bir ağırlığa ulaşmayan davranışların herhangi bir hukuk normunu ihlal etmediğini ileri sürmekteydiler¹³¹.

Netice itibariyle bu tartışmalar ısrarlı takibin suç olarak düzenlenmesi ile nihayete ermişti. 1 Ocak 2002 tarihinde Alman Şiddete Karşı Koruma Kanunu yürürlüğe girmiş ve bu kanun içerisinde ısrarlı takip davranışları yaptırıma bağlanmıştı¹³². Ancak bu kanun ile ortaya koyulan düzenleme, ısrarlı takibi suç olarak yaptırım altına almamış fakat ısrarlı takibe maruz kalan kişiye, mahkemeye başvurarak bu davranışlarda bulunan kişi hakkında uzaklaştırma kararı talep edebilme imkânı tanımıştı¹³³.

İlerleyen yıllarda bu kanunun, ısrarlı takip mağdurlarını korumak amacına yeteri kadar hizmet edemediği düşünülmüş ve Alman Ceza Kanunu'na (AICK)¹³⁴ ısrarlı takip suçu düzenlemesi getirilmiştir¹³⁵.

30.03.2007 tarihinde İsrarlı Takibin Cezalandırılması Hakkında Kanun ile AICK'nın 238. maddesi ısrarlı takibi suç olarak düzenlemiştir¹³⁶. Bu düzenleme ile ısrarlı

¹²⁹ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, "Alman ve İtalyan", 310.

¹³⁰ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, "Alman ve İtalyan", 310.

¹³¹ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, "Alman ve İtalyan", 310.

¹³² Ahmet Türkmen, "Yeni Bir Hukuki Olgu", 1395.

¹³³ Ahmet Türkmen, "Yeni Bir Hukuki Olgu", 1395.

¹³⁴ Strafgesetzbuch (StGB), (Erişim Tarihi: 28.11.2024), <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/StGB.pdf>

¹³⁵ Türkoğlu, "Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip", 30.

¹³⁶ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, "Alman ve İtalyan", 314.

takibin suç olarak cezalandırılabilmesi için başkaca suç tipleri içerisine girmemesi gerekmektedir¹³⁷.

Bu suç tipi Alman Ceza Kanunu'nun Hürriyete Karşı Suçlar bölümünde düzenlenmiştir¹³⁸. 2007 yılındaki düzenlemede bir zarar suçu olarak düzenlenmesine rağmen¹³⁹, 2017 yılında yapılan bir değişiklik ile tehlike suçu hüviyetini kazanmıştır¹⁴⁰.

Düzenlemenin ilk halinde, ısrarlı takip davranışlarının mağdurun hayatına ağır bir biçimde tesir etmesi aranırken 2021 yılındaki değişiklik ile artık mağdurun hayatı üzerindeki etkinin ağır bir etki olması değil, aksine önemsiz sayılmayacak bir etki olması aranmıştır¹⁴¹. Alman Ceza Kanunu'ndaki ısrarlı takip suçu düzenlemesinin son hali aşağıdaki biçimdedir:

“Mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren oder mit Geldstrafe wird bestraft, wer einer anderen Person in einer Weise unbefugt nachstellt, die geeignet ist, deren Lebensgestaltung nicht unerheblich zu beeinträchtigen, indem er wiederholt

die räumliche Nähe dieser Person aufsucht,

unter Verwendung von Telekommunikationsmitteln oder sonstigen Mitteln der Kommunikation oder über Dritte Kontakt zu dieser Person herzustellen versucht,

unter missbräuchlicher Verwendung von personenbezogenen Daten dieser Person

a)Bestellungen von Waren oder Dienstleistungen für sie aufgibt oder

b)Dritte veranlasst, Kontakt mit ihr aufzunehmen,

diese Person mit der Verletzung von Leben, körperlicher Unversehrtheit, Gesundheit oder Freiheit ihrer selbst, eines ihrer Angehörigen oder einer anderen ihr nahestehenden Person bedroht,

zulasten dieser Person, eines ihrer Angehörigen oder einer anderen ihr nahestehenden Person eine Tat nach § 202a, § 202b oder § 202c begeht,

¹³⁷ Ahmet Türkmen, “Yeni Bir Hukuki Olgu”, 1395.

¹³⁸ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 30.

¹³⁹ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 30.

¹⁴⁰ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 315.

¹⁴¹ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 319.

eine Abbildung dieser Person, eines ihrer Angehörigen oder einer anderen ihr nahestehenden Person verbreitet oder der Öffentlichkeit zugänglich macht,

einen Inhalt (§ 11 Absatz 3), der geeignet ist, diese Person verächtlich zu machen oder in der öffentlichen Meinung herabzuwürdigen, unter Vortäuschung der Urheberschaft der Person verbreitet oder der Öffentlichkeit zugänglich macht oder

eine mit den Nummern 1 bis 7 vergleichbare Handlung vornimmt.

In besonders schweren Fällen des Absatzes 1 Nummer 1 bis 7 wird die Nachstellung mit Freiheitsstrafe von drei Monaten bis zu fünf Jahren bestraft. Ein besonders schwerer Fall liegt in der Regel vor, wenn der Täter

durch die Tat eine Gesundheitsschädigung des Opfers, eines Angehörigen des Opfers oder einer anderen dem Opfer nahestehenden Person verursacht,

das Opfer, einen Angehörigen des Opfers oder eine andere dem Opfer nahestehende Person durch die Tat in die Gefahr des Todes oder einer schweren Gesundheitsschädigung bringt,

dem Opfer durch eine Vielzahl von Tathandlungen über einen Zeitraum von mindestens sechs Monaten nachstellt,

bei einer Tathandlung nach Absatz 1 Nummer 5 ein Computerprogramm einsetzt, dessen Zweck das digitale Ausspähen anderer Personen ist,

eine durch eine Tathandlung nach Absatz 1 Nummer 5 erlangte Abbildung bei einer Tathandlung nach Absatz 1 Nummer 6 verwendet,

einen durch eine Tathandlung nach Absatz 1 Nummer 5 erlangten Inhalt (§ 11 Absatz 3) bei einer Tathandlung nach Absatz 1 Nummer 7 verwendet oder

über einundzwanzig Jahre ist und das Opfer unter sechzehn Jahre ist.

Verursacht der Täter durch die Tat den Tod des Opfers, eines Angehörigen des Opfers oder einer anderen dem Opfer nahestehenden Person, so ist die Strafe Freiheitsstrafe von einem Jahr bis zu zehn Jahren¹⁴².

¹⁴² “Strafgesetzbuch (StGB), § 238 Nachstellung”, (Erişim Tarihi: 28.11.2024), https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_238.html

“Aşağıdaki fiilleri yetkisi olmaksızın müteaddit defa icra etmek suretiyle, diğer bir kişinin hayat tarzını önemsiz sayılmayacak şekilde bozmaya elverişli bir şekilde onu takip eden kişi, üç yıla kadar hapis cezası veya adli para cezasıyla cezalandırılır:

Kişiye fiziksel olarak yakın olmaya çalışmak;

İletişim araçları veya sair haberleşme araçlarıyla veya üçüncü kişiler üzerinden bu nevi bir iletişimi tesis etmeye teşebbüs etmek;

Kişiye ait kişisel bilgileri kötüye kullanmak suretiyle;

Kişi adına mal ve hizmetlerin sipariş edilmesi;

Üçüncü kişileri, kişiyle iletişim kurmaya yönlendirme;

Bu kişiyi kendisi, aile fertlerinden veya yakınlarından birinin hayatı, vücut bütünlüğü, sağlığı veya hürriyetine zarar vereceği şeklinde tehdit etme;

Bu kişiye, aile fertlerine veya yakınlarına karşı Ceza Kanunu m. 202a, 202b veya 202c kapsamına giren fiilleri ika etme;

Bu kişiye, aile fertlerine veya yakınlarına ait bir resmi yaymak veya umurun erişimine sunma;

Bu kişiyi aşağılamaya veya kamu nezdinde küçük düşürmeye elverişli bir içeriği (Ceza Kanunu m. 11 f. 3), kimliğini gizlemek suretiyle yayma veya umurun erişimine sunma;

Yukarıdaki fıkralardaki fiillere benzer bir fiili işlemek etmek.

1-7 fıkralarda tanımlanan fiillerin özel bir ağırlığa ulaştığı hallerde ise ısrarlı takip, üç aydan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacaktır. Özel ağırlık taşıyan bir hal, kural olarak aşağıdaki hallerde söz konusu olacaktır:

Failin fiilinin mağdurun, ailesinin veya yakınlarından birinin sağlığının bozulmasına sebebiyet vermesi;

Failin fiilinin mağdurun, ailesinin veya yakınlarından birinin ölüm tehlikesi geçirmelerine veya sağlıklarının ağır bir şekilde bozulmasına neden olması;

Mağdurun, çok sayıda fiil icra etmek suretiyle en azından altı ay süreyle, fail tarafından ısrarlı bir şekilde takip edilmesi;

f. 1 b. 5 kapsamındaki fiilin amacı diğer kişinin dijital olarak casusluk yapılması olan bir bilgisayar programı yerleştirmek suretiyle işlenmesi;

f. 1 b. 5 kapsamındaki bir fiilin ikası suretiyle elde edilen bir resmin, f. 1 b. 6 hükmünde tanımlanmış olan fiilin icrası için kullanılması;

f. 1 b. 5 hükmüne göre elde edilmiş bir içeriğin (m. 11 f. 3), f.1 b. 7 hükmünde tanımlanmış olan fiilin icrası için kullanılması veya

failin yirmi bir yaşından büyük, mağdurun on altı yaşından küçük olması

Fail, fiilleriyle mağdur, aile fertlerinden biri veya yakınlarından birinin ölümüne sebebiyet verirse, bir yıldan on yıla kadar hapis cezasına çarptırılacaktır”¹⁴³.

Görüldüğü gibi Alman Ceza Kanunu, ısrarlı takip için özel bir kast aramamış ve genel kastı suçun işlenmesi açısından yeterli görmüştür¹⁴⁴. Bunun yanında seçimlik hareketli bir suç tipi olarak düzenlendiğini belirtmekte yarar vardır¹⁴⁵.

1.5.4. Avusturya

Israrlı takibi suç olarak düzenleyen bir diğer Kıta Avrupası devleti Avusturya’dır. 1 Temmuz 2006 tarihinde yürürlüğe giren bir kanun değişikliği ile Avusturya Ceza Kanunu’nun 107a maddesi ısrarlı takip suçu olarak düzenlenmiştir¹⁴⁶.

“Wer eine Person widerrechtlich beharrlich verfolgt (Abs. 2), ist mit Freiheitsstrafe bis zu einem Jahr oder mit Geldstrafe bis zu 720 Tagessätzen zu bestrafen.

Beharrlich verfolgt eine Person, wer in einer Weise, die geeignet ist, sie in ihrer Lebensführung unzumutbar zu beeinträchtigen, eine längere Zeit hindurch fortgesetzt

ihre räumliche Nähe aufsucht,

im Wege einer Telekommunikation oder unter Verwendung eines sonstigen Kommunikationsmittels oder über Dritte Kontakt zu ihr herstellt,

¹⁴³ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 322.

¹⁴⁴ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip”, 31.

¹⁴⁵ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip”, 31.

¹⁴⁶ Ahmet Türkmen, “Yeni Bir Hukuki Olgu”, 1398.

unter Verwendung ihrer personenbezogenen Daten Waren oder Dienstleistungen für sie bestellt,

unter Verwendung ihrer personenbezogenen Daten Dritte veranlasst, mit ihr Kontakt aufzunehmen oder

Tatsachen oder Bildaufnahmen des höchstpersönlichen Lebensbereiches dieser Person ohne deren Zustimmung veröffentlicht.

Übersteigt der Tatzeitraum nach Abs. 1 ein Jahr oder hat die Tat den Selbstmord oder einen Selbstmordversuch der im Sinn des Abs. 2 verfolgten Person zur Folge, so ist der Täter mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren zu bestrafen.”¹⁴⁷

“Bir kişiyi hukuka aykırı olarak sürekli bir biçimde takip eden kişi, bir yıla kadar hapis cezası veya yedi yüz yirmi günlük para cezası ile cezalandırılır.

Bir kişi, yaşamını makul bir şekilde olumsuz etkileyebilecek tarzda uzun bir süre boyunca aşağıdaki eylemlere maruz kalırsa sürekli olarak takip edilmiş sayılır:

Kişinin fiziksel olarak yakınında bulunmak,

Telekomünikasyon yolu ile veya başka bir iletişim aracı kullanarak ya da üçüncü kişiler aracılığıyla onunla iletişim kurmak,

Mağdurun kişisel verilerini kullanarak onun için mal veya hizmet siparişi vermek,

Mağdurun kişisel verilerini kullanarak başkalarını onunla iletişim kurmaya yönlendirmek,

Kişinin özel yaşamına dair bilgileri veya görüntüleri izni olmadan yayımlamak.

Eğer suçun süresi (1) numaralı fıkra göre bir yılı aşarsa veya suç, (2) numaralı fıkroda belirtilen kişinin intiharına veya intihar girişimine neden olursa, fail üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”¹⁴⁸

¹⁴⁷ “Strafgesetzbuch (StGB) – JUSLINE Österreich” (Erişim Tarihi: 14.12.2024), <https://www.jusline.at/gesetz/stgb/paragraf/107a>

¹⁴⁸ Madde metninin Türkçeye çevrilmesinde online çeviri yapılmıştır.

Avusturya Ceza Kanunu, ısrarlı takip suçunu seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlemiştir¹⁴⁹. İlk düzenlemedeki halinde dört farklı seçimlik harekete yer verilen madde, ilerleyen yıllarda değişikliğe uğramış ve bir seçimlik hareket daha eklenmiştir¹⁵⁰.

Bu seçimlik hareketler bir kimseye fiziki olarak yaklaşmaya çalışmak, teknolojik cihazlarla veya üçüncü kişiler vasıtasıyla iletişime geçmek, başka bir kişiye ait olan kişisel veriler kullanmak suretiyle sipariş vermek ve üçüncü kişilerin temas kurmasını sağlamak olarak düzenlenmiştir¹⁵¹. En son eklenen seçimlik hareket ise başkasına ait olan kişisel verileri ve görüntüleri paylaşmaktır¹⁵². Belirtmek gerekir ki en son eklenen seçimlik hareket, Türk hukuku açısından, TCK'da 136. madde ile hüküm altına alınan “verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme” suçunu oluşturmaktadır.

Avusturya Ceza Kanunu'nda ısrarlı takibi bu şekilde seçimlik hareketli olarak düzenlemek, gelişen teknolojik imkanlar sayesinde bu suçun işlenme yöntemlerinin sürekli olarak değişmesi ve artması ve kanunun uygulanma alanının son derece sınırlı olması gibi gerekçelerle eleştirilmiştir¹⁵³.

Bu suç tipi için kanunda öngörülmüş olan hapis cezasının üst sınırı 1 yıl olmakla birlikte¹⁵⁴ hapis cezasının yerine faile 720 güne kadar adli para cezası da verilebilmektedir¹⁵⁵.

1.5.5. İtalya

İtalya, ısrarlı takip davranışlarının artması sonucu kamuoyunun ilgisinin bu yönde yoğunlaşması ve kanun koyucu ve hükûmet üzerinde baskıların git gide artması neticesinde 2009 yılında ısrarlı takibi suç olarak düzenleyen bir başka ülke olmuştur¹⁵⁶.

İtalya Ceza Kanunu'nun “atti persecutori” başlığını taşıyan 612. maddesi ile ısrarlı takip suçu ihdas edilmiştir¹⁵⁷. Madde başlığının kelime manası “eziyet verici davranışlar” olarak çevrilebilir¹⁵⁸. Bu durum İtalya'da, ısrarlı takip suçu düzenlenirken “stalking”

¹⁴⁹ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 68.

¹⁵⁰ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 68.

¹⁵¹ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 32.

¹⁵² Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 68.

¹⁵³ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 32.

¹⁵⁴ Ahmet Türkmen, “Yeni Bir Hukuki Olgusu”, 1398.

¹⁵⁵ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 32.

¹⁵⁶ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 39.

¹⁵⁷ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 339.

¹⁵⁸ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 339.

kavramının doğrudan tercüme yöntemi ile madde başlığı olarak kullanılmadığı anlamına gelmektedir. Ne var ki madde başlığı doğrudan ısrarlı takip olmasa da içerik olarak ısrarlı takip suçu şeklinde düzenlenmiştir¹⁵⁹.

Alman Ceza Kanunu'ndaki düzenlemeye benzer şekilde İtalyan Ceza Kanunu da ısrarlı takip suçunu, kanunun “Kişilere Karşı Suçlar” bölümünde ve “Kişi Özgürlüğü Aleyhine Suçlar” başlığının altında düzenlemiştir¹⁶⁰. İlk olarak 2012 yılında olmak üzere pek çok değişikliğe uğrayan suç tipi, son halini 2019 yılında almıştır¹⁶¹.

Madde metninin birinci fıkrası ise şu şekildedir:

“Fiil daha ağır bir suç teşkil etmediği takdirde, her kim, tekrar eden davranışlarla, tehdit veya taciz etmek suretiyle mağdurda süregelen ve ağır bir kaygı veya korku durumu oluşmasına veya mağdurun kendisinin, yakın bir akrabasının veya duygusal olarak bağlı olduğu bir kimsenin güvenliğinden makul korku duymasına yol açar veya mağduru yaşama alışkanlıklarını değiştirmeye mecbur kılarsa, bir yıldan altı yıl altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır”¹⁶².

Görüldüğü gibi İtalyan hukukunda da bir fiilin ısrarlı takip suçundan cezalandırılabilmesi için bu fiilin başkaca suça vücut vermemesi gerekmektedir¹⁶³. Bunun yanında suçun oluşabilmesi için mağdurda stres veya korkunun ortaya çıkması, mağdurun kendisi veya yakınlarının hayatları ile ilgili endişenin oluşması ve mağdurun yaşam tarzının değişmesi gibi neticelerin var olması gerekmektedir¹⁶⁴.

Avusturya hukukuna kıyasla İtalyan hukukunda ısrarlı takip suçu, daha ağır bir yaptırımla hüküm altına alınmıştır. İlk düzenleme biçiminde 6 aydan 4 yıla kadar hapis cezası öngörülmüşken 2013 yılında kanunda yapılan değişiklik ile ceza üst sınırı 5 yıla çıkarılmıştır¹⁶⁵. Akabinde 2019 yılında gerçekleştirilen bir değişiklik ile suçun kanunda öngörülen ceza alt sınırı ve üst sınırı yükseltilmiş ve sırasıyla 1 yıl ve 6 yıl olarak kabul edilmiştir¹⁶⁶.

¹⁵⁹ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 39.

¹⁶⁰ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 340.

¹⁶¹ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 340.

¹⁶² Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 340.

¹⁶³ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 40.

¹⁶⁴ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip”, 40.

¹⁶⁵ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 340.

¹⁶⁶ Şaban Cankat Taşkın, “İsrarlı Takip”, 119.

Suçun manevi unsuruna yönelik herhangi bir özel durum aranmamış ve genel kastın varlığı yeterli görülmüştür¹⁶⁷. İtalyan hukukunda diğer Kıta Avrupası devletlerinin aksine ısrarlı takip düzenlemesi yapılırken hangi davranışların bu suça vücut vereceği noktasında örnekleyici veya kısıtlayıcı herhangi bir sayım yapma yöntemi benimsenmemiştir¹⁶⁸.

1.6. Türk Ceza Kanunu’nda Yer Alan İsrarlı Takip Suçu Düzenlemesi

Hukukumuzda ısrarlı takip davranışlarının suç olarak düzenlenmesi, ABD ve Avrupa ülkeleri ile mukayese edildiğinde nispeten geç bir zamanda mümkün olmuştur. Türkiye’de ısrarlı takibe ilişkin ilk kanuni düzenlemelerin 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve bu kanunun uygulama yönetmeliği ile hayata geçirildiği yukarıda belirtilmişti.

Adalet Bakanlığı tarafında yayımlanan 2021 yılı İnsan Hakları Eylem Planı ile bir ısrarlı takip suçu ihdas edileceği belirtilmiştir¹⁶⁹. Bahse konu İnsan Hakları Eylem Planı’nın Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadelenin Etkinliğinin Artırılması başlıklı 6.3 maddesinin b bendinde, tek taraflı ısrarlı takibin suç olarak düzenleneceği belirtilmiştir¹⁷⁰.

İsrarlı takip davranışlarının bir suç olarak kabul edilmesi ve Türk Ceza Kanunu’nda bu suç tipine yer verilmesi 2022 yılında gerçekleşmiştir. 27.05.2022 tarih ve 7406 sayılı kanunun 8. maddesi hükmü ile Türk Ceza Kanunu 123/A (TCK m. 123/A) maddesi ihdas edilmiş ve böylece ısrarlı takip suçu kanuni düzenlemeye kavuşmuştur¹⁷¹.

Belirtmek gerekir ki Türk hukukunda tıpkı Alman ve İtalyan hukuklarında olduğu gibi ısrarlı takip olarak değerlendirilen davranışlarının sıklığının giderek artması, kamuoyunun dikkatinin bu yöne doğru kayması ve bilhassa bu davranışların, ülkemizin önemli problemlerinden olan kadına yönelik şiddet içerikli davranışların bir ilk adımı ya

¹⁶⁷ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 354.

¹⁶⁸ Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan”, 346.

¹⁶⁹ Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, 1403.

¹⁷⁰ “İnsan Hakları Eylem Planı 2021”, (Erişim tarihi 19.01.2024), <https://insanhaklariylemplani.adalet.gov.tr/>

¹⁷¹ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 23.

da ön aşaması olarak değerlendirilmesi gibi nedenlerle¹⁷² bir ısrarlı takip suçunun ihdas edilmesi kanun koyucu tarafından zaruri olarak görülmüştür¹⁷³.

İngilizcedeki stalking kelimesi ile aynı doğrultuda olacak şekilde “İsrarlı Takip” başlığını taşıyan 123/A maddesinin metni ise şu şekildedir:

“İsrarlı Takip

MADDE 123/A- (ek: 12.15.2022-7406/8 md)

İsrarlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

Suçun;

Çocuğa veya ayrılık kararı verilen ya da boşandığı eşe karşı işlenmesi,
Mağdurun okulunu, iş yerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olması,

Hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından işlenmesi,

hâlinde faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu maddede düzenlenen suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.”¹⁷⁴

İsrarlı takip suçu, Türk Ceza Kanunu’nun “Kişilere Karşı Suçlar” kısmında ve “Hürriyete Karşı Suçlar” bölümünde düzenlenmiştir. Böylece kanun sistematığı açısından düzenlemenin, Kıta Avrupası Hukuk Sisteminde yer alan çoğu ülke ile paralellik gösterdiği söylenebilecektir. Buna karşı diğer ülkelerden farklı olarak ülkemizde, ısrarlı takip suçunun oluşması için seçimlik hareketlerin başkaca bir suç tipine vücut vermemesi aranmamıştır.

¹⁷² 27.05.2022 tarih ve 7406 Sayılı Kanun’un genel gerekçesi : “Düzenlemeyle, özellikle kadına yönelik daha ağır ve şiddet içeren suçlar işlenmeden önce gerçekleşen ısrarlı takip fiillerinin orantılı bir yaptırıma bağlanması ve mağdurlara gerekli güvencenin sağlanması hedeflenmektedir.” TBMM Esas Komisyon Raporu, “TBMM Kanun Teklifi”, (Erişim Tarihi 18.10.2024), <https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KanunTeklifi/f72877c1-ccae-037b-e050-007f01005610>

¹⁷³ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 26.

¹⁷⁴ “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu”, (Erişim Tarihi 15.12.2024), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5237.pdf>

Israrlı takip hareketlerinin kanunumuzda suç olarak düzenlenmesinden evvel birtakım olumsuz durumlar meydana gelmekteydi. Bunlardan ilki, mahkemelerin önlerine gelen uyuşmazlıklarda esasında ısrarlı takip suçunu vücut vermesi gereken hareketleri, hatalı olacak şekilde taciz, tehdit veya kişilerin huzur ve sükûnunu bozma gibi suç tipleri içerisinde değerlendirerek karar vermesiydi. Bunun bir sonucu olarak suçta ve cezada kanunilik ilkesi zedelenmekteydi. Israrlı takip hareketlerinin suç olarak kabul edilmesiyle bu olumsuz durumun önüne geçilmiş oldu.

Bunun yanında bir diğer sorun olan ısrarlı takip hareketlerinin herhangi bir suç tipi içerisine girmemesi ve bu sebeple bu davranışların cezasız kalması problemi¹⁷⁵ de ısrarlı takip suçunun ihdas edilmesi ile ortadan kalkmıştır¹⁷⁶.

Ülkemizin daha önceden taraf olmakla birlikte 2021 yılında çekilmiş olduğu İstanbul Sözleşmesinin 34. maddesi, taraf devletlere ısrarlı takibi suç olarak düzenleme noktasında bir zorunluluk getirmektedir¹⁷⁷. Bunun yanında teknoloji ve iletişim araçlarındaki hızlı gelişim de ısrarlı takip davranışlarının suç olarak düzenlenmesi noktasında önemli bir neden olarak ortaya çıkmaktadır¹⁷⁸.

Israrlı takip hareketlerinin suç olarak düzenlenmesinde ortaya çıkan tartışmalı bir durum vardır. Karşılaştırmalı hukukta yaşandığı gibi ülkemizde de benzer yönde tartışmalar ortaya çıkmıştır. Burada tartışılan husus, kanuni düzenlemenin kapsamının geniş tutulması durumunda kanunilik ilkesinin zarar göreceği, fakat dar kapsamlı bir düzenleme yapılması halinde ise gelişen teknolojik imkanların yardımı ile ısrarlı takip hareketlerinin çeşitleneceği ve faillerin farklı yöntemlere başvurabileceği bu sebeple kanuni düzenleme ile amaçlanan hukuki koruma imkânının gerçekleştirilemeyeceği yönündedir¹⁷⁹.

Öğretide ısrarlı takip hareketleri için Türk Ceza Kanunu'na müstakil bir suç eklenmesine gerek olmadığı, bunun yerine Türk Ceza Kanunu'nun 123. maddesinde düzenlenmiş olan kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun özel bir şekli olan ısrarlı

¹⁷⁵ Yargıtay 12. Ceza Dairesi, 31.10.2023, E. 2023/5655, K. 2023/4563. UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 22.09.2024)

¹⁷⁶ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 70.

¹⁷⁷ Yavuz Erdoğan, İnanç İştin, "Israrlı Takip Suçu", *Legal Hukuk Dergisi*, 20/238 (2022): 3762.

¹⁷⁸ Yavuz Erdoğan, İnanç İştin, "Israrlı Takip", 3762.

¹⁷⁹ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 75.

takibi¹⁸⁰, 123. maddeye bir ekleme yapılarak kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile birlikte tek bir madde altında birleştirmenin daha doğru olacağı da ileri sürülmektedir¹⁸¹.

Esasında sonraki bölümlerde bahsedileceği üzere korunan hukuki değer bakımından ısrarlı takip suçu ile kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu benzerlik göstermesine rağmen iki suç tipi arasında manevi unsur yönünden farklılık bulunmaktadır. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda failin kastı, sırf mağdurun huzurunu bozmak, onu rahatsız etmek iken ısrarlı takip suçunda böyle bir kastın varlığı aranmaz. Bu bakımdan ısrarlı takip suçu ile kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun farklı kanun maddelerinde düzenlenmelerinin daha doğru olduğu ileri sürülebilir.

Bunun yanında ısrarlı takibi kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna bir fıkra eklemek suretiyle suç olarak düzenlemenin, yargımızın uzun yıllar boyunca oluşturduğu ve yerleşik hale getirdiği içtihatları bertaraf edeceği ve ceza hukukunun ilkelerinden olan lehe olan kanunun geriye yürümesi prensibi iddiaları doğrultusunda, kesin hale gelen mahkeme kararlarını tekrar incelenmek zorunda bırakacağı ileri sürülmektedir¹⁸².

¹⁸⁰ “İzzet Özgenç İsrarlı Takip Suçu Üzerine Hukuki Değerlendirmeler”, (Erişim tarihi 22.01.2024), <https://izzetozgenc.com/makale/israrli-takip-sucu-uzerine-hukuk%C3%AE-degerlendirmeler>

¹⁸¹ “İzzet Özgenç İsrarlı Takip Suçu Üzerine Hukuki Değerlendirmeler”.

¹⁸² Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 75.

İKİNCİ BÖLÜM

ISRARLI TAKİP SUÇUNUN UNSURLARI

2.1. Genel Olarak

Toplum içerisinde yaşayan insanın birtakım hukuk kurallarına tabi olması ve kanun koyucunun getirmiş olduğu emir ve yasaklara uymak zorunda olması kaçınılmaz bir durumdur¹⁸³. Zira toplumsal düzenin sağlanması, ancak hukuk kurallarının varlığı ile mümkün olacaktır.

Ancak bu hukuk normlarının insanlar tarafından ihlal edilmesi sıklıkla görülen bir durumdur. Toplumsal düzeni sağlayıcı normların ihlali halinde ise bunun yaptırıma bağlanması gerekmektedir.

İşte ceza hukukunu ilgilendiren durumlar bu toplumsal normların ihlal edilmesi ile ortaya çıkan ve suç olarak adlandırılan davranışlardır. Doğal olarak suçun unsurlarının incelenmesine geçmeden önce suç kavramının incelenmesi gerekmektedir.

Kanun koyucu tarafından Türk Ceza Kanunu'nda bir suç tanımı yapılmış değildir. Öte taraftan, doktrinde suç kavramının tanımı üzerinde bir fikir birliği de bulunmamaktadır. Öğretide çeşitli suç tanımları yapılmıştır. Özgenç suçu, “toplumsal düzenin devamı açısından korunması gereken hukuki değerlerin açık ve bilinçli bir ihlali veya en azından bu değerleri korumaya matuf kurallara özensizlik niteliği taşıyan insan davranışlarıdır”¹⁸⁴ biçiminde tanımlamıştır.

Özbek ve diğerleri'nin suç tanımı ise “tipe uygun, hukuka aykırı, kusurlu insan davranışı”¹⁸⁵ biçimindedir. Demirbaş ise suçu “ceza kanununa aykırı olan ve ceza ile

¹⁸³ Mahmut Koca, İlhan Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 85.

¹⁸⁴ İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 176.

¹⁸⁵ Veli Özer Özbek vd., *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 215.

tehdit edilmek suretiyle yasaklanan fiil”¹⁸⁶ olarak tanımlamıştır. Akbulut suçu “ceza kanununda veya yan ceza kanunlarında düzenlenen ve karşılığı ceza ve/veya güvenlik tedbiri uygulanan haksızlık teşkil eden fiillerdir”¹⁸⁷ biçiminde tanımlamıştır.

Öğretide yapılan bu tanımlar göz önüne alındığında suçun, haksızlık oluşturan bir davranış biçimi olduğu ileri sürülebilir. Ancak her haksız davranışın suç olarak nitelendirilmesi mümkün değildir. Zira haksız bir davranış, ancak içerisinde belirli unsurları ihtiva etmesi halinde suç olarak kabul edilebilecektir.

İşte hukuksal normların ihlali niteliğini taşıyan ve haksızlık teşkil eden bu davranış biçimleri suç teorisi tarafından incelenmektedir¹⁸⁸. Her bir hukuk kuralı toplum tarafından tanınan ve tasvip edilen bir değer üzerine inşa edilmiştir ve bu değerleri koruyan hukuk normlarının ihlal edilmesi bir haksızlık oluşturmaktadır¹⁸⁹.

Çalışmanın bu bölümünde ısrarlı takip suçunun unsurları tipiklik ve hukuka aykırılık olarak ikiye ayrılarak incelenecektir. Tipiklik unsuru maddi unsurlar ve manevi unsurlar olmak üzere iki alt başlık içerisinde incelenecektir. Sonrasında tipik hareketin hukuka aykırılık incelemesi yapılacaktır. Bu incelemelerden sonra failin kınanmasına ilişkin bir değerlendirme olan kusurluluk incelemesi yapılacaktır. Bu sayede failin kusurlu olup olmaması suçun oluşumu açısından değil, fakat failin kişisel olarak kınanması bakımından önem arz edecektir¹⁹⁰.

2.2. Korunan Hukuki Değer

Kanun koyucunun ihdas etmiş olduğu bir suç ile en az bir hukuki menfaati muhafaza altına almış olduğu muhakkaktır. Bu bakımdan her suç tipi ile muhafaza edilen bir veya birden fazla hukuki değer vardır. Bir hareketin suç olarak kabul edilebilmesi için Anayasa vasıtasıyla güvenceye kavuşturulmuş bir değere tecavüz eder nitelikte olması gerekmektedir¹⁹¹.

¹⁸⁶ Timur Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 215.

¹⁸⁷ Berrin Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 105.

¹⁸⁸ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 85.

¹⁸⁹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 177.

¹⁹⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 88.

¹⁹¹ Türkoğlu, “Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip”, 67.

Suçla korunan hukuki menfaatin (değerin) tespit edilmesinde, bir suçun kanun sistematığı içerisinde düzenlendiği yerin önemli bir rol oynadığı doktrinde genel olarak kabul edilen bir yaklaşımdır¹⁹².

Israrlı takip suçu Türk Ceza Kanunu'nun "Kişilere Karşı Suçlar" kısmında ve "Hürriyete Karşı Suçlar" bölümünde düzenlenmiştir. Böylece ilk bakışta bu suç tipi ile kanun koyucu tarafından korunmak istenen hukuki değer kişi hürriyeti ile ilgili olduğu tespit edilebilecektir. Ancak öğretide ısrarlı takip suçu ile korunan hukuki değer üzerinde görüş birliği mevcut değildir.

Özbek ve diğerleri'ne göre ısrarlı takip suçu ile "kişilerin huzurlu ve sakin bir şekilde normal hayat düzenlerini sürdürmeleri korunmaktadır"¹⁹³. Dülger bu suç tipi ile korunan hukuki menfaatin kişi hürriyeti olduğunu ve bireylerin huzur ve güven içinde yaşama hakkının korunduğunu ifade etmektedir¹⁹⁴. Koca/Üzülmez ise bu suçta korunan hukuki değer huzur ve sükûn içinde yaşama ve kendilerini geliştirme hakkı olduğunu ifade etmektedir¹⁹⁵. Bunun yanında özgür bir şekilde irade oluşturma ve bu iradeye uygun olarak hareket etme özgürlüğünün de korunduğunu belirtmektedir¹⁹⁶.

Özgenç ise ısrarlı takip suçu ile korunan hukuki değer bireylerin huzur, sükûn ve güven içinde yaşama hakkı olduğunu belirtmektedir¹⁹⁷. Temiz Gül ise bu suçun korumuş olduğu hukuki menfaati kişi hürriyeti olarak ifade etmektedir¹⁹⁸. Bunun yanında Taşkın, bu suç tipi ile iki farklı değer korunduğunu ve bunlardan ilkinin kişi hürriyeti ikincisinin ise kişinin rahatsız edilmeme, huzur ve sükûn hakları olduğunu belirtmektedir¹⁹⁹.

Görüldüğü üzere doktrinde genel kabule göre ısrarlı takip suçu ile koruma altına alınan hukuki değer kişi hürriyeti²⁰⁰ ve kişinin huzur ve sükûn içinde yaşama hakkıdır. Bunun yanında Kılıç, bu suç tipi ile korunan hukuki değeri huzur içinde yaşama hakkının

¹⁹² Nevzat Toroslu, Haluk Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım* (Ankara: Savaş Yayınevi, 2024), 19.

¹⁹³ Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 499.

¹⁹⁴ Murat Volkan Dülger, "Normatif Düzenleme", 31.

¹⁹⁵ Mahmut Koca, İlhan Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 519.

¹⁹⁶ Koca, Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 519.

¹⁹⁷ "İzzet Özgenç İsrarlı Takip Suçu Üzerine Hukuki Değerlendirmeler".

¹⁹⁸ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 86.

¹⁹⁹ Şaban Cankat Taşkın, "İsrarlı Takip", 109.

²⁰⁰ Murat Balcı, Kerim Çakır, "İsrarlı Takip Suçu", 325.

yanı sıra bireyin özel hayatına ilişkin serbest bir biçimde karar alabilme özgürlüğü olarak ifade etmektedir²⁰¹.

Israrlı takip suçu ile korunan hukuki değer üzerine tartışılabilir bir konu da bu suç tipi ile aynı zamanda kişinin cinsel dokunulmazlığının korunup korunmadığıdır. Zira ısrarlı takip suçu, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçların öncesinde sıklıkla işlenebilen bir suç tipidir. Fail tarafından ısrarlı takip suçunun işlenmesinin akabinde cinsel taciz, çocuğun cinsel istismarı ve cinsel saldırı gibi suç tiplerinin işlenmesi sıklıkla gözlemlenmektedir.

Yukarıda bir suç tipinin kanun sistematigi içerisinde düzenlendiği yerin korunan hukuki değerın tespitinde önemli bir rol oynadı ifade edilmişti. Bunun yanında kanun koyucu tarafından madde gerekçesinde ortaya konulan ifadeler de korunan hukuki değerin tespiti bakımından yararlanılabilecek bir kaynaktır.

İlk olarak Israrlı takip suçu, TCK'nın “Hürriyete Karşı Suçlar” bölümünde düzenlenmiş bir suç tipidir. Bu bölümde düzenlenen suçlar ile genellikle kişi hürriyeti korunmaktadır. Bunun yanında madde gerekçesinde de ısrarlı takip suçu ile korunan hukuki değerin kişi hürriyeti olduğu açıkça ifade edilmiştir²⁰².

Ancak Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) uzlaştırma hükümlerini düzenlediği 253. madde dikkate alındığında, ısrarlı takip suçu bakımından korunan hukuki değerin aynı zamanda kişinin cinsel özgürlüğü olduğu da iddia edilebilir. Zira mezkur madde hükmü gereğince, TCK'nın hürriyete karşı suçlar bölümünde yer alan tehdit, konut dokunulmazlığını ihlal ve iş ve çalışma hürriyetinin ihlali gibi bazı suç tipleri uzlaştırma kapsamına dahil edilmiştir.

Bunun yanında CMK'nın yine aynı maddesinin 2. fıkrası gereğince, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyeteye tabi olan suçların uzlaştırma kapsamında olduğu açıkça hükme bağlanmıştır. Bu sebeple şikâyeteye tabi suçlar kural olarak uzlaştırmaya tabi olacaktır.

Ancak TCK'nın “Hürriyete Karşı Suçlar” bölümünde düzenlenen ve TCK m. 123/A/3 gereği şikâyeteye tabi olan ısrarlı takip suçu, CMK m.253/3 gereğince uzlaştırma

²⁰¹ Ahmet Kılıç, “Israrlı Takip Suçu (TCK m. 123/A)”, *Suç ve Ceza*, 15/3 (2022), 532.

²⁰² TBMM, Yasama Dönemi 27, Yasama Yılı 5, Sıra Sayısı 323, s. 13.

kapsamı dışında bırakılmıştır. CMK m.253/3 hükmü şu şekildedir: “Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyetle bağlı olsa bile, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda ve ısrarlı takip suçunda (madde 123/A), uzlaştırma yoluna gidilemez...”.

Görüldüğü üzere bu madde hükmü ile kanun koyucu cinsel dokunulmazlığa karşı suçları ve hürriyete karşı suçlar bölümünde düzenlenen suçlar arasından yalnızca ısrarlı takip suçunu uzlaştırma kapsamı dışında bırakmıştır.

Bunun yanında ısrarlı takibin TCK’ya eklenmesi ve suç olarak belirlenmesi, özellikle kadına karşı şiddet ve cinsel dokunulmazlığa karşı gerçekleştirilen suçların önüne geçilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Dolayısıyla ısrarlı takip suçu “Hürriyete Karşı Suçlar” bölümünde düzenlemiş ve madde gerekçesinde korunan hukuki değer kişi hürriyeti olduğu açıkça ifade edilmiş ise de CMK m.253 hükmü ve ısrarlı takip suçunun ihdas edilmesi öncesinde yaşanan toplumsal olaylar dikkate alındığında, bu suç tipi ile aynı zamanda kişinin cinsel dokunulmazlığının da koruma altına alındığı ifade edilebilir²⁰³.

Sonuç olarak, öğretilde genel kabul gören görüşe paralel olarak bir suç tipi ile korunan hukuki değer tespitinde, o suçun kanunda düzenlendiği yerin dikkate alınması gerektiği ileri sürülebilir. Bu açıdan TCK’da “Hürriyete Karşı Suçlar” bölümünde düzenlenen ısrarlı takip suçu ile korunan hukuki değer kişi hürriyeti olduğu söylenebilir. Bunun yanında Türk Ceza Kanunu’nun 123/A maddesinin birinci fıkrasında açıkça bir kişi üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşması veya kendisi veya yakınlarının güvenliğinden endişe duyması neticesi arandığı için bu suç tipi ile ayrıca kişinin huzur ve güven içinde yaşama hakkının korunduğu da kabul edilmelidir. Son olarak bu suç tipi ile aynı zamanda kişinin cinsel dokunulmazlığının da koruma altına alınmış olduğu söylenebilir.

2.3. Tipiklik

2.3.1. Genel Olarak

Suçun unsurlarının incelenmesinde ilk olarak tipikliğe yer verilmesi bilinçli bir tercihtir. Zira tipiklik, suçun unsurları arasında ilk sırada yer alan unsurdur²⁰⁴. Bunun

²⁰³ Aksi görüş: Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 87.

²⁰⁴ Özbek vd., *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 218.

sebebi, yukarıda izah edildiği üzere, bu çalışmada suçun esas olarak fiili temel alan görüşün kabul edilmesiyle, suç olarak kabul edilecek olan fiilin ancak tipik bir fiil olması gerektiği görüşünün benimsenmesidir. Yani her hareket değil, sadece tipe uygun hareket suç olarak değerlendirilebilecektir²⁰⁵.

Tipiklik, bütün suç tiplerine karakteristik özelliklerini bahşeden ve haksızlık muhtevasını oluşturan maddi ve manevi unsurları tanımlamak için kullanılan bir kavramdır²⁰⁶. Yani suç olarak kabul edilen bir haksızlığın esasını kanuni tipikliğin meydana getirilmesi oluşturmaktadır²⁰⁷. Dolayısıyla tipiklik kanunda yapılmış olan ve bir suçun unsurlarını ve yaptırımını tespit eden soyut bir tanımdır²⁰⁸.

Türk Ceza Kanunu'nda tipiklik kavramından bahsedilmemiş, ancak bu kavramı karşılamak adına “suçun kanuni tanımı” ifadesine yer verilmiştir²⁰⁹. Bu bağlamda fail tarafından gerçekleştirilen hareketin kanuni tanımda belirtilen haksızlık tanımıyla tam olarak denk gelmesi durumunda tipiklik gerçekleşmiş olacaktır²¹⁰.

Böylece tipikliğe yönelik araştırma çabaları, fail tarafından gerçekleştirilen somut hareketin, kanunda yer alan soyut tanıma uyup uymadığını üzerinde durmaktadır²¹¹.

Öğretide tipiklik ikili bir ayrıma gidilmek suretiyle dar anlamda tipiklik ve geniş anlamda tipiklik olarak ayrı ayrı ele alınmaktadır²¹². Geniş anlamda tipiklikten kasıt cezalandırılabilirliğin bütün şartlarıdır²¹³. Yani failin cezalandırılabilmesi için gerekli olan bütün unsurlardır²¹⁴. Bu unsurların içerisine hukuka aykırılık, kusur, objektif cezalandırma şartları ve şahsi cezasızlık sebepleri de dahildir²¹⁵.

Geniş manada tipikliğin önemi, hukuk devleti açısından son derece elzem bir ceza hukuku ilkesi olan “suçta kanunilik” ilkesi ile sıkı bir şekilde ilintili olmasındadır²¹⁶. Zira kanun koyucu tarafından hangi fiillerin suça vücut verdiği ortaya konularak bu hareketleri

²⁰⁵ Özbek vd., *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 218.

²⁰⁶ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 108.

²⁰⁷ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 105.

²⁰⁸ Hakan Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2024), 124; Murat Volkan Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 266.

²⁰⁹ Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 266.

²¹⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 105.

²¹¹ Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 267.

²¹² Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 108.

²¹³ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 108.

²¹⁴ Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 268.

²¹⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 106.

²¹⁶ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 107.

suç teşkil etmeyenlerden ayırmak gerekir²¹⁷. Böylece geniş manada tipiklik ile ceza kanununun güvence fonksiyonu yerine getirilmiş olur²¹⁸.

Bu çalışmada üzerinde durulacak ve tipiklik ifadesiyle esas olarak kastedilecek olan dar anlamda tipiklik ise her suç tipine ayırt edici vasıflarını veren maddi ve manevi unsurları nitelemek için kullanılan bir kavramdır²¹⁹. Yani dar anlamda tipiklik ifadesiyle suçun maddi ve manevi unsurları kastedilmektedir.

2.3.2. Tipikliğin Maddi Unsurları

2.3.2.1. Fail

2.3.2.1.1. Genel Olarak

Ceza hukukunda genel olarak “Failsiz suç olmaz” ilkesi kabul edilmektedir²²⁰. Bu bakımdan her suçun bir failinin olduğu ifade edilebilir²²¹. Fail, yapmış olduğu fiil ile tipik hareketi gerçekleştiren, yani kanunda tanımlı suçun unsurlarını gerçekleştiren kişidir²²².

Belirtmekte yarar vardır ki aksine görüşler²²³ olmasına rağmen suçun failinin yalnızca insanlar, yani gerçek kişiler olabileceğini kabul etmek gerekir²²⁴. Zira suç olarak değerlendirilen davranışının iradi bir insan fiili olması gerekmektedir²²⁵. Bunun bir sonucu olarak tüzel kişilerin suçun faili olamayacağı ifade edilebilir²²⁶.

Failin özelliği bakımından genellikle üçlü bir ayrıma gidilmektedir. Bunlar genel suçlar, özgü suçlar ve bizzat işlenebilen suçlar²²⁷ olarak ifade edilebilir. Genel suçlardan kasıt, suçun kanuni tanımında fail bakımından herhangi bir nitelik aranmamasıdır²²⁸. Bu suç tipine “herkes tarafından işlenebilen suçlar” ismi de verilmektedir. Fail açısından

²¹⁷ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 107.

²¹⁸ Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 268.

²¹⁹ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 108.

²²⁰ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 418.

²²¹ Eylem Baş, *Ceza Hukukunda Fail ve Mağdur* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 117; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 418.

²²² Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 160.

²²³ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Legem Yayınevi, 2024), 232.

²²⁴ Nur Centel, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2023), 252; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 114; Baş, *Ceza Hukukunda Fail ve Mağdur*, 144; Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 129.

²²⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 114; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 251.

²²⁶ Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 216.

²²⁷ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 115.

²²⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 419.

herhangi bir özellik arz etmediği için genel suçlar, herkes tarafından işlenebilen suçlar olup kanunda genellikle “kişi”, “kimse” veya “her kim” gibi ifadelerle yer verilmektedir²²⁹.

Özgü suçlar ise genel suçların aksine, ancak belli kişiler tarafından işlenebilecek suçları ifade etmektedir²³⁰. Bu suç tiplerinde kanun koyucu suçu ancak belli bazı kişilerin işleyebileceğini ortaya koymuş ve suçun kanuni tanımında faile ilişkin bazı özellikleri tespit etmiştir²³¹. Dolayısıyla kanunda belirtilmiş olan nitelikleri taşımayan kişilerin bu suçların faili olması mümkün olamayacaktır.

Özgü suçlar açısından gerçek özgü suçlar ve gerçek olmayan özgü suçlar olmak üzere ikili bir ayrıma gidilmektedir. Bu bakımdan gerçek özgü suçlardan kasıt, suçun temel şeklinin ancak belli özelliklere sahip bir fail tarafından işlenmesinin mümkün olduğu suçlardır²³². Görünüşte özgü suçlar ise suçun temel şeklinin herkes tarafından işlenebilen bir suç tipi olmasına rağmen, suçun nitelikli halleri bakımından failin bazı niteliklere sahip olmasının arandığı suç tipleri olarak ifade edilmektedir²³³.

Bizzat işlenebilen suçlar ise esasen özgü suçların özel bir türünü ifade etmektedir²³⁴. Bu suç tipinde kanuni tanımda belirtilen hareketin bizzat özel bir yükümlülük sahibi olan fail tarafından gerçekleştirilmesi gerekir. Yani bu yükümlülüğe sahip olmayan kişiler bu suça ancak şerik olarak katılabilir ve bu suçun faili olamazlar²³⁵.

2.3.2.1.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Türk Ceza Kanunu’nun 123/A maddesinde düzenlenen ısrarlı takip suçu, fail bakımından herhangi bir özellik arz etmeyen, yani herkes tarafından işlenebilen suç olarak adlandırılan genel bir suç türüdür²³⁶. Maddenin 1. fıkrasında yer alan “Israrlı bir şekilde...bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile...”ifadesi bu

²²⁹ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 160.

²³⁰ Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 129; Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 160; Baş, *Ceza Hukukunda Fail ve Mağdur*, 120; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 233.

²³¹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 115.

²³² Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 419; Baş, *Ceza Hukukunda Fail ve Mağdur*, 122.

²³³ Baş, *Ceza Hukukunda Fail ve Mağdur*, 122; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 419.

²³⁴ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 115.

²³⁵ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 115.

²³⁶ Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 499; Murat Balcı, Kerim Çakır, “Israrlı Takip Suçu”, 329; Nurten Öztürk, “Israrlı Takip Suçu”, 136.

durumu ortaya koymaktadır. Failin erkek veya kadın olması arasında herhangi bir farklılık bulunmaz²³⁷.

Ancak maddenin ikinci fıkrasında öngörülen nitelikli haller bakımından failin birtakım özellikleri taşıması gerekmektedir ve bu nitelikli haller açısından, ısrarlı takip suçunun görünüşte özgü suç olarak kabul edilmesi mümkündür²³⁸.

Bu nitelikli hallerden ilki, 123/A maddesinin ikinci fıkrasının a bendinde düzenlenmiştir. Bu bent “çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı...” biçiminde düzenlenmiştir²³⁹. Böylece bu nitelikli hal bakımından ikili bir ayırım yapılacaktır. Buna göre suçun çocuğa karşı işlenmesi, fail bakımından değil mağdur bakımından bir özellik arz ettiği için özgü suç olarak değil, aksine herkes tarafından işlenebilen bir suç olarak değerlendirilebilir. Bu durumda fail çocuk dahi olsa bu nitelikli hal uygulanabilir. Ancak a bendinin devamında yer alan “ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı” ifadesi, bu nitelikli halin özgü suç olarak değerlendirilmesini gerektirir. Zira bu halde fail, ancak mağdur ile aralarında ayrılık kararı verilen veya mağdurun boşandığı eşi olabilecektir.

İkinci fıkranın c bendi ise ancak belli niteliklere sahip fail tarafından işlenebileceği için özgü suç olarak kabul edilebilir. Zira bu bende göre fail ancak “Hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen” kişi olabilecektir.

İsrarlı takip suçlarında sıklıkla gözlemlenen bir durum, fail ile mağdur arasında belli bir ilişkinin bulunmasıdır²⁴⁰. Ancak fail ile mağdur arasında herhangi bir ilişki veya tanışıklık zorunlu bir durum değildir ve failin mağduru tanıyıp tanımaması suçun oluşumu açısından önemli değildir; dolayısıyla mağdur kendisini ısrarlı olarak takip eden kişiyi hiç tanımıyor olabileceği gibi daha önceden tanıyor da olabilir. Nitekim ABD Adalet Bakanlığı’nın yayımlamış olduğu rapora göre ısrarlı takibe maruz kalanların yaklaşık olarak %75’i, faili belli bir ölçüde tanıdıklarını beyan etmişlerdir²⁴¹.

²³⁷ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 89.

²³⁸ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 33.

²³⁹ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 89.

²⁴⁰ Şaban Cankat Taşkın, “İsrarlı Takip”, 110.

²⁴¹ Katrina Baum, Shannan Catalano, Michael Rand, “Stalking Victimization”, 1.

Yine ABD Adalet Bakanlığı tarafından 2019 yılında yapılan bir çalışmanın sonucunda faili tanıyan ısrarlı takip mağdurlarının oranı %67 olarak tespit edilmiştir²⁴². Dolayısıyla her ne kadar bu suçun faili ile mağduru arasında bir bağlantı olması zorunlu değilse de gerçekleşen suçlarda fail ile mağdur arasında mevcut bir ilişki veya tanışıklık büyük ölçüde gözlemlenmektedir.

2.3.1.2. Mağdur

2.3.1.2.1. Genel Olarak

Tipikliğin bir diğer maddi unsuru mağdurdur. Suçun konusunun ait olduğu kişileri ifade etmek için mağdur kavramı kullanılmaktadır²⁴³. Bu bakımdan mağdur “haksızlığa uğramış kimsedir”²⁴⁴.

Suçun mağdurunun tüzel kişiler olabileceğini belirten görüşler²⁴⁵ olmakla birlikte, fail bakımından yapılan açıklamaya paralel olarak mağdurun da yalnızca gerçek kişi olabileceğini kabul etmek gerekir²⁴⁶. Tüzel kişiler ise suçun mağduru olamayacak ancak suçtan zarar gören olabilecektir²⁴⁷. Suçun konusunun bazı kişilere ait olduğu durumlarda suçun mağduru olarak kişi veya kişiler kabul edilirken, suçun konusu topluma ait ise suçun mağduru olarak toplum kabul edilmektedir²⁴⁸.

2.3.1.2.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Israrlı takip suçu mağdur bakımından herhangi bir özellik teşkil etmeyen bir suçtur²⁴⁹. Yani bu suçun mağduru herkes olabilecektir. Bu bakımdan cinsiyet, yaş, ırk gibi başkaca herhangi bir nitelik aranmaksızın ısrarlı takibe maruz kalan herkes bu suçun mağduru olarak nitelenebilecektir²⁵⁰.

²⁴² “Stalking Victimization, 2019”.

²⁴³ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 163.

²⁴⁴ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 226.

²⁴⁵ Tuğrul Katoğlu, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61/2 (2012): 672.

²⁴⁶ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 164; Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 130.

²⁴⁷ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 164.

²⁴⁸ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 116.

²⁴⁹ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 33; Murat Balcı, Kerim Çakır, “Israrlı Takip Suçu”, 329.

²⁵⁰ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 92.

Her ne kadar ısrarlı takip suçunun mağdurunun hem erkekler hem de kadınlar olabilmesi mümkünse de ısrarlı takip olayları üzerinde yapılan çalışmalar göstermektedir ki bu suçun mağduru büyük oranda kadınlar olmaktadır²⁵¹.

Nitekim ABD Adalet Bakanlığı tarafından 2009 yılında yayımlanan bir rapora göre Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan kadınların %20'si ısrarlı takip mağduru olurken bu oran erkeklerde %7.4 olarak tespit edilmiştir²⁵². ABD Adalet Bakanlığı'nın 2019 yılında yapmış olduğu bir çalışmada da benzer sonuçlar ortaya konulmuştur. Buna göre 2019 yılında ABD'de yaşayan kadınların %18'i ısrarlı takibe maruz kalırken bu oran erkeklerde %8 olarak gerçekleşmiştir²⁵³.

2.3.1.3. Suçun Konusu

2.3.1.3.1. Genel Olarak

Suçun maddi veya hukuki konusu olabilir. Bu bakımdan suçun konusu tipiklik içerisinde yer alan bir diğer maddi unsur oluşturabilir. Kanuni tanımda suçun konusuna yer verilmiş ise, hareket suçun konusunu kapsamıyorsa tipik hareket olarak kabul edilemeyecektir. Doğal olarak tipik olmayan bir hareket suç teşkil etmeyecektir.

Suçun konusundan kasıt, tipik hareketin yöneldiği kişi veya eşyadır²⁵⁴. Yani failin yapmış olduğu eylem bir kişinin bedeni veya bir eşya üzerinde gerçekleşmektedir²⁵⁵. Suçun konusu açısından ikili bir ayrım söz konusudur. Bu ayrım suçun konusunun hareketten etkilenme derecesi esas alınarak gerçekleştirilmektedir²⁵⁶. Hareket neticesinde suçun konusunun zarara uğraması halinde zarar suçundan bahsedilirken, hareket neticesinde suçun konusu zarara uğramaksızın sadece tehlikeye maruz kalıyorsa burada artık tehlike suçundan bahsedilecektir²⁵⁷.

²⁵¹ Şaban Cankat Taşkın, "İsrarlı Takip", 110.

²⁵² Katrina Baum, Shannan Catalano, Michael Rand, "Stalking Victimization", 3.

²⁵³ "Stalking Victimization, 2019".

²⁵⁴ Faruk Erem, "Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin" *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25/1 (1968): 14; Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 132.

²⁵⁵ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 118; Faruk Erem, "Suçun Konusu", 14; Baş, *Ceza Hukukunda Fail ve Mağdur*, 689.

²⁵⁶ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 119.

²⁵⁷ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 166; Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 269.

Suçun konusunun insan olması durumunda, insanın yalnızca cismani varlığının değil aynı zamanda cismani olmayan yani ruhani varlığının da suçun konusunun kapsamında değerlendirilmesi mümkündür²⁵⁸.

Zarar suçlarında fail tarafından gerçekleştirilen tipik fiil sonucunda, suçun konusu maddi bir zarara uğrayabileceği gibi suçun konusunun bir insan olması durumunda, bu zarar maddi veya manevi zarar biçiminde ortaya çıkabilir²⁵⁹.

Bir suçun zarar suçu olarak kabul edilebilmesi için öncelikle bu suçun neticeli bir suç olarak düzenlenmiş olması gerekir²⁶⁰. Zira bir varlığın zarar görmüş olduğundan bahsedilebilmesi için ilk olarak ortada bir neticenin var olması gerekir²⁶¹.

Tehlike suçlarında ise suçun konusunun bir zarara uğraması gerekmeyip kanun koyucu tarafından suçun konusunun bir zarar görme tehlikesi altında olmasının cezalandırma için yeterli görüldüğü bir durum söz konusudur²⁶².

2.3.1.3.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Israrlı takip suçunun konusu, ısrarlı takibe maruz kalarak huzuru bozulan ve iradesi fesada uğratılarak karar alma yeteneği zedelenen kişidir²⁶³. Ayrıca ısrarlı takip suçu somut tehlike suçu olarak düzenlenmiştir²⁶⁴. Zira kanuni düzenleme ile mağdurun bir zarara uğraması değil, aksine bir tehlikeye maruz kalması aranmıştır.

2.3.1.4. Hareket (Fiil)

2.3.1.4.1. Genel Olarak

Yukarıda suçun esası olarak fiilin kabul edildiği belirtilmişti. Buna göre bir suçun varlığından bahsedebilmek için ilk önce bir fiilin yani hareketin var olması gerekmektedir²⁶⁵. Bir ceza normunun ihlali neticesinde cezalandırma yoluna

²⁵⁸ Faruk Erem, “Suçun Konusu”, 16.

²⁵⁹ Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 352.

²⁶⁰ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 269; Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 352.

²⁶¹ Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 352.

²⁶² Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 352; Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 269; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 120.

²⁶³ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 520.

²⁶⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 523.

²⁶⁵ Yaprak Öntan, *Ceza Hukukunda Davranış ve Netice* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 25; Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 260; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 229.

gidilebilmesi için bir hareketin varlığı zorunlu olup sadece düşüncenin cezalandırılması mümkün değildir²⁶⁶.

Ancak her hareketin değil, yalnızca kanuni tanıda yer alan unsurları kapsayan, yani tipik hareketin bir suç teşkil edebileceği kabul edilmektedir²⁶⁷. Dolayısıyla fail tarafından gerçekleştirilen hareket tipiklikte yer alan unsurların bir veya birkaçını kapsamıyorsa, bu durumda artık tipe uygun hareketten bahsedilemeyeceği için bir suçun oluşması da mümkün olamayacaktır²⁶⁸.

Ceza hukuku bakımından incelemeye değer hareketin ne olduğu noktasında bir görüş birliği bulunmamaktadır. Nitekim suç teorisinde hareketin ne olduğunu açıklamaya yönelik çeşitli teoriler ortaya konulmuştur²⁶⁹. Bu çalışmanın konusunun dışında kaldığı ve çalışmanın kapsamını gereksiz olarak genişleteceği için hareket teorilerinin incelenmesi bu çalışma dışında bırakılmıştır.

Bu çalışmada harekete ilişkin açıklamalar, amaçsal (gai) teorisinin görüşleri dikkate alınarak yapılacaktır. Bu bağlamda bir hareket tanımı yapılacak olursa, insan iradesi tarafından kontrol edilen veya kontrol edilebilir nitelikte olan, belirli bir amacı gerçekleştirmeye dönük ve dış dünyada meydana gelen davranış, hareket olarak kabul edilebilir²⁷⁰.

Hareket olarak değerlendirilen davranışın bir insan tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir²⁷¹. Bu bakımdan insana ait olmayan davranışlar örneğin bir hayvanın yapmış olduğu hareketler ya da tabi bir olay neticesinde bazı nesnelerin yer değiştirmesi gibi olaylar hukuki olarak hareket biçiminde değerlendirilemez²⁷².

Her ne kadar ceza hukuku bakımından inceleme alanı bulan hareketin insan hareketi olduğu kabul edilse dahi bir insanın gerçekleştirmiş olduğu tüm davranışların ceza hukuku bağlamında hareket olarak kabul edilmesi mümkün değildir²⁷³. Ancak

²⁶⁶ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 117; Öntan, *Ceza Hukukunda Davranış ve Netice*, 33.

²⁶⁷ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 122; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 198.

²⁶⁸ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 122.

²⁶⁹ Hareket teorilerine ilişkin daha detaylı bilgi için bakınız: Mahmut Koca, İlhan Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin, 2023), 93 vd.

²⁷⁰ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 118.

²⁷¹ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 119.

²⁷² Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 119.

²⁷³ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 102.

insanın iradesine dayalı olan davranışlar hukuki olarak hareket yani fiil olarak değerlendirilebilir²⁷⁴.

Hemen belirtmek gerekir ki kusur yeteneğine sahip olsun veya olmasın her insanın hareket yeteneğine sahip olduğu kabul edilmelidir²⁷⁵. Dolayısıyla akıl hastalığı ya da yaş küçüklüğü gibi kusurluluğa etki eden hallerde dahi kişilerin hareket yeteneğine sahip olduğu söylenebilir²⁷⁶.

2.3.1.4.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Türk Ceza Kanunu'nun 123/A maddesinde düzenlenen ısrarlı takip suçu, hareketin tipte düzenleniş biçimi göz önüne alındığında seçimlik hareketli bir suç olarak kabul edilmektedir²⁷⁷. Zira ısrarlı takip suçunun gerçekleşebilmesi için kanuni tanımda yer alan seçimlik hareketlerden bir veya birkaçının yapılması gerekmektedir²⁷⁸.

Ayrıca ısrarlı takip suçu, seçimlik hareketli bir suç olmasının yanında bağlı hareketli bir suç olarak kabul edilebilir²⁷⁹. Zira kanun maddesi ile hangi tarzda hareketlerin gerçekleştirilmesiyle suçun oluşacağı açıkça ortaya konulmuştur²⁸⁰. Bunun yanında ısrarlı takip suçunun yalnızca icrai hareketlerle işlenebileceği, ihmali olarak işlenemeyeceği kabul edilmektedir²⁸¹.

Maddenin birinci fıkrası, ısrarlı takip suçunun gerçekleştirilmesi için iki farklı seçimlik hareket öngörmüştür. Bunlar ısrarlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmaktır²⁸².

Suçun oluşması için belirlenmiş olan seçimlik hareketlerden sadece bir tanesinin gerçekleştirilmesi yeterli olup her iki hareketin de gerçekleştirilmesi zorunlu değildir. Ancak fail tarafından her iki hareketin de gerçekleştirilmesi halinde, mahkeme tarafından suçun cezası tespit edilirken bu durum dikkate alınacak ve Türk Ceza Kanunu'nun 61.

²⁷⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 102.

²⁷⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 102.

²⁷⁶ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 102.

²⁷⁷ Murat Volkan Dülger, "Normatif Düzenleme", 33.

²⁷⁸ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 125.

²⁷⁹ Murat Volkan Dülger, "Normatif Düzenleme", 33.

²⁸⁰ Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 250; Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 125.

²⁸¹ Şaban Cankat Taşkın, "İsrarlı Takip", 115.

²⁸² Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 95.

madde hükmü gereğince alt sınırdan uzaklaşılarak daha yüksek bir ceza tayin edilebilecektir²⁸³.

Örneğin fail, mağduru hem fiziki olarak ısrarlı bir şekilde takip eder, mağdurun gittiği yerlerde karşısına çıkar ve evinin önünde mağduru beklerse hem de mağduru telefonla ısrarlı bir şekilde arar, mağdura mesaj atar ve sosyal medya üzerinden defalarca arkadaşlık isteği gönderirse, bu durumda fail tarafından ısrarlı takip suçunun her iki seçimlik hareketi de gerçekleştirilmiş olur.

Göz ardı edilmemesi gereken bir husus şudur ki, kanunda belirlenmiş seçimlik hareketlerden birden fazlasının gerçekleştirilmesi esnasında, her bir seçimlik hareket ayrıca başka bir suça vücut veriyorsa, bu durumda artık birden fazla suç tipi gerçekleşmiş olacağı için duruma göre ağır olan suçtan ceza verilecek veya her suç için ayrı ayrı cezalandırılma yoluna gidilecektir. Bu konunun ayrıntısına içtima bahsinde değinilecektir.

Israrlı takip suçunun seçimlik hareketleri gerçekleştirilirken bu hareketlerden her birinin mutlaka ısrarlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekir²⁸⁴. Israr, bu suça karakteristik özelliğini vermektedir. Nitekim mahkeme kararlarında da bu durum açıkça ortaya koyulmuştur. “Israr, her iki seçimlik hareketin de kurucu unsurudur. Israr yoksa seçimlik hareketlerin varlığını-yokluğunu tartışmaya da gerek yoktur”²⁸⁵.

Örneğin fail üçüncü bir kişiyi kullanarak mağdur ile temas kurmaya çalışmak biçimindeki seçimlik hareketi gerçekleştirirken, söz gelimi mağdura yalnızca bir defa çiçek yollamış ise, bu durumda artık ısrar unsurunun gerçekleştiğinden bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Kanun koyucu, suçu düzenlerken ısrar kavramının ne olduğunu açık bir şekilde tanımlamış değildir. Sözlük anlamı olarak ısrar, üsteleme, ayak direme, direnme gibi manalara gelmektedir²⁸⁶. “Hukuksal anlamda ısrar, başkasının karşı yönde oluşan iradesine aykırılık teşkil eden davranışların kayıtsızca ve bilinçli bir şekilde

²⁸³ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 33.

²⁸⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız; *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 500.

²⁸⁵ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesi, 13.03.2023, E.2022/889, K. 2023/365, UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 08.10.2024)

²⁸⁶ “TDK Sözlük”.

yapılmasıdır”²⁸⁷. Israrlı takip suçunda, ısrar kavramından bahsedebilmek için seçimlik olarak belirtilen hareketlerden birinin veya her ikisinin tekrar edecek şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir²⁸⁸. Bu bakımdan ısrar, bünyesinde sürekliliği de ihtiva etmektedir²⁸⁹. Ancak bu tekrarların sayısı ile ilgili tam bir rakam söylenemeyecektir²⁹⁰.

Burada önemli olan husus tekrar eden davranışların sayısı değil, bu davranışların haksızlığın içeriği açısından cezalandırmayı gerektirecek yoğunluğa ulaşmasıdır²⁹¹. Dolayısıyla seçimlik olarak belirlenen hareketlerin belli bir yoğunluğa ulaşmamış olması durumunda artık ısrar unsuru gerçekleşmeyeceği için hareketin tipikliğinden de bahsedilemeyecektir²⁹². Bu durumda tekrar sayısının makul bir seviyede kalması halinde ısrarlı takip suçu oluşmayacaktır²⁹³.

Fail tarafından yalnızca bir defa gerçekleştirilmiş olan bir seçimlik hareketin, ısrarlı takip boyutuna ulaştığından bahsedilemez²⁹⁴. Zira bir kere gerçekleştirilmiş bir hareketin ısrar unsurunu sağlayabilmesi kural olarak mümkün değildir. Ancak hareket bir defa yapılmasına rağmen belli yoğunluğa ulaşır ise ısrar unsurunun gerçekleştiğinden bahsedilebilecektir. Bu sebeple ısrarlı takip suçunun varlığından söz edebilmek için belirli bir yoğunluğa ulaşan ve tekrar eden davranışların varlığı şarttır²⁹⁵.

Israrlı takip suçu, Türk Ceza Kanunu’nda seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiş ve iki farklı seçimlik hareket öngörülmüştür. Fail tarafından bu seçimlik hareketlerden herhangi biri ısrarlı bir şekilde gerçekleştirilebileceği gibi bahse konu seçimlik hareketlerin her ikisi de ısrarlı bir biçimde gerçekleştirilebilir. Bunun yanında fail her iki seçimlik hareketi bir defa dahi olsa gerçekleştirmiş olmasına rağmen bu hareketler belli bir yoğunluğa ulaşmışsa ısrar unsurunun gerçekleşmiş olduğu kabul edilebilecektir²⁹⁶. Bu durumda her somut olay kendi içerisinde değerlendirilip ısrar

²⁸⁷ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 25. Ceza Dairesi, 30.11.2023, E. 2023/2304, K. 2023/2238, UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 06.08.2024)

²⁸⁸ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 522; Murat Balcı, Kerim Çakır, “Israrlı Takip Suçu”, 326.

²⁸⁹ Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 68/2 (2019): 487.

²⁹⁰ Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 489.

²⁹¹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 522.

²⁹² TBMM, Yasama Dönemi 27, Yasama Yılı 5, Sıra Sayısı 323, s. 13.

²⁹³ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 500.

²⁹⁴ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 97; Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 488.

²⁹⁵ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 97.

²⁹⁶ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 500.

unsurunun oluşup oluşmayacağı tespit edilmelidir²⁹⁷. Örneğin mağduru fiziki olarak takip eden fail, bu fiili yalnızca bir defa gerçekleştirmiş olmasına rağmen sabah 08.00’de başlayarak akşam 17.00’a kadar geçen zaman aralığında mağduru gittiği her mekâna kadar takip etmişse, ısrar unsurunun gerçekleşmiş olduğu savunulabilecektir.

Yine otobüste görmüş olduğu mağdurun inmiş olduğu durakta mağdur ile birlikte inen ve onun işyerini öğrenen, sonrasında akşam saatlerinde mağdurun ev adresine giderek zilini çalan ve kendisine kitaplar getirdiğini söyleyerek mağdurun kapısına kitaplar bırakan ve ertesi sabah mağdurun yürüdüğü sokakta mağdurun yanına gelerek onunla otobüste karşılaştığını ve tanışmak istediğini söyleyen failin gerçekleştirmiş olduğu hareketlerin belli bir yoğunluğa ulaştığı ve ısrar unsuru gerçekleşmiş olduğu ileri sürülebilir.

Benzer şekilde mağdur fiziki olarak belli bir yoğunluğa ulaşmayacak biçimde takip eden fail, daha sonra mağdura sosyal medya üzerinden arkadaşlık isteği yollar ve mağdurun kendisini engellemesi üzerine bir arkadaşı ile mağdura onunla tanışmak istediği yönünde haber gönderirse, esasında her bir seçimlik hareket bir defa yapılmış olmasına rağmen ısrar unsuru oluşmuş olur.

Uygulamada mahkemeler tarafından ısrar unsurunun oluşup oluşmadığı tespit edilirken, fail tarafından seçimlik hareketlerden herhangi birinin yapılmasından sonra diğer bir seçimlik hareketin de gerçekleştirilmiş olması veya ısrarlı takibe maruz kalan mağdurun, faile bu hareketler sebebi ile rahatsız olduğunu açıkça dile getirmesine rağmen fail tarafından seçimlik hareketlerin yapılmaya devam etmesi gözetilmektedir²⁹⁸.

Benzer şekilde, mahkemeler önüne gelen olaylarda ısrar unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit ederken, “yapılan hareketlerin mağdurun iç huzurunu, yaşam alanını bozma ya da kişisel yaşam alanına zarar vermesi...” gibi hususları göz önünde bulundururlar²⁹⁹.

²⁹⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 500; Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 489.

²⁹⁸ İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 12. Ceza Dairesi, 12.02.2024, E. 2024/584, K. 2024/315, UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 19.09.2024)

²⁹⁹ İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 12. Ceza Dairesi, 11.03.2024, E. 2024/383, K. 2024/995, UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 19.09.2024)

2.3.1.4.3. Fiziken Takip Etmek

Israrlı takip suçu için öngörülen seçimlik hareketlerden ilki fiziken takip etmektir. Fiziki olarak takibin ısrarlı takip suçu açısından klasik bir yöntem olduğu yukarıda belirtilmişti. Burada fiziki takibin failin kendisi tarafından bizzat gerçekleştirilmesi gerektiği ileri sürülebilir³⁰⁰. Zira üçüncü bir kişinin fail adına mağduru takip etmesi, diğer bir seçimlik hareket olan üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak eylemini oluşturacaktır³⁰¹.

Fiziki olarak takip etmek deyiminden ne anlaşılması gerektiği izah edilmesi gereken bir konudur. Türk Ceza Kanunu'nun 123/A maddesinin gerekçesinde bu durum açıkça ortaya konulmuştur. Buna göre failin mağdurun peşinden gitmesi zorunlu olmayıp, fail farklı zamanlarda ve mekanlarda mağdurun karşısına da çıkabilir³⁰². Fail, mağdura varlığını hissettirmek amacıyla bir anda yanına yanaşabilir, sürekli olarak gittiği mekanlarda onu bekleyebilir³⁰³. Unutulmaması gerekir ki bu tarzda gerçekleşen davranışların ısrarlı olması, yani mağdura rahatsızlık verecek düzeyde tekrarlanması gerekir³⁰⁴. Yoksa rastlantı sonucu bir veya birkaç kere aynı ortamda denk gelme durumları ısrarlı takip olarak değerlendirilemeyecektir³⁰⁵.

Fail tarafından farklı zamanlarda ve birden fazla fiziki takip gerçekleştirilebileceği gibi bir defa dahi olsa, gün içerisinde uzun süreler zarfında fiziki olarak takip etmek seçimlik hareketinin gerçekleştirilmesi halinde, ısrar unsurunun gerçekleşmiş olacağı kabul edilebilir³⁰⁶.

Örneğin her haftanın pazartesi günü, mesai bitiminde evine yürüyerek giden mağduru evine kadar fiziki olarak takip eden, bu davranışı 5 defa gerçekleştiren failin

³⁰⁰ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 521.

³⁰¹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 521.

³⁰² “Fiziki takibin mutlaka mağdurun peşinden gitmek şeklinde gerçekleşmesi şart değildir. Bunun yanı sıra, failin farklı zaman ve mekanlarda mağdurun karşısına çıkması, onun bulunduğu ortamlarda yanına yaklaşması ve böylece kendisini sürekli olarak mağdura görünür kılmaya çalışması halinde de takip olgusu gerçekleşecektir. Bu kapsamda iş yeri, okul, çarşı, pazar ve benzeri yerlerde sıklıkla mağdurun karşısına çıkılması veya takip edildiğinin hissettirilmesi ya da konutunun önünde, sokağının girişinde beklenmesi gibi fiillerin ölçüsüz biçimde tekrarlanması, fiziki takip olarak kabul edilebilecektir.” TBMM, Yasama Dönemi: 27, Yasama Yılı: 5, Sıra Sayısı: 323

³⁰³ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 33.

³⁰⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 500; Murat Balci, Kerim Çakır, “Israrlı Takip Suçu”, 326.

³⁰⁵ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 521.

³⁰⁶ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 99; Aksi görüş için bkz: Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 113.

hareketi ısrar unsurunu gerçekleştirebilir. Aynı şekilde sabah iş yerine giden mağduru fiziki olarak işyerine kadar takip eden, öğlen saatlerinde mağduru yemek yediği mekâna kadar takip eden, mesai bitiminde mağdurun karşısına çıkarak iş yerinin önünde onu beklediğini belli eden failin hareketi de ısrar unsurunu gerçekleştirmiş sayılabilir.

Israrlı takip suçunun “fiziken takip etme” şeklindeki seçimlik hareketi ile işlenmesi halinde bu durumun mütemadi suça vücut verip vermeyeceği tartışmalı bir konudur. Doktrinde bu seçimlik hareketin mütemadi suç olarak tezahür edeceğini ileri süren yazarlar vardır³⁰⁷. Buna karşın, kanuni düzenlemede tekrarlayan davranışların varlığının aranmasının bu suç tipinin mütemadi suç olarak düzenlenmiş olduğu anlamını taşımadığını ileri süren yazarlar da bulunmaktadır³⁰⁸. Israrlı takip suçu, yapısı gereği belirli nitelikteki hareketlerin tekrarını veya belli bir süre boyunca devamını gerektirmektedir. Bu sebeple ısrarlı takip suçunun mütemadi bir suç olduğu yönündeki görüşe katılmak mümkün değildir³⁰⁹.

Fiziki olarak mağdurun takip edilmesi durumunda bu sürenin ne kadarlık bir zaman zarfını kapsadığı her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilecektir. Zira ısrar unsurundan bahsedebilmek için takibin belirli bir süre devam etmesi gerekir. Nitekim İstanbul BAM 25. CD. vermiş olduğu bir kararında³¹⁰, mağdura karşı sarkıntılık düzeyinde kalmış cinsel saldırıda bulunan fail hakkında, failin cinsel saldırı hareketini gerçekleştirmeden önce kısa bir süre mağduru fiziki olarak takip etmesi durumunda ısrar unsurunun gerçekleşmediğinden, ısrarlı takip suçu bakımından beraat kararı verilmesine hükmetmiştir. Mahkemenin vermiş olduğu bu kararın yerinde olduğu söylenebilir. Burada önemli olan hususun, takibin mağdura rahatsızlık verici bir yoğunluğa ulaşması olduğu ifade edilebilir.

Yukarıda belirtildiği üzere, ısrar unsurunun gerçekleşmiş sayılması bakımından her somut olay ayrı ayrı değerlendirilecektir. Bu sebeple öğretide, ısrar unsurunun

³⁰⁷ “İzzet Özgenç Israrlı Takip Suçu Üzerine Hukuki Değerlendirmeler”; Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 97; Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 35.

³⁰⁸ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 522; Emre Tulay, “Israrlı Takip Suçunun Suç Teorisi ile Uyumuna Üzerine Bir Değerlendirme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14/1 (2024): 67.

³⁰⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 522; Emre Tulay, “Israrlı Takip Suçunun”, 67.

³¹⁰ İstanbul BAM 25. CD. 30.11.2023, E.2023/2304, K.2023/2238, UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 17.05.2024)

gerçekleşmiş sayılması için “en azından dört haftalık bir sürenin geçmiş olması” ve yine seçimlik hareketlerin “en azından on defa tekrar etmiş olması gerektiği”³¹¹ yönündeki görüşe katılmak mümkün değildir.

Kişinin, kendisinin bir başka kişi tarafından takip edildiğini düşünmesi veya zannetmesi ve bu sebeple ciddi bir huzursuzluk veya endişe hissetmesi durumunda, ısrarlı takip suçunun varlığından bahsetmek mümkün olmayacaktır³¹². Zira bir suçtan bahsedebilmek için ilk önce tipe uygun bir hareketin varlığını tespit etmek gerekir. Dolayısıyla ortada fiziki bir takip yoksa ya da kazara birkaç kere rastlaşma durumu varsa burada ısrarlı takip suçunun oluşması söz konusu olmayacaktır.

Bu durum uygulamada mahkeme kararlarına da yansımaktadır. İstanbul BAM 20. CD. vermiş olduğu bir kararında, bir sokakta yürüyen ve aynı sokaktan 3-4 kere araba ile yanından geçen kişinin kendisini ısrarlı bir biçimde takip ettiği gerekçesiyle ciddi bir huzursuzluk duyan mağdurun, bu endişesini daha önce silahlı saldırıya uğraması sebebiyle ortaya çıkan bir endişe olarak değerlendirmiş ve sanığın hareketlerinin ısrarlı takip suçuna vücut vermeyeceğine hükmetmiştir³¹³.

2.3.1.4.4. Temas Kurmaya Çalışmak

İsrarlı takip suçu için Türk Ceza Kanunu’nda öngörülen diğer bir seçimlik hareket ise “temas kurmaya çalışmaktır”. Ancak her temas kurmaya çalışmak eylemi değil, haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak bu suçun seçimlik hareketini oluşturacaktır³¹⁴. Temas kurmak, kelime manası olarak “ilişkiye geçmek, bağlantı sağlamak” anlamlarına gelmektedir³¹⁵.

Bu seçimlik hareket bakımından temel özellik arz eden durum, failin mağdur ile temas kurmaya çalışmasıdır. Fail, mutlaka mağdur ile temas kurmaya yönelik eylemler gerçekleştirmelidir. Aksi halde bu seçimlik hareketin gerçekleştirilmiş olduğu ileri sürülemeyecektir³¹⁶. Eğer fail, mağduru fiziki olmayan bir yöntemle, örneğin teknik bir cihazla takip eder, mağdurun gittiği yerleri tespit eder fakat mağdur ile herhangi bir

³¹¹ Şaban Cankat Taşkın, “İsrarlı Takip”, 113.

³¹² Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 37.

³¹³ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesi, 18.12.2023, E. 2023/2234, K. 2023/2470, UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 29.08.2024)

³¹⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 500.

³¹⁵ “TDK Sözlük”.

³¹⁶ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 101.

şekilde temas kurmaya çalışmaz ise bu seçimlik hareketin gerçekleştirilmiş olduğu söylenemeyecektir.

Belirtmekte yarar var ki failin temas kurmaya yönelik eylemleri neticesinde başarıya ulaşip ulaşmaması herhangi bir değişiklik meydana getirmeyecektir. Failin eylemleri neticesinde mutlaka başarıya ulaşmış olması gerekmez. Yani fail, yapmış olduğu eylemler neticesinde mağdur ile temas kurmayı gerçekleştirememiş dahi olsa ısrarlı takip suçu oluşacaktır³¹⁷. Tabii ki ısrar unsurunun bu seçimlik hareket bakımından da geçerli olduğu ve failin temas kurmaya çalışmak biçiminde gerçekleşen eylemlerinin ısrarlı bir şekilde gerçekleşmiş olması gerektiği unutulmamalıdır³¹⁸.

Haberleşme ve iletişim araçlarının neler olduğu ortaya konulması gereken bir konudur. Hangi araçların haberleşme ve iletişim aracı olduğunun tespit edilmesi gerekir. Zira haberleşme ve iletişim aracı olarak değerlendirilmeyen bir aracın, ısrarlı takip suçunu işlemek amacıyla kullanılması haline bu seçimlik hareketin gerçekleşmesi mümkün olmayacaktır.

Son yıllarda teknolojik imkanların hızla gelişmesi ile haberleşmeyi ve iletişimi sağlayan araçların çeşitliliği son derece artmıştır. İlerleyen yıllarda da bu durumun devam edeceğini kabul etmek yanlış olmayacaktır. Dolayısıyla birkaç yıl önce insan hayatında yeri olmayan birçok araç, bugün haberleşme ve iletişimin temel araçları haline gelmiştir ve günümüzde olmayan, fakat ileriki yıllarda hayatımızda olacak çok çeşitli haberleşme ve iletişim araçlarının var olacağını kabul etmek gerekir.

Bu durumu göz önünde bulunduran kanun koyucu, son derece isabetli bir yöntemle, bu seçimlik hareketi düzenlerken sınırlı bir sayım yoluna gitmemiş ve daha genel bir tanım yapmıştır. Buna göre haberleşme ve iletişim araçları deyiminden günümüzde kullanılan ve gelecekte kullanılacak olan ve haber ve iletişim alışverişini sağlayan her türlü mekanik ve yazılımsal aracının anlaşılması isabetli olacaktır³¹⁹.

Bu kapsamda haberleşme ve iletişim araçları olarak değerlendirilebilecek vasıtalar mektup, telgraf ve telefon gibi klasik araçlar olabileceği gibi sosyal medya

³¹⁷ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 39.

³¹⁸ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 39.

³¹⁹ Emre Tulay, “İsrarlı Takip Suçunun”, 71; Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 39.

uygulamaları, mesajlaşma uygulamaları ve elektronik posta gibi araçlar da olabilecektir³²⁰.

Fail tarafından mağdura ısrarlı bir biçimde telefon edilmesi, kısa mesaj (sms) gönderilmesi, e-posta yollanması, mektup gönderilmesi, çeşitli uygulamalar üzerinden yazılı veya sesli mesajlar gönderilmesi veya sosyal medya hesapları üzerinden arkadaşlık isteği yollanması gibi durumlarda haberleşme ve iletişim araçlarının kullanılması suretiyle temas kurmaya çalışmak seçimlik hareketinin gerçekleşmiş olacağı kabul edilebilir³²¹.

Bu seçimlik hareketin gerçekleştirilebileceği ikinci yöntem bilişim sistemlerinin kullanılması vasıtasıyla temas kurmaya çalışmaktır. Bilişim sistemleri, sadece bilgisayarları kastetmekten öte, verileri kaydetmek, işlemek, iletmek gibi birtakım özellikleri gerçekleştirebilecek kapasiteye sahip olan elektronik sistemleri ifade etmek üzere kullanılan bir kavramdır. Böylece bilişim sistemi ifadesi, geniş bir anlamı ihtiva etmekte ve gelişen teknolojinin etkisiyle çok çeşitli teknik araçları kapsamaktadır.

Örneğin failin bir bilgisayarı kullanarak mağdurla ısrarlı bir biçimde temas kurmaya çalışması veya bir işyerinde ortak kullanım için bulunan bir fotokopi makinesine, mağdur ile temas kurmaya çalışacak biçimde fotokopi çıktıları bırakması gibi durumlarda, bilişim sistemlerinin vasıta olarak kullanılmasından bahsedilebilecektir.

Israrlı takip suçunun bilişim sistemlerinin vasıta olarak kullanılması yoluyla işlenmesi durumunda siber ısrarlı takipten bahsedilecektir. Siber ısrarlı takibe ilişkin detaylı açıklamalar yukarıdaki bölümlerde verilmiştir. Burada önemli olan nokta, bilişim sistemlerini vasıta olarak kullanan failin hareketlerinin, “mağdur ile temas kurmaya çalışmak” biçiminde gerçekleşmesi ve hareketlerin ısrar unsurunu ihtiva etmesidir.

Ancak bilişim sistemleri vasıtasıyla bu suçun işlenmesi halinde, mağdur üzerinde oluşacak olan huzursuzluğun ve manevi yöndeki olumsuz durumların tesirlerinin çok daha fazla olacağı aşıkardır³²². Zira bilişim sistemlerinin araç olarak kullanıldığı durumlarda failin kimliğini gizleme, mağdurun verilerine ulaşma ya da dünyanın çok farklı bir yerinden bu suçu işleme gibi imkânları bulunmaktadır³²³. Bu sebeple bilişim

³²⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 521.

³²¹ Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 113.

³²² Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 101; Murat Balcı, Kerim Çakır, “Israrlı Takip Suçu”, 328.

³²³ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 101.

sistemlerinin vasıta olarak kullanılması durumunun, bir seçimlik hareket yerine, cezayı artırıcı nitelikli hal olarak düzenlenmesi ve suçun temel şekline göre daha fazla ceza ile yaptırım altına alınması daha isabetli olurdu.

Temas kurmaya çalışmak seçimlik hareketinin gerçekleştirilebileceği son yöntem, “üçüncü kişileri kullanmak suretiyle temas kurmaya çalışmak” tır. Bu yöntem ile fail, mağdur ile doğrudan temas kurmamakta aksine üçüncü bir kişi üzerinden iletişime geçmeye çalışmaktadır³²⁴.

Mağdur ile iletişime geçecek olan, daha doğru bir ifadeyle iletişime geçme girişiminde bulunacak olan üçüncü kişi, mağdurun bir yakını olabileceği gibi mağdur ile arasında herhangi bir ilişkisi olmayan bir kişi de olabilir³²⁵. Aynı şekilde bu seçimlik harekette vasıta olarak kullanılan üçüncü kişinin, fail ile arasında herhangi bir yakınlık ya da tanışıklık olması ya da olmaması arasında bir fark yoktur³²⁶.

Mağdur ile temas kurmaya çalışan üçüncü kişi, bunu seçimlik hareketlerden herhangi birisini veya her ikisini de kullanarak yapabilir. Yani üçüncü kişi mağduru fiziken takip edebileceği gibi haberleşme ve iletişim araçlarını ya da bilişim sistemlerini kullanarak da temas etmeye çalışabilir³²⁷. Ancak üçüncü kişi mağduru fiziken takip etse dahi mutlaka mağdur ile temas kurmaya çalışmalıdır. Aksi halde hareket tipi olmayacaktır.

Israrlı takip vakalarında sıklıkla rastlanan ve faillerin yoğun bir şekilde başvurduğu yöntemlerden birisi olan mağdura çiçek, çikolata ve pizza vb. nesnelerin yollanması durumunda, bahse konu hediye eşyalarını veya yiyecekleri genellikle bir kurye getirmektedir. Bu halde üçüncü kişinin vasıta olarak kullanılması suretiyle ısrarlı takip suçunun oluştuğunu kabul etmek gerekir³²⁸. Bu yöntemin madde metninde açıkça düzenlenmesi ve bir seçimlik hareket olarak belirlenmesi daha isabetli olurdu.

Üçüncü kişilerin vasıta olarak kullanılması suretiyle ısrarlı takip suçunun işlenmesi durumunda üzerinde durulması gereken bir konu da üçüncü kişinin bu suçu işlerken bir başka üçüncü kişiyi vasıta olarak kullanması durumudur. Mağdurla doğrudan

³²⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 521.

³²⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 521.

³²⁶ Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1411.

³²⁷ Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1411.

³²⁸ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 522.

temas etmeyen veya edemeyen failin, bu iş için üçüncü bir kişiyi kullanması halinde, üçüncü kişinin temas kurmaya çalışmak eylemini bir başka üçüncü kişiyi araç olarak kullanarak gerçekleştirme halinde esas failin sorumluluğu belirlenmelidir.

Burada esas fail, üçüncü kişinin bu iş için bir başka üçüncü kişiyi araç olarak kullanacağını biliyorsa, yani esas failin kastı bu durumu kapsıyorsa, artık burada her üç kişi de ısrarlı takip suçundan sorumlu tutulabilecektir. Ancak esas failin kastı bu durumu kapsamıyorsa artık bu halde esas failin sorumluluğu gerekli şartlar sağlanıyorsa ortadan kalkabilecektir.

Örneğin fail, üçüncü bir kişiden mağdura haberleşme ve iletişim araçlarını kullanarak, ısrarlı bir biçimde mesaj atmasını istemiş ancak üçüncü kişi, failin de bilgisi dahilinde bu işi başka bir kişiye yaptırmış ise bu durumda fail ve üçüncü kişi müşterek fail olacaktır.

Ancak fail, üçüncü bir kişiden mağdura haberleşme ve iletişim araçlarını kullanarak, ısrarlı bir biçimde mesaj atmasını istemiş fakat üçüncü kişi, failin bilgisi olmaksızın bir başka kişiye mağduru fiziki olarak takip ettirmiş ise, artık burada ilk olarak ısrarlı takip suçunu işlemeye kast eden kişinin fail olarak nitelendirilmesi mümkün olmayacaktır.

Dolayısıyla üçüncü kişilerin araç olarak kullanılması suretiyle temas kurmaya çalışmak biçiminde gerçekleşen ısrarlı takip suçunda, üçüncü kişinin haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini ve üçüncü kişileri vasıta olarak kullanması ve mağduru bizzat fiziki olarak takip etmesi hallerinde ısrarlı takip suçu oluşacaktır.

2.3.3. Tipikliğin Manevi Unsuru

2.3.3.1. Genel Olarak

Bir hareketin suç olarak tespit edilebilmesi için tipiklikte yer alan unsurların tamamını kapsamaması gerektiği yukarıda tipikliğe ilişkin genel açıklamalar kısmında ifade edilmişti. Tipiklikte yer alan unsurlar ise maddi unsurlar ve manevi unsur olarak ikiye ayrılmaktadır. Tipikliğin maddi unsurları suçun dış yüzeyini³²⁹ oluştururken, tipikliğin

³²⁹ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 169.

manevi unsuru ise hareketi gerçekleştiren fail ile gerçekleştirmiş olduğu hareket arasındaki manevi ilişkiyi ifade etmektedir³³⁰.

Kişinin işlemiş olduğu fiil ile arasında herhangi bir manevi ilişki bulunmuyorsa bu durumda artık suçun manevi unsuru bulunmadığı için gerçekleştirilen hareketin suç olarak tanımlanması mümkün olmayacaktır³³¹. Dolayısıyla ancak manevi unsurun varlığı halinde gerçekleştirilen hareketin tipik olmasından bahisle bir suçun meydana geldiği tespit edilebilecektir. Manevi unsurun tipiklikte yer alan maddi unsurların tamamını kapsaması gerekmektedir³³².

Tipikliğin manevi unsurunu genel olarak kast ve taksir oluşturur³³³. Türk Ceza Kanunu 21. maddesinde kastın tanımını yapmıştır. Buna göre “kast, suçun kanuni tanımında yer alan unsurların bilerek ve isteyerek gerçekleştirilmesidir”³³⁴. Kastın kapsamı, tipiklikte yer alan objektif nitelikteki tüm unsurları içerisinde barındıracak ölçüde genişir³³⁵.

Kural olarak tipiklikte yer alan maddi unsurlar kasten gerçekleştirilebilir³³⁶. Yani ceza hukuku açısından failin sorumlu tutulabilmesi için aksine bir düzenleme olmadıkça failin kasten hareket etmiş olması gerekmektedir³³⁷. Dolayısıyla kasten hareket etmeyen failin davranışlarının suç olarak nitelendirilmesi mümkün olmayacaktır³³⁸.

Öğretide kastın iki unsura sahip olduğu ifade edilmektedir³³⁹. Bu unsurlar bilme ve isteme olarak ortaya konulmaktadır³⁴⁰. Fiili gerçekleştiren failin kasıtlı olarak hareket ettiğinden bahsedebilmek için suçun kanuni tanımında yer alan unsurları bilmesi ve bu

³³⁰ Hakan Karakehya, “Ceza Hukukunda Doğrudan Kast”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15/1 (2007): 120; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 361.

³³¹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 147; Mehmet Emin Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 405.

³³² Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 147.

³³³ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 234.

³³⁴ Bahri Öztürk, Mustafa Ruhan Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 240.

³³⁵ Öztürk, Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 240.

³³⁶ Hakan Karakehya, “Ceza Hukukunda Doğrudan Kast”, 121.

³³⁷ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 172; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 408.

³³⁸ Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 368.

³³⁹ Öztürk, Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 243; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 369.

³⁴⁰ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 172; Hakan Karakehya, “Ceza Hukukunda Doğrudan Kast”, 121; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 369.

unsurların gerçekleşmesini istemesi, yani iradesini bu yönde ortaya koyması gerekmektedir³⁴¹.

Suçun kanuni tanımında yer alan maddi unsurların tamamını bilen ve tipik hareketi gerçekleştirmek üzere iradesini ortaya koyan failin, kasten hareket ettiğini kabul etmek mümkün olacaktır³⁴².

Öğretide kastın genel olarak iki türünün olduğu ifade edilmektedir ve bunlar doğrudan kast ve olası kast olarak isimlendirilmektedir³⁴³. Doğrudan kast failin, suçun kanuni tanımdaki bütün unsurları tam ve kesin olarak bildiği ve buna rağmen neticeyi gerçekleştirmeye yönelik hareketleri icra ettiği kast türünü ifade eder³⁴⁴. Olası kast ise failin, suçun kanuni tanımında yer alan maddi unsurların gerçekleşebileceğinin öngörmüş olmasına rağmen fiili işleyerek tipikliğin gerçekleşmesine rıza göstermesi olarak ifade edilebilir³⁴⁵.

Failin kastının tipiklikte yer verilen maddi unsurların tamamını kapsamaması gerektiğine göre kasten hareket eden bir failin, suçu gerçekleştirmeye yönelik icra hareketlerini yaptığı sırada kasta sahip olması gerekir³⁴⁶ ve suçun bütün maddi unsurlarının gerçekleşmesi anına kadar kastın varlığının devam etmesi gerekir³⁴⁷.

Tipikliğin manevi unsurlarından ikincisini taksir oluşturmaktadır. Taksirin bilinçli taksir ve bilinçsiz taksir olmak üzere iki türü olduğu TCK’da ortaya konulmuştur. Türk Ceza Kanunu 22. maddesinin 2. ve 3. fıkralarında bilinçsiz taksir ve bilinçli taksir tanımlarını yapmıştır³⁴⁸.

Buna göre bilinçsiz taksir, “dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirmesidir” biçiminde tanımlanmıştır³⁴⁹. Bilinçli taksir ise “kişinin öngördüğü

³⁴¹ Hakan Karakehya, “Ceza Hukukunda Doğrudan Kast”, 121.

³⁴² Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 156.

³⁴³ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 170.

³⁴⁴ Hakan Karakehya, “Ceza Hukukunda Doğrudan Kast”, 126; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 410.

³⁴⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 170; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 422.

³⁴⁶ Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 372; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 429.

³⁴⁷ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 175.

³⁴⁸ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 184.

³⁴⁹ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 184.

neticeyi istememesine rağmen neticenin meydana gelmesidir” biçiminde tanımlanmıştır³⁵⁰.

Taksirin aslını kişilere yüklenen objektif özen yükümlülüğü oluşturmaktadır³⁵¹. Dolayısıyla faile taksirli bir suçun isnat edilebilmesi için objektif bir özen yükümlülüğünün ihlal edilmiş olması gerekmektedir³⁵².

Tipikliğin manevi unsurlarından kastın kural olduğu yukarıda ifade edilmişti. Dolayısıyla bir suçtan bahsedebilmek için failin kasten hareket etmiş olması gerekmektedir. Taksir ise istisnai bir hal olup ancak kanunda açıkça taksir düzenlemesi bulunan suç tipleri bakımından faile suç isnat edilebilecektir. Yani kanunda bir suçun taksirle işlenebileceği açıkça belirtilmediği sürece o suçun taksirle işlenmesi mümkün olmayacaktır³⁵³.

Taksirin kasttan farkı, failin tipiklikte yer alan maddi unsurların tamamını ve bilhassa neticeyi gerçekleştirmek amacıyla hareket etmemesidir³⁵⁴. Yani esasen taksirli suçlarda failin ortaya koymuş olduğu irade hukuken önemli kabul edilmeyen bir neticeye yönelik olmasına rağmen ortaya çıkan netice hukukun önem atfettiği bir neticedir³⁵⁵.

Taksirli suçlar bakımından bahsedilmesi gereken bir diğer husus, failin kanuni tanımda yer verilen maddi unsurların gerçekleşebileceğini öngörememesi yahut öngörmesine rağmen bu unsurların gerçekleşmeyeceğine inanmasıdır³⁵⁶.

Bu çalışmanın hacmini ve içeriğini çok fazla genişletmesi sebebiyle tipikliğin manevi unsuruna ilişkin genel açıklamalar yukarıdakiler ile sınırlı tutulmaktadır.

2.3.3.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Israrlı takip suçu, kanunumuzda düzenleniş biçimi göz önüne alındığında kasıtlı olarak işlenebilen suçlar arasında yer almaktadır. Zira suçun kanuni tanımında taksirle işlenebileceği açık bir biçimde belirtilmemiştir. Bunun yanında suçun yapısı gereği,

³⁵⁰ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 184.

³⁵¹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 186.

³⁵² Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 186.

³⁵³ Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 453; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 384.

³⁵⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 193.

³⁵⁵ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 260.

³⁵⁶ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 185.

seçimlik hareketlerin ısrarlı bir biçimde gerçekleştirilmesi gerektiğinden failin taksirle hareket etmesi de doğal olarak mümkün olmayacaktır³⁵⁷.

Türk Ceza Kanunu'nda yer alan ısrarlı takip suçu düzenlemesi açısından genel kastın varlığı yeterli görülmüş ve bu suç tipine ilişkin özel bir kasta yer verilmemiştir³⁵⁸. Dolayısıyla bu suç tipi doğrudan kastla işlenebileceği gibi olası kastla da işlenebilir³⁵⁹. Bu bakımdan, bu suç tipinde seçimlik hareketlerin ısrarlı bir şekilde yapılmasının arandığından bahisle ısrarlı takip suçunun ancak doğrudan kastla işlenebileceği yönündeki azınlık görüşe katılmak mümkün değildir³⁶⁰.

Örneğin yüksek lisans öğrencisi olan failin, ceza hukuku alanında yazmış olduğu tezini okuması için Doç. Dr. olan mağdurun odasına birkaç kere gitmesi fakat mağdurun müsait olmadığını belirterek failin tezini okumayı reddetmesi durumunda, fail buna rağmen mağdura yazmış olduğu tezini okuması için birkaç defa mail atar ve bunun yanında aynı kurumda çalışan bir araştırma görevlisi arkadaşından mağduru ikna etmesi için yardım ister ve bu üçüncü kişi mağdur ile görüşerek failin tezini okuması için ricada bulunursa, artık bu durumda failin gerçekleştirmiş olduğu ısrarlı davranışları olası kast ile gerçekleştirmiş olduğu ileri sürülebilir.

Türk Ceza Kanunu'nun 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur sükûnunu bozma suçunun aksine, ısrarlı takip suçunu düzenleyen 123/A maddesinde, bu suç tipi açısından herhangi özel bir maksat aranmamıştır³⁶¹. Bu sebeple failin hangi amaçla bu suçu işlemiş olduğunun bir önemi bulunmamaktadır³⁶². Bu durum madde gerekçesinde de açıkça ifade edilmiştir³⁶³.

Bu suç tipi bakımından özel bir maksat veya saik aranmaması yerinde bir düzenleme olmuştur. Zira bu suç tipinin ihdas edilmesi ile amaçlanan hukuki korumanın yerine getirilebilmesi ve kadına karşı şiddet ile etkin bir biçimde mücadele edilebilmesi

³⁵⁷ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 108.

³⁵⁸ TBMM, Yasama Dönemi 27, Yasama Yılı 5, Sıra Sayısı 323, s. 14; Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 108.

³⁵⁹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 501; Süleyman Özar, "Israrlı Takip Suçu", 1415; Emre Tulay, "Israrlı Takip Suçunun", 76.

³⁶⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 523.

³⁶¹ Süleyman Özar, "Israrlı Takip Suçu", 1415; Emre Tulay, "Israrlı Takip Suçunun", 76.

³⁶² Süleyman Özar, "Israrlı Takip Suçu", 1415.

³⁶³ TBMM, Yasama Dönemi 27, Yasama Yılı 5, Sıra Sayısı 323, s. 14.

açısından böyle bir maksat veya saik aramak, istenilen sonuca ulaşmanın önüne geçebilecek bir durum olurdu³⁶⁴.

2.4. Hukuka Aykırılık

2.4.1. Genel Olarak

Hukuka aykırılık, tıpkı tipiklik gibi suçun unsurlarından birisi olarak ortaya çıkmaktadır³⁶⁵. Tipiklik incelemesinin yapıp gerçekleştirilen fiilin tipik hareketi oluşturduğunun, yani tipiklikte yer alan unsurların tamamını gerçekleştirmiş olmasının tespit edilmesinden sonra ikinci aşama olarak hukuka aykırılık unsurunun tespit edilmesi gerekecektir³⁶⁶.

Hukuka aykırılık kavramı genel olarak, gerçekleştirilen fiilin hukuk düzenini ihlal etmesini ifade etmektedir³⁶⁷. Ceza hukuku açısından ise hukuka aykırılık, tipik olarak gerçekleştirilen hareketin yalnızca ceza hukukunu değil aynı zamanda bütün hukuk düzenini ihlal etmesi, onunla çatışması olarak kabul edilmektedir³⁶⁸.

Tipiklik ile hukuka aykırılık arasındaki ilişki üzerine öğretide çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı ve konusu içerisinde bulunmaması sebebi ile bu tartışmalara yer verilmeyecektir. Ancak bu çalışmada tipikliği, hukuka aykırılığın gerçekleşmesi bakımından karine olarak kabul eden görüş benimsenmiştir. Buna göre bir hareketin tipe uygun olması, o hareketin hukuka aykırı olduğuna bir karine teşkil etmektedir³⁶⁹. Ancak bu durum mutlak değildir. Yani bir hareket tipe uygun olsa dahi hukuka uygunluk sebeplerinin varlığı halinde o hareket hukuka aykırı olarak kabul edilmeyecektir³⁷⁰.

Hukuka aykırılığın suçun bir unsurunu oluşturması sebebiyle bir hareketin suç olarak nitelendirilebilmesi için hukuka aykırılık unsurunun dahi gerçekleşmiş olması

³⁶⁴ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 48.

³⁶⁵ Öztürk, Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 257; Neslihan Göktürk, “Suçun Yasal Tanımında Yer Alan ‘Hukuka Aykırılık’ İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon” *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7/1 (2016): 417; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 494.

³⁶⁶ Koca, Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 265.

³⁶⁷ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 288; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 353.

³⁶⁸ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 288; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 494.

³⁶⁹ Neslihan Göktürk, “Suçun Yasal Tanımında”, 418; Hasan İba, *Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Maddi Unsurlarında Hata* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 23.

³⁷⁰ Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 297; Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 200.

gerekecektir. Aksi halde suçun unsurları oluşmayacağı için gerçekleştirilen hareketin suç olarak nitelendirilmesi mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla gerçekleştirilen hareket tipe uygun olmasına rağmen hukuka aykırı değilse bir suçun varlığından bahsedilemeyecektir³⁷¹.

Bu sebeple fail tarafından gerçekleştirilen bir davranışın tipe uygun olduğunun tespit edilmesinden sonra ikinci inceleme aşamasına geçilecek ve bir hukuka uygunluk nedeninin bulunup bulunmadığı araştırılacaktır. Şayet ortada hukuka uygunluk nedenlerinden herhangi birisi bulunmuyorsa bu hareketin hem tipik hem de hukuka aykırı olduğu tespit edilecektir³⁷².

Tipe uygun olduğu tespit edilen bir hareketin, aynı zamanda hukuka aykırılığı da gerçekleştirip gerçekleştirmediğinin belirlenmesinde, hukuka aykırılığı ortadan kaldıran birtakım düzenlemelerin varlığı aranacaktır. Zira yukarıda belirtildiği üzere tipik hareket, hukuka aykırılığa karine teşkil etmektedir. Dolayısıyla tipik bir hareketin hukuka aykırı olmadığının tespit edilebilmesi için istisnai birtakım düzenlemelerin bulunması şarttır. İşte hukuka aykırılık unsurunun gerçekleşmesine engel olan ve tipik hareketin suç vasfı kazanmasının önüne geçen bu durumlara hukuka uygunluk nedenleri ismi verilmektedir³⁷³.

Türk Ceza Kanunu'nda hukuka uygunluk nedenleri “ceza sorumluluğunu kaldıran ve azaltan nedenler” başlıklı ikinci kısım ve ikinci bölümde düzenlenmiştir. Ancak burada yalnızca hukuka uygunluk nedenleri değil aynı zamanda kusurluluğu kaldıran veya azaltan nedenler de düzenlenmiştir³⁷⁴.

Türk Ceza Kanunu'nda yer verilmiş olan hukuka uygunluk sebepleri dört tanedir. Bunlar kanun hükmünün yerine getirilmesi (görevin ifası), meşru savunma, ilgilinin rızası ve hakkın kullanılmasıdır³⁷⁵.

³⁷¹ Öztürk, Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 257.

³⁷² Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 266.

³⁷³ Mahmut Koca, İlhan Üzülmöz, “Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Sınırın Aşılması (TCK m. 27)”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11/1-2 (2007): 39; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 495; Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 290; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 310; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 354; İba, *Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Maddi Unsurlarında Hata*, 22.

³⁷⁴ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 202; Mahmut Koca, İlhan Üzülmöz, “Hukuka Uygunluk Nedenlerinde”, 40.

³⁷⁵ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 202; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 364.

Bahsi geçen hukuka uygunluk nedenleri, esasında tipik olarak gerçekleştirilen ve suç teşkil eden bir davranışın, hukuk düzeni tarafından belirli kurallara bağlı kalmak suretiyle ve istisnai olarak gerçekleştirilmesine izin verildiği durumları ifade etmektedir³⁷⁶.

2.4.2. Hukuka Uygunluk Nedenleri

Hukuka uygunluk nedenlerinden ilki, Türk Ceza Kanunu’nun 24/1 maddesinde düzenlenen kanun hükmünün yerine getirilmesidir. Buna göre, “kanun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez”. Kanun hükmünü yerine getiren kişi, kendisine hukuk düzeni tarafından bir davranışı yapması için verilen yetkisini kullanmaktadır³⁷⁷. Kişi kendisine verilen yetkiyi kanunun öngördüğü biçimde kullandığı takdirde artık gerçekleştirmiş olduğu fiil hukuka aykırılık teşkil etmeyecektir³⁷⁸.

Dolayısıyla kanun hükmünü yerine getiren kişinin yapmış olduğu hareket, tipiklikte yer alan bütün unsurları gerçekleştirmiş olmasına rağmen hukuka aykırılık unsuru gerçekleşmediği için artık bu hareketin suç olarak nitelendirilmesi mümkün olmayacaktır³⁷⁹.

Öğretide “kanun” ifadesinin geniş yorumlanması ve pozitif hukuk kurallarının tamamını içerisine alacak şekilde, yürürlükteki hukuk kurallarının bütünü biçiminde anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir³⁸⁰.

Hukuka uygunluk nedenlerinden ikincisi meşru savunmadır. Meşru savunma “bir kimsenin kendisini veya başkalarını hedef alan saldırıyı defetmek için savunma amacıyla saldırıyı defedecek ölçüde işlenen fiildir”³⁸¹.

İnsan doğasının bir gereği olarak, saldırıya maruz kalan kişinin kendisini savunması son derece olağan bir durumdur. İşte hukuk düzenini bozmaya yönelik bir saldırıyı defetmeye yönelik böyle bir tepki, hukuk düzeni tarafından meşru kabul edilmektedir. Bu sebeple kanunda yer alan şartlara uygun olarak gerçekleştirilen meşru

³⁷⁶ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 294; Neslihan Göktürk, “Suçun Yasal Tanımında”, 420.

³⁷⁷ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 276.

³⁷⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 322.

³⁷⁹ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 203.

³⁸⁰ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 322; Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 303.

³⁸¹ Cengiz Apaydın, *Meşru Savunma* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 19; Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 205.

savunma fiilleri hukuka aykırılık teşkil etmeyecek dolayısıyla işlenen fiil sebebiyle bir suçun oluştuğundan bahsedilemeyecektir³⁸².

Bir fiilin meşru savunma kapsamından değerlendirilebilmesi için birtakım şartları sağlaması gerekmektedir. Öğretide bu şartlar saldırıya ilişkin şartlar ve savunmaya ilişkin şartlar olarak ikili bir ayrıma tabi tutulmak suretiyle incelenmektedir³⁸³.

Meşru savunmanın saldırıya ilişkin şartları bir saldırının var olması, saldırının devam ediyor olması, saldırının haksız olması ve saldırının bir hakka yönelik olması biçiminde sıralanabilir³⁸⁴.

Savunmaya ilişkin şartlar ise savunma yapılmasının zorunlu olması, saldırı ile savunma arasında orantı bulunması ve savunmanın saldırıda bulunan kişiye karşı gerçekleştirilmesi olarak ifade edilebilir³⁸⁵.

Bir diğer hukuka uygunluk nedeni ilgilinin rızasıdır. Türk Ceza Kanunu'nun 26/2. maddesi "kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez" hükmü ile ilgilinin rızasını bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul etmiştir³⁸⁶.

Öğretide ilgilinin rızası bakımından ikili bir ayrımı kabul eden yazarlar vardır. Bu yazarlara göre rıza, kanuni düzenlemede açıkça yer alıyorsa, yani tipiklik içerisinde aranan unsurlardan biriye (genellikle "rızasına aykırı olarak" veya "rızası dışında" biçiminde bir ifade kanun metninde yer almaktadır), bu durumda artık ilgilinin rızası hareketi tipik olmaktan çıkaracaktır. Bu halde tipikliği kaldıran rızadan söz etmek gerekecektir. Ancak ilgilinin rızası kanuni düzenlemede açıkça belirtilmemiş ise yani tipikliğin unsurlarından birisini oluşturmuyorsa bu halde ilgilinin rızası hukuka aykırılığı ortadan kaldıran rıza olarak değerlendirilecektir³⁸⁷.

İlgilinin rızasının tipiklik içerisinde yer aldığı durumlarda, rızanın bulunmaması halinde hareket tipik olacağı için tipiklik incelemesinin ardından hukuka aykırılık

³⁸² Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 279.

³⁸³ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 280; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 359.

³⁸⁴ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 206; Apaydın, *Meşru Savunma*, 55.

³⁸⁵ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 209; Apaydın, *Meşru Savunma*, 85.

³⁸⁶ Meral Ekici Şahin, *Ceza Hukukunda Rıza* (İstanbul: XII Levha Yayıncılık, 2012), 107.

³⁸⁷ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 211; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 291; Öztürk, Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 295.

incelemesi yapılabilecektir. Ancak rızanın varlığı halinde hareket tipik olmaktan çıkacağı için artık hukuka aykırılık değerlendirmesinin yapılmasına gerek kalmayacaktır³⁸⁸.

Tıpkı diğer hukuka uygunluk nedenleri gibi ilgilinin rızasının da hukukten sonuç doğurabilmesi için birtakım şartların yerine getirilmiş olması gerekir. Buna göre ilgilinin rızasının hukuki olarak bağlayıcı olabilmesi için rıza gösteren kişinin rıza göstermeye ehliyetli olması, rızanın kişinin mutlak surette tasarruf edebileceği bir hak ile ilgili olması ve rızanın açıklanmış olması şartlarının gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir³⁸⁹.

Rıza ehliyetinden kasıt, kişinin rıza gösterilen hakkın sahibi olmasıdır. Rıza gösteren kişi verdiği rızanın anlamını ve sonucunu algılayabilecek düzeyde olmalıdır³⁹⁰. Kişinin mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkın varlığı tespit edilirken bütün hukuk düzeninin göz önünde tutulması gerekmektedir³⁹¹. Rızanın açıklanması açık veya zımni olabileceği gibi sözlü yahut yazılı da olabilir³⁹². Ancak burada önemli olan nokta rızanın suç tamamlanmadan önce verilmiş olması gerektiğidir. Bu bakımdan ilgilinin rızası fiilden önce açıklanabileceği gibi hareket devam ederken de açıklanabilir³⁹³.

Nihayet hukuka uygunluk nedenlerinden sonuncusu hakkın kullanılmasıdır. TCK 26/1 maddesi ile hakkını kullanan kişinin cezalandırılmayacağını açıkça ifade edilmiştir³⁹⁴. Hukuk düzeni tarafından bir kişiye bir hak tanınmış ise artık bu hakkını belirli sınırlar içerisinde kullanan kişinin icra etmiş olduğu fiilin suç olarak tanımlanması mümkün olmayacaktır³⁹⁵.

Hakkın kullanılmasının hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilebilmesi için bazı şartları taşıması gerekmektedir. Buna göre hukuk düzeni tarafından tanınmış olan subjektif bir hakkın var olması ve bu hakkın öngörülen sınırlar içerisinde kullanılmış olması şartlarının varlığı halinde bir hukuka uygunluk halinden bahsedilebilecektir³⁹⁶.

³⁸⁸ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 291.

³⁸⁹ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 355; Ekici Şahin, *Ceza Hukukunda Rıza*, 111.

³⁹⁰ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 355; Ekici Şahin, *Ceza Hukukunda Rıza*, 150.

³⁹¹ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 295.

³⁹² Ekici Şahin, *Ceza Hukukunda Rıza*, 177.

³⁹³ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 298; Ekici Şahin, *Ceza Hukukunda Rıza*,

178.

³⁹⁴ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 214.

³⁹⁵ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 339.

³⁹⁶ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 340.

2.4.3. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Israrlı takip suçu bakımından kanunda sayılan hukuka uygunluk hallerinden bazılarının uygulama alanı bulması mümkündür. İlk olarak kanun hükmünü yerine getirme durumunda bir hukuka uygunluk halinin varlığı kabul edilebilir³⁹⁷. Örneğin Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında kişi hakkında alınan güvenlik tedbirlerinin gereği olarak kişinin gerçekleştirmiş olduğu iletişimler, bilişim sistemleri vasıtasıyla tespit ve takip edilebilir ya da aynı kanunun 90. maddesi kapsamında kolluk görevlilerince, kişi fiziki olarak takip edilmek suretiyle yakalanabilir³⁹⁸.

Kanun hükmünü yerine getirme hukuka uygunluk nedeni kapsamında örneğin bir avukatın müvekkilinin alacağını tahsil etmek amacıyla borçluyu birkaç defa araması, tebliğ göndermesi veya işyerine gitmesi gibi davranışları hukuka aykırılığı ortadan kaldıracak ve ısrarlı takip suçuna vücut vermeyecektir³⁹⁹.

Bunun yanında uzlaştırmacı olarak görev yapan failin, taraflar arasındaki uzlaştırma işlemini icra ederken yerine getirmesi gereken birtakım prosedürleri gerçekleştirebilmek amacıyla, mağdurları birden fazla araması, mesaj ve mail atması ya da adresine gitmesi biçimindeki davranışları, esasında tipik hareket olarak değerlendirilebilecek olmasına rağmen, failin gerçekleştirmiş olduğu hareketler kanunen yapmakla yükümlü hareketler olduğu için, fail bakımından hukuka uygunluk nedeninden bahsedilebilecektir.

Israrlı takip suçu bakımından uygulama alanı bulacak bir diğer hukuka uygunluk nedeni hakkın kullanılmasıdır. Örneğin çocuğu üzerinde velayet hakkına sahip bir anne veya babanın, çocuğunu zararlı alışkanlıklardan veya ortamlardan korumak maksadı ile onu takip etmesi, çocuğunun eğitimine devam ettiği okulun çevresinde bulunması veya çocuğunun internet ortamında gerçekleştirdiği eylemleri takip etmesi gibi davranışlar bu kapsamda olup ısrarlı takip suçu olarak değerlendirilemeyecektir⁴⁰⁰.

Bu durum uygulamada mahkeme kararlarına da yansımaktadır. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesi vermiş olduğu bir kararında, anne ve babaların çocukları üzerindeki denetim yetkisini açıkça ifade etmektedir. Bu karara göre ebeveynlik

³⁹⁷ Ahmet Kılıç, “Israrlı Takip”, 546.

³⁹⁸ Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 122; Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 48.

³⁹⁹ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 107.

⁴⁰⁰ Ahmet Kılıç, “Israrlı Takip”, 546.

haklarını kullanan kişilere ısrarlı takip suçu isnat edilemeyecektir. “Sanığın katılanın ebeveyni olması, her anne baba gibi çocuklarına karşı sorumluluğu gereğince endişe duyması ve katılan kızını müşterek konutlarına geri getirmesine ilişkin yapmış olduğu faaliyetlerin TCK 123/A maddesi gereğince ısrarlı takip suçuna vücut vermeyeceği, hayatın olağan akışı içerisinde toplum yapısı ve aile düzeni açısından bir ebeveyninden beklenilecek bir tutum ve davranış olması da göz önünde bulundurularak sanık hakkında beraat kararı verilmesi gerekirken...”⁴⁰¹.

Buna karşın alacaklının, alacağını tahsil etmek maksadıyla borçluyu bizzat fiziki olarak takip etmesi, sık sık araması ve mesaj atması ya da çok defa evine veya işyerine gitmesi gibi davranışlar, hakkın kullanılması kapsamında bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilemez. Zira bir kimsenin alacak hakkına sahip olması, ona bir başka kişiyi rahatsız etme hakkı vermez⁴⁰².

İlgilinin rızası, ısrarlı takip suçu açısından aksi görüşler olmasına rağmen⁴⁰³, tipikliği kaldıran rıza olarak değil, hukuka uygunluk nedeni olan rıza değerlendirilmelidir. Zira suçun kanuni tanımında bir unsur olarak rızaya yer verilmemiştir. Bunun yanında mağdur, ısrarlı takip fiilinin yönelmiş olduğu hak üzerinde mutlak surette tasarruf yetkisine sahiptir⁴⁰⁴. Dolayısıyla ilgilinin göstermiş olduğu rıza, ısrarlı takip suçu bakımından hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirilmelidir⁴⁰⁵.

Hukuka uygunluk nedenlerinden olan meşru savunmanın ise ısrarlı takip suçu bakımından uygulama alanı bulması mümkün görünmemektedir⁴⁰⁶. Zira meşru savunma hükümlerinin uygulanabilmesi için hukuka aykırı bir saldırının varlığı ve bu saldırıyı defetmek amacıyla gerçekleştirilen savunma hareketleri ile saldırı arasında bir orantı bulunması gerekmektedir. Oysa ısrarlı takip suçu, ısrar unsurunun gerçekleşebilmesi bakımından belirli hareketlerin tekraren yapılmasını gerektirir. Bu durum ise çoğu zaman

⁴⁰¹ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesi, 25.05.2023, E. 2023/18, K. 2023/666, UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 14.09.2024)

⁴⁰² Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, 1416.

⁴⁰³ Emre Tulay, “İsrarlı Takip Suçunun”, 80.

⁴⁰⁴ Hasan İba, “Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlarda Rızanın Hukuki Niteliği”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 29/1 (2023): 113.

⁴⁰⁵ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 107.

⁴⁰⁶ Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, 1416; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 524.

belli bir süreç içerisinde gerçekleşir. Bu durumda savunma ile saldırı arasında bulunması gereken orantılı olma şartı ihlal edilmiş olur.

Buna karşın, ısrarlı takip suçuna maruz kalan bir mağdurun, kendisine karşı gerçekleştirilen bu hukuka aykırı saldırıyı defetmek amacıyla gerçekleştirmiş olduğu hukuka aykırı eylemler ise diğer şartların da sağlanması durumunda meşru savunma kapsamında değerlendirilebilecektir.

Örneğin fiziki olarak takibe maruz kaldığını fark eden mağdurun, kendisini takip eden faile yönelik olarak, peşini bırakmadığı takdirde kemiklerini kıracağını beyan etmesi üzerine failin fiziki takipten vazgeçmesi durumunda, esasında mağdur tarafından gerçekleştirilen tehdit suçu, meşru savunma kapsamında değerlendirilebilecektir.

2.5. Suça Etki Eden Haller

2.5.1. Genel Olarak

Ceza kanunlarında bir suç tipi tanımlanırken ilk önce suçun temel şeklinin belirlenmesi, sonrasında ise daha ağır veya daha az cezayı gerektirici nitelikli hallerinin tespit edilmesi yöntemi kullanılmaktadır⁴⁰⁷. Öğretide bu nitelikli halleri belirtmek için “suçun nitelikli halleri”⁴⁰⁸ veya “suça etki eden haller”⁴⁰⁹ kavramları tercih edilmektedir. Suçun nitelikli unsurlarının da tipikliğin maddi unsurlarının kapsamı içerisinde olduğu ifade edilmektedir⁴¹⁰.

Kanun koyucu, suçun temel şeklinde belirlediği unsurlara ilave olarak, birtakım nitelikli unsurların varlığını aramaktadır⁴¹¹. Böylece bu nitelikli unsurların gerçekleşmesiyle birlikte suç tipinin haksızlık içeriği artmakta veya azalmaktadır⁴¹². Bu bakımdan nitelikli haller, neticesi sebebiyle ağırlaşmış haller değildir⁴¹³. Neticesi

⁴⁰⁷ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 229; Meral Ekici Şahin, “İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Suça Etki Eden Nedenlerin Şeriklere Sirayeti”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 64/3 (2015): 651.

⁴⁰⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 229.

⁴⁰⁹ Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 492; Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, 1417.

⁴¹⁰ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 167.

⁴¹¹ Atacan Köksal, *Ceza Hukukunda Suça Etki Eden Nedenler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023),

23.

⁴¹² Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 133; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 492.

⁴¹³ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 169.

sebebiyle ağırlaştırılmış hal ise suçun netice unsuru bakımından ilave bir unsurun arandığı durumlarda söz konusu olmaktadır⁴¹⁴.

Bir suçun nitelikli hallerinin gerçekleştiğinden bahsedebilmek için ilk önce suçun temel şeklinin gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Yani suçun temel şekli işlenmeden nitelikli hallerin işlenmesi mümkün olmayacaktır. Ancak temel şekli işlenmiş olan bir suçun, nitelikli unsurları gerçekleşmemiş ise bu durumda yalnızca suçun temel şeklinden cezalandırma yoluna gidilecektir⁴¹⁵.

Suçun cezasını artırıcı ya da azaltıcı nitelikli haller, farklı sebeplere dayanmaktadır⁴¹⁶. Bunlar “fail veya mağdurun sıfatından kaynaklanan sebepler, fail ile mağdur arasındaki ilişkiden kaynaklanan sebepler, suçun konusuna ait özellikten kaynaklanan sebepler, fiilin işlendiği zaman ve yerden kaynaklanan sebepler, failin amaç ve saikinden kaynaklanan sebepler”⁴¹⁷ ve “fiilin işleniş biçiminden kaynaklanan sebepler”⁴¹⁸ olarak ifade edilebilir.

2.5.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Israrlı takip suçuna ilişkin nitelikli haller Türk Ceza Kanunu’nun 123/A maddesinin 2. fıkrasının a ve c bentlerinde, düzenlenmiştir. Buna göre;

“(2) Suçun;

a)Çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi,

c)Hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından işlenmesi,

halinde faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.”

Görüldüğü üzere bu suç tipi bakımından öngörülen nitelikli hallerin tamamı cezayı artırıcı niteliktedir. Cezayı azaltıcı bir nitelikli hal düzenlemesi, ısrarlı takip suçu bakımından ihdas edilmemiştir.

Israrlı takip suçu için öngörülen nitelikli hallerden ilki, “suçun çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı” işlenmesidir. Bu bent ile düzenlenen

⁴¹⁴ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 169.

⁴¹⁵ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 143.

⁴¹⁶ Atacan Köksal, *Ceza Hukukunda Suça Etki Eden Nedenler*, 46.

⁴¹⁷ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 146.

⁴¹⁸ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 229.

nitelikli halde kanun koyucu, çocuk bakımından mağdurun niteliğini, boşandığı veya ayrıldığı eş bakımından ise mağdur ile fail arasındaki ilişkiyi göz önüne almıştır⁴¹⁹. Çocuk kavramından ne anlaşılması gerektiği açıklanması gereken bir husustur. Zira mağdurun çocuk olduğunun tespiti halinde faile verilecek ceza artırılacaktır. Türk Ceza Kanunu 6. maddesine çocuk kavramını tanımlamıştır. Buna göre 18 yaşını geçmemiş kişiler çocuk olarak kabul edilecektir⁴²⁰.

Çocuk ifadesini, ceza hukuku açısından algılamak gerekecektir. Bu sebeple Türk Medeni Kanunu (TMK) gereğince çeşitli koşulların varlığı halinde erginlik vasfının kazanıldığı durumlarda dahi, örneğin evlilik ya da mahkeme kararıyla ergin olma gibi, 18 yaşının altında olan kişilerin çocuk olarak kabul edilmesi gerekecektir⁴²¹.

Mağdurun 18 yaşından küçük ve failin 18 yaşından büyük olduğu durumlarda bu nitelikli halin uygulama alanı bulacağına şüphe yoktur. Ancak hem mağdurun hem de failin 18 yaşından küçük olması halinde bu nitelikli halin uygulanıp uygulanmayacağı öğretilerde tartışılmaktadır. Kanuni düzenleme göz önüne alındığında, fail bakımından bu yönde bir kısıtlama getirilmediği görülmektedir. Dolayısıyla failin 18 yaşından küçük olduğu durumlarda dahi, eğer mağdur çocuk ise bu nitelikli halin uygulama alanı bulması gerekir⁴²².

Mağdurun yaşı tespit edilirken suçun işlendiği anın dikkate alınması gerekir. Israrlı takip suçu bakımından suçun tamamlanma anı belirlenirken, kesintisiz olarak gerçekleştirilen ısrarlı davranışlarda ısrarlı davranışın sona erdiği an, tekrar eder biçimde gerçekleştirilen ısrarlı davranışlarda ise son tekrarın yapıldığı an dikkate alınmalıdır⁴²³.

Suçun “ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı” işlenmesi halinde, fail ile mağdur arasındaki ilişkinin tespit edilmesi gerekir. Fail ile mağdur arasındaki bu ilişki tespit edilirken TMK hükümleri göz önünde bulundurulmalıdır⁴²⁴.

Bu nitelikli halin uygulanabilmesi için fail ile mağdur arasındaki ilişkinin ya hâkim kararı ile boşanma biçiminde sona ermiş bir evlilik ya da yine hakim kararı ile

⁴¹⁹ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 111.

⁴²⁰ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 45.

⁴²¹ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 45.

⁴²² Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1418.

⁴²³ Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1418.

⁴²⁴ Boşanma ve ayrılık kararı hakkında detaylı bilgi için bakınız: Mehmet Erdem, Aslı Makaracı Başak, *Aile Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 100 vd.

ayrılık kararı verilmiş ve fakat devam ediyor olan bir evlilik olması gerekmektedir. Dolayısıyla fail ile mağdur arasında nişan, söz veya sevgili ilişkisi bulunması durumunda bu nitelikli hal uygulanamaz. Ancak ısrarlı takip suçunun ihdas edilmesi ile amaçlanan yarara ulaşılabilmesi adına, bu nitelikli halin kapsamının geniş tutulması ve fail ile mağdur arasındaki herhangi bir duygusal ilişkinin varlığının, cezanın artırılması bakımından yeterli görülmesi gerektiği öğretide savunulmaktadır⁴²⁵.

Israrlı takip suçu bakımından öngörülen cezayı artırıcı nitelikli hallerden ikincisi ise “hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından” işlenmesidir. Görüldüğü üzere bu nitelikli hal bakımından failin niteliği göz önünde bulundurulmuştur.

Bu nitelikli halin uygulama alanı bulabilmesi için fail hakkında, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un 5. maddesine istinaden önleyici tedbir niteliğinde mahkeme kararının bulunması gerekir⁴²⁶. Esasında bu nitelikli halin uygulanabilmesi için failin, seçimlik hareketlerden olan fiziken takip etmek biçimindeki eylemleri gerçekleştirmesi gerekir. Diğer bir seçimlik hareket olan haberleşme ve iletişim araçlarının, bilişim sistemlerinin veya üçüncü kişilerin kullanılması suretiyle temas kurmaya çalışmak eylemleri, bu nitelikli halin uygulanmasının önüne geçecektir. Bu durumun ortadan kaldırılması adına 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un 5/1/f maddesinde öngörülen “korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi” önleyici tedbirinin de Türk Ceza Kanunu’nun 123/A/1/c maddesine dahil edilmesi daha doğru olurdu⁴²⁷.

Failin cezayı artırıcı nitelikli hallerden sorumlu tutulabilmesi için, kastının nitelikli halleri kapsamı gerekir. Yani fail, kanunda öngörülen nitelikli haller bakımından da suçun unsurlarını gerçekleştirdiğini bilmeli ve istemelidir⁴²⁸.

Israrlı takip suçu bakımından öngörülen neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal ise 123/A/1/b maddesinde belirtilmiştir. Buna göre suçun, “mağdurun okulunu, iş yerini veya

⁴²⁵ Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1418; Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 45.

⁴²⁶ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 525.

⁴²⁷ Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1418; Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 123.

⁴²⁸ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 168.

konutunu değiştirmesine veya okulunu ya da işini bırakmasına neden olması” halinde faile verilecek ceza artırılabacaktır.

Öğretide bu düzenlemenin, suçun cezasını artırıcı bir nitelikli hal olduğunu savunan görüşler⁴²⁹ olmasına rağmen, bu düzenlemenin ısrarlı takip suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali olduğunu kabul etmek daha doğru olacaktır⁴³⁰. Zira yukarıda belirttiği üzere nitelikli haller, suçun netice unsuru dışında kalan unsurlar bakımından aranan ilave şartların varlığı halinde gerçekleşir. Oysa neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal, suçun netice unsuruna ilave olarak aranan birtakım unsurların varlığı halinde gerçekleşmiş olacaktır⁴³¹. TCK 123/A/1/b maddesinde öngörölen bu hal, ancak netice unsurunun gerçekleşmiş olduğu hallerde ortaya çıkabilecektir.

Israrlı takip suçu neticesinde mağdurun okulunu, iş yerini veya konutunu değiştirmesi veya okulunu ya da işini bırakması durumlarından birisinin veya her ikisini ortaya çıkması halinde, ortaya çıkan bu neticeler bakımından failin sorumlu tutulması yoluna gidilebilmesi için failin gerçekleştirmiş olduğu hareket ile ortaya çıkan bu neticeler arasındaki nedensellik bağının tespit edilmesi gerekir⁴³².

Uygulamada mahkemeler bu neticesi sebebiyle ağırlaşmış halin tespiti bakımından çeşitli ölçütleri dikkate almaktadır. Örneğin İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi, önüne gelen bir istinaf incelemesinde, ısrarlı takip suçu sebebiyle evini değiştirmek zorunda kalan ve bu durumu kira sözleşmesi ile mahkemeye ibraz eden mağdura karşı gerçekleştirilen ısrarlı takip suçu bakımından, TCK 123/A/1/b maddesinin uygulanması gerektiğini belirtmiştir⁴³³.

Bu bent kapsamında kalan neticelerin, neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal olduğunun kabul edilmesinin bir diğer sonucu, nitelikli hallerin aksine failin, ağır netice bakımından en azından taksirle hareket etmiş olması gerekliliğidir. Dolayısıyla failin, neticesi

⁴²⁹ Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 124; Murat Volkan Dölger, “Normatif Düzenleme”, 46.

⁴³⁰ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 525; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 501.

⁴³¹ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 169.

⁴³² Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 113.

⁴³³ İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi, 03.05.2024, E. 2024/910, K. 2024/1308, UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 03.09.2024)

sebebiyle ağırlaştırılmış halden sorumlu tutulması için taksirle hareket etmiş olması yeterlidir⁴³⁴.

2.6. Kusurluluk

2.6.1. Genel Olarak

Yukarıda ceza genel teorisinde suçun oluşumu bakımından aşamalı bir biçimde ilk önce tipiklik daha sonra ise hukuka aykırılık incelemesi yapıldığı, sonrasında ise suçun oluşumu bakımından değil, fakat failin kınanabilirliği açısından kusurluluk incelemesi yapıldığı ifade edilmişti.

İşte fail tarafından gerçekleştirilen bir hareketin, tipiklikte yer alan tüm unsurları yerine getirdiği tespit edildikten ve bu tipik hareketin hukuka aykırı olduğunun saptanmış olmasından sonra, artık faile ceza verilip verilmeyeceğinin tespit edileceği aşama kusurluluk incelemesi aşamasıdır.

Türk Ceza Kanunu 30. ve 40/1. maddeleri ile haksızlık ve kusur kavramlarının birbirlerinden farklı kavramlar olduğunu kabul etmiştir⁴³⁵. Haksızlık değerlendirmesi yapılırken, failin kişisel özellikleri göz önünde bulundurulmaksızın, yalnızca fiil üzerinde bir değerlendirme yapılır. Oysa kusurluluk incelemesi yapılırken, gerçekleştirmiş olduğu haksızlık sebebiyle fail hakkında kınama incelemesi yapılmaktadır⁴³⁶.

İşlemiş olduğu bir fiil sebebiyle kişinin sorumlu tutulabilmesi için işlenen fiilin tipik ve hukuka aykırı olması yeterli değildir, aynı zamanda bu fiili gerçekleştiren failin kusurlu olduğunun tespit edilmesi gerekir⁴³⁷.

Ancak belirtmek gerekir ki kusurluluk incelemesi, suçun oluşması bakımından değil failin kınanabilirliği bakımından yapılmaktadır. Dolayısıyla fail tarafından gerçekleştirilen fiil, tipiklikte yer alan unsurları yerine getirmişse ve hukuka aykırıysa, bu durumda artık suç oluşmuştur. Suçun oluşması bakımından failin kusurlu olup olmaması önemli değildir.

İşlemiş olduğu bir fiil sebebiyle failin kınanması ve cezalandırılması yoluna gidilebilmesi için, failin kusurlu olarak hareket etmiş olması gerekir. Ceza hukuku

⁴³⁴ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 113.

⁴³⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 312.

⁴³⁶ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 455.

⁴³⁷ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 371.

açısından “kusursuz ceza olmaz” ilkesi uygulama alanı bulmaktadır. Dolayısıyla bir kişiye ceza verilebilmesi için, o kişinin kusurlu olduğunun tespit edilmesi gerekir⁴³⁸.

Kusur araştırması, belli bir fiili işlemiş olan fail hakkında ve işlemiş olduğu fiil sebebiyle yapıldığı için, somut bir fiile dayanmayan, yani belli bir fiilden soyut olarak, kişinin yaşam biçimi dikkate alınarak kusurluluk incelemesi yapılamaz⁴³⁹.

Kusur incelemesi yapılırken failin, hukuk düzeni içerisinde hareket etme imkânı olmasına rağmen bunu tercih etmemesi, hukuka uygun bir biçimde davranabilecekken hukuka aykırı olarak hareket etmesi dikkate alınacaktır. Böylece haksızlığı tercih eden fail, kusur incelemesi neticesinde kınanabilecektir⁴⁴⁰.

Kusur incelemesi neticesinde failin kusurlu olduğunun kabul edilebilmesi için birtakım şartların varlığı gereklidir. Buna göre bir kişinin gerçekleştirmiş olduğu bir fiilden dolayı kusurlu olduğunun kabul edilebilmesi için “kusur yeteneğinin bulunması, kusurluluğu kaldıran nedenlerin bulunmaması ve haksızlık bilincinin bulunması” şartlarının yerine gelmiş olması gerekir⁴⁴¹.

Kusur yeteneği, kişinin gerçekleştirmiş olduğu fiilin hukuki anlamını ve önemini algılayabilmesi (algılama yeteneği) ve hareketlerini bu yönde kontrol edebilmesi (irade yeteneği) olarak ifade edilmektedir⁴⁴². Dolayısıyla işlediği fiilin hukuki anlamını ve sonuçlarını algılayamayacak veya hareketlerini bu yönde düzenleyemeyecek kişilerin kusur yeteneğinden söz edilemeyecektir⁴⁴³.

Kusurluluğu kaldıran haller ise kişinin algılama yeteneğini ya da irade yeteneğini etkileyen ve bu sebeple kişiye kusur yüklenmesinin önüne geçen hallerdir. Kusurluluğu kaldıran nedenlerin yanı sıra kusurluluğu azaltan nedenler de bulunmaktadır. Kusurluluğu kaldıran ve azaltan nedenlerin tamamına kusurluluğu etkileyen nedenler ismi verilmektedir⁴⁴⁴.

⁴³⁸ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 223.

⁴³⁹ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 224.

⁴⁴⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 313.

⁴⁴¹ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 225.

⁴⁴² Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 403; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 315.

⁴⁴³ Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 403.

⁴⁴⁴ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 225.

Kusurluluğa etki eden nedenler Türk Ceza Kanunu’nda belirtilmiştir. Buna göre; “Yaş küçüklüğü, Akıl hastalığı, Sağır ve dilsizlik, Geçici nedenler, alkol ve uyuşturucu madde etkisinde olma, Cebir veya tehdit, Zorunluluk hali, Hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin ifası, Hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşılması ve haksız tahrik” kusurluluğa etki eden haller olarak ifade edilebilir⁴⁴⁵.

Haksızlık bilinci ise kişinin, işlemiş olduğu fiilin hukuk düzeni tarafından yasaklandığını bilmesini ifade etmektedir⁴⁴⁶. Türk Ceza Kanunu’nun 30/4 maddesi ile “haksızlık yanılması” düzenlenmiştir. Buna göre “işlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz”. Dolayısıyla haksızlık yanılması, kişinin gerçekleştirmiş olduğu eyleminin, hukuk düzeni tarafından yasaklanmış bir eylem olduğunu bilmemesini ifade etmektedir⁴⁴⁷.

2.6.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Israrlı takip suçu bakımından, fail tarafından gerçekleştirilen tipik ve hukuka aykırı hareketin tespit edilmesinin ardından fail hakkındaki kusurluluk incelemesi yapılacaktır. Failin kusur yeteneğine sahip olduğu, kusuru kaldıran hallerden birisinin bulunmadığı ve failin haksızlık bilinci içerisinde olduğu durumlarda, fail kınanabilecek ve işlemiş olduğu fiil sebebiyle cezalandırılması yoluna gidilebilecektir.

Ancak kusur yeteneğine sahip olmayan veya haksızlık bilincine sahip olmayan bir fail tarafından gerçekleştirilen ısrarlı takip suçu sonucunda, faile kusur yüklenemeyeceği için cezalandırma yoluna gidilemeyecektir. Aynı şekilde kusurluluğu kaldıran hallerden birisinin varlığı halinde faile kusur yüklenmesi, dolayısıyla failin cezalandırılması mümkün olmayacaktır.

Örneğin akıl hastalığına sahip olan ve bu akıl hastalığı sebebiyle kusur yeteneği olmayan bir fail, mağduru her gün evine kadar takip ediyor ve mağdurun evinin önünde saatlerce bekliyorsa, bu durumda esasında suçun unsurları olduğu için ısrarlı takip suçu işlenmiş olacaktır. Ancak fail kusur yeteneğine sahip olmadığı için failin kınanması mümkün olmayacak ve bu sebeple faile ceza verilemeyecektir.

⁴⁴⁵ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 468.

⁴⁴⁶ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 226.

⁴⁴⁷ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 369.

Israrlı takip suçu bakımından kusurluluğa etki eden hallerden bir veya birkaçının gündeme gelmesi mümkündür. Örneğin akıl hastası olan fail, ısrarlı takip suçunu gerçekleştirirken, bu fiillerin anlamlarını ve sonuçlarını algılayamıyorsa yahut hareketlerini yönlendirme becerisinden yoksunsa, artık faile kusur yüklemesi mümkün olmayacak dolayısıyla failin cezalandırılması yoluna gidilemeyecektir⁴⁴⁸.

Bunun dışında kusurluluğa etki eden nedenlerden bir veya birkaçının varlığı sebebiyle gerçekleştirmiş olduğu ısrarlı takip fiillerinin hukuki anlamlarını ve sonuçlarını kısmen veya tamamen algılayamayan fail hakkında yapılacak kusur yargısı sonucu, faile kusur yüklenemeyeceği gibi yüklenen kusurun miktarı da azalabilir. Bu halde kusurla orantılı ceza prensibinin bir sonucu olarak, faile verilecek cezada indirimle gidilecektir⁴⁴⁹.

Burada değinilmesi gereken bir husus, kusurluluğu etkileyen hallerden olan geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisi altında olma durumunda işlenen ısrarlı takip suçu bakımından failin kınanıp kınanamayacağıdır. Bu gibi hallerde, örneğin failin alkol yahut uyuşturucu madde tesiri altında olması durumunda, failin algılama veya isteme yeteneğinin, belirli bir süre için tamamen veya kısmen ortadan kalkması durumlarının ortaya çıkmasında, failin taksirli yahut kasıtlı bir davranışı varsa, bu durumda failin kusur sorumluluğunun tam olduğu kabul edilecektir⁴⁵⁰. Bu sebeple fail, bilerek uyuşturucu madde kullanmış ise ve uyuşturucu madde etkisi altındayken mağduru fiziki olarak ısrarlı bir biçimde takip etmişse, artık kusur sorumluluğunun ortadan kalktığı veya azaldığı söylenemeyecek ve failin kusur sorumluluğu tam olarak değerlendirilip ceza tayini buna göre yapılacaktır.

2.7. Objektif Cezalandırılabilme Şartı

2.7.1. Genel Olarak

Suçun kanuni tanımında bir netice unsuruna yer verilmeyen, dolayısıyla hareketin yapılmış olmasıyla suçun meydana geleceği suç tiplerine sırf hareket suçları ismi verilmektedir⁴⁵¹. Sırf hareket suçlarında fail, tipik hareketi gerçekleştirdiği anda suç oluşur, ayrıca bu hareketin bir sonucu olarak dış dünyada bir değişikliğin meydana

⁴⁴⁸ Ahmet Kılıç, “Israrlı Takip”, 547.

⁴⁴⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 319.

⁴⁵⁰ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 332.

⁴⁵¹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 194; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 245.

gelmesi aranmaz. Bu suç tiplerine örnek olarak hakaret, cinsel taciz ve terk suçları gösterilebilir.

Sırf hareket suçlarının aksine, kanuni tanımda tipikliğin bir unsuru olarak ayrıca bir neticeye yer verilmişse, yani bir suçun oluşabilmesi için fail tarafından gerçekleştirilen hareketin yeterli olmayıp ayrıca bu hareketin bir sonucu olarak dış dünyada bir değişikliğin meydana gelmesi aranmaktaysa bu durumda artık neticeli suçlar olarak adlandırılan suç tipinin varlığından bahsedilecektir⁴⁵². Tipikliğin bir unsuru olarak aranan netice, bazen somut bir tehlike olabilecekken bazen ise bir zarar biçiminde olabilir⁴⁵³.

2.7.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Türk Ceza Kanunu'nun 123/A maddesinde düzenlenen ısrarlı takip suçunun netice unsuru bakımından farklı görüşler mevcuttur. Öğretide bir görüşe göre ısrarlı takip suçu, somut tehlike suçu olarak düzenlenmiştir⁴⁵⁴. Bu görüşü kabul eden yazarlara göre suçun kanuni tanımında yer alan mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissetmesi veya kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğınden endişe duyması sonuçları, birer objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul edilmelidir⁴⁵⁵.

Bu görüşe göre ortaya çıkan somut tehlike, suçun netice unsurunu oluşturmaz; aksine objektif cezalandırılabilme şartına vücut verir⁴⁵⁶. Bu sebeple ısrarlı takibi oluşturan seçimlik hareketlerden birisinin veya her ikisinin yapılmasıyla birlikte aslında haksızlık meydana gelmiş olacak, fakat bu haksızlık sonucunda cezalandırılabilme yoluna gidebilmek için bu fiiller neticesinde mağdurun ciddi bir huzursuzluk yaşaması veya kendisi veya yakınlarından birinin güvenliğınden endişe duyması sonucu aranacaktır⁴⁵⁷. Dolayısıyla ısrarlı takip suçunun seçimlik hareketleri gerçekleşse dahi mağdur üzerinde bu şartlardan herhangi birisi meydana gelmedikçe, suç oluşmasına rağmen failin cezalandırılabilmesi mümkün olmayacaktır⁴⁵⁸.

⁴⁵² Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 245; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 130.

⁴⁵³ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 139.

⁴⁵⁴ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 523.

⁴⁵⁵ İzzet Özgenç Israrlı Takip Suçu Üzerine Hukuki Değerlendirmeler”; Aynı yönde. Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 523; Emre Tulay, “İsrarlı Takip Suçunun”, 75.

⁴⁵⁶ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 523.

⁴⁵⁷ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 523.

⁴⁵⁸ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 523.

Bunun yanında bahse konu neticeleri objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul eden görüşü benimseyen yazarlara göre, bu neticeler objektif cezalandırılabilme şartı hüviyeti taşıdığı için ısrarlı takip eylemlerini gerçekleştiren fail bakımından, kastın bu neticeleri kapsayıp kapsamaması önem arz etmeyecektir⁴⁵⁹. Dolayısıyla failin bu neticeleri bilmesi veya öngörmesi ya da bilmemesi veya öngörmemesi arasında bir fark bulunmayacaktır⁴⁶⁰.

Buna karşın öğretide kabul gören ikinci görüşe göre ısrarlı takip suçunda seçimlik hareketlerin gerçekleştirilmesi ile mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissetmesi veya kendisi veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması, netice olarak düzenlenmiştir ve bu sebeple ısrarlı takip suçu neticeli bir suçtur⁴⁶¹. Bu durum kanun koyucu tarafından madde gerekçesinde de açıkça ifade edilmiş ve ısrarlı takip suçunun neticeli bir suç olduğu kabul edilmiştir⁴⁶².

Seçimlik hareketlerin gerçekleştirilmesi sonucunda, mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissetmesi ya da kendisi veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması durumlarının ortaya çıkmasını netice olarak kabul etmenin bir sonucu olarak, bu haller suçun bir unsuru olmakta ve tipik hareketten bahsedebilmek için bu neticelerden en azından birisinin ortaya çıkması aranmaktadır. Dolayısıyla mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissetmemesi veya kendisi veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymaması halinde ısrarlı takip suçu oluşmayacaktır. Bu halde teşebbüs hükümleri gündeme gelebilecektir.

Bu durum, mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissetmesi veya kendisi veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması sonuçlarını bir objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul eden birinci görüş ile bu sonuçları netice olarak kabul eden ikinci görüş arasındaki temel farkı oluşturur.

Israrlı takip suçunu neticeli bir suç olarak kabul etmenin bir diğer sonucu, suçun oluşma anı bakımından ortaya çıkmaktadır. Bu görüşe göre suç neticenin gerçekleştiği

⁴⁵⁹ “İzzet Özgenç Israrlı Takip Suçu Üzerine Hukuki Değerlendirmeler”, Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 524.

⁴⁶⁰ “İzzet Özgenç Israrlı Takip Suçu Üzerine Hukuki Değerlendirmeler”, Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 524.

⁴⁶¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 500; Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 105; Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 41; Murat Balci, Kerim Çakır, “Israrlı Takip Suçu”, 327.

⁴⁶² TBMM, Yasama Dönemi 27, Yasama Yılı 5, Sıra Sayısı 323, s. 13.

anda ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla kişinin ciddi bir huzursuzluk hissetmesi veya kendisi veya yakınlarından birinin güvenliğınden endişe duyması neticelerinden herhangi birisinin gerçekleştiğı anda suç oluşacaktır⁴⁶³.

Objektif cezalandırılabilme şartları, tipiklik ve kusurluluk koşullarının gerçekleşmiş olmasına rağmen faile belli bir yaptırımın uygulanabilmesi için kanun koyucu tarafından varlığı ayrıca aranan belirli kriterleri ifade eder⁴⁶⁴. Objektif cezalandırılabilme şartları suçun oluşması bakımından önem arz etmedikleri için tipiklik ve kusurluluk bakımından önem taşımazlar⁴⁶⁵. Suç esasında oluşmakla birlikte sırf bu şartların var olmaması sebebi ile faili cezalandırma yoluna gidilmez. Bu yönüyle objektif cezalandırılabilme şartları, ceza sorumluluğunu daraltan bir niteliğe sahiptir⁴⁶⁶.

Israrlı takip suçu bakımından, mağdurda ortaya çıkacak olan ciddi bir huzursuzluk hissetme veya kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğınden endişe duyma durumlarını, birer objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul etmek daha doğru olacaktır. Zira yukarıda bahsedildiğı üzere, objektif cezalandırılabilme şartları suçun unsurları dışında kalan ve failin cezalandırılabilmesi için var olması gereken birtakım ilave unsurlardır. Bu durumun en önemli sonucu, failin kastının bu şartları kapsamasına gerek olmamasıdır.

Esasında ısrarlı takip suçu açısından, failin kastının mağdurda ciddi bir huzursuzluk oluşturmak veya mağdurun kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğınden endişe duymasına yönelik olduğu söylenemeyecektir.

Bunun yanında kanun koyucu, mağdurda ortaya çıkabilecek olan ciddi bir huzursuzluğu veya kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğınden endişe duymasını somut bir tehlike olarak düzenlemiştir⁴⁶⁷.

⁴⁶³ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 105.

⁴⁶⁴ Mehmet Emin Artuk, Mehmet Emin Alşahin, “Objektif Cezalandırılabilme Şartı ve Zamanaşımı”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan*, 19/2 (2013): 18; İlhan Üzülmmez, Ahmet Hulusi Akkaş, “Suçun Yapısında Objektif Cezalandırılabilme Şartları”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, II/1-2 (2007): 72; Uğur Ersoy, “Objektif Cezalandırılabilme Şartları” (Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014), 9.

⁴⁶⁵ Mehmet Emin Artuk, Mehmet Emin Alşahin, “Objektif Cezalandırılabilme Şartı”, 19; İlhan Üzülmmez, Ahmet Hulusi Akkaş, “Suçun Yapısında”, 77; Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 282.

⁴⁶⁶ İlhan Üzülmmez, Ahmet Hulusi Akkaş, “Suçun Yapısında”, 77; Mehmet Emin Artuk, Mehmet Emin Alşahin, “Objektif Cezalandırılabilme Şartı”, 20.

⁴⁶⁷ Koca, Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 523.

Ayrıca kanun maddesinin düzenlenme biçimi göz önüne alındığında, ısrarlı takip suçunun bir sırf hareket suçu olarak düzenlenmiş olduğu ifade edilebilir⁴⁶⁸. Bu kabulün bir sonucu olarak, failin seçimlik hareketleri gerçekleştirmesiyle suç oluşacaktır⁴⁶⁹

Ancak belirtmekte yarar var ki, her ne kadar bu suç tipi kanunda bir tehlike suçu olarak düzenlenmiş ise de bu suç tipinin kanuni düzenlemesinin daha açık ve anlaşılır bir biçimde düzenlenmesi daha doğru olurdu. Böylece ısrarlı takip suçunun zarar suçu mu yoksa bir tehlike suçumu olduğu yönündeki ihtilaflar giderilmiş ve hukuki güvenlik ilkesi sağlanmış olurdu. Bu bakımdan TCK 123/A maddesinin birinci fıkrası “Bir kimsenin huzursuzluk hissetmesine veya kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğınden endişe duymasına neden olabilecek bir biçimde; mağduru fiziki olarak takip eden veya haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini ya da üçüncü kişileri kullanmak suretiyle mağdur ile temas kurmaya çalışan fail hakkında 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezasına hükmedilir.” biçiminde düzenlenebilirdi.

Mağdurda ortaya çıkan ciddi huzursuzluk veya kendisi veya yakınlarından birisinin güvenliğınden endişe duymasını objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul etmenin bir sonucu olarak, bunlar artık suçun bir unsurunu oluşturmamakta ve failin kastının bu unsurları da kapsaması gerekmemektedir⁴⁷⁰. Yani failin gerçekleştirmiş olduğu seçimlik hareketler sonucunda, mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissetmesi veya kendisi veya yakınlarından birisinin güvenliğınden endişe duyması durumlarının ortaya çıkabileceğini istemesi veya istememesi ya da öngörmesi veya öngörmemesi arasında herhangi bir farklılık bulunmaz⁴⁷¹.

Bu bakımdan fail tarafından seçimlik hareketlerden birisinin veya her ikisinin ısrarlı bir biçimde gerçekleştirilmesi ile esasında suç oluşmuş olacaktır⁴⁷². Ancak failin cezalandırılabilmesi için mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissetmesi veya kendisi ya da

523. ⁴⁶⁸ Emre Tulay, “İsrarlı Takip Suçunun”, 72; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*,

⁴⁶⁹ Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 245; Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 164.

⁴⁷⁰ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 524.

⁴⁷¹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 524.

523. ⁴⁷² Emre Tulay, “İsrarlı Takip Suçunun”, 82. Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*,

yakınlarından birinin güvenliğınden endişe duyması, yani objektif cezalandırılabilme şartının gerçekleşmesi gerekir⁴⁷³.

Failin gerçekleştirdiğı seçimlik hareketler neticesinde mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissedip hissetmediğı veya kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğınden endişe duyup duymadığı, her somut olayın özellikleri dikkate alınarak hâkim tarafından tespit edilecektir⁴⁷⁴.

Burada değinilmesi gereken bir husus, mağdur üzerinde oluşan huzursuzluğun alelade bir huzursuzluk değil aksine ciddi bir huzursuzluk olması gerektiğidir. Zira kanuni tanımda açıkça mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissetmesi aranmıştır. Buradaki “ciddi” tanımlamasından ne anlaşılması gerektiğı açıklanması gereken bir husustur.

TDK “ciddi” sözcüğünü, “titizlik gösterilen, önem verilen; önemlice, becit” ve “tehlike ve endişe verici olan” gibi anlamlar ile tanımlamaktadır⁴⁷⁵. Öğretide ciddi huzursuzluktan kastın, kısa süreli ve geçici olan ve belli bir yoğunluğa ulaşmayan huzursuzlukları dışarıda bırakmak olduğu ifade edilmektedir⁴⁷⁶.

Ancak mağdur üzerinde oluşan huzursuzluğun ciddi olup olmadığının hangi şartlar altında belirleneceğine yönelik bir düzenleme olmayıp bu durum hâkimin tespitine bırakılmıştır⁴⁷⁷. Uygulamada mahkemeler mağdurda ortaya çıkan huzursuzluğun ciddi bir huzursuzluk olup olmadığını tespit ederken bazı kriterleri dikkate almaktadır. Buna göre “ısrarlı takibin mağdur için büyük stres kaynağı olması, gündelik hayatın akışını etkilemesi, mağdurun psikolojisini bozması...”⁴⁷⁸ gibi sonuçlar, ısrarlı takip neticesinde, mağdurun duymuş olduğu huzursuzluğun ciddi olduğunu gösterecektir.

Öğretide ısrarlı takip suçu açısından mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissiyatına kapılmasının aranmasını eleştiren yazarlar vardır. Bu görüşte olan yazarlara göre ısrarlı takip suçu açısından böyle bir ciddi huzursuzluk aramak, hürriyete karşı suçların amacına, tarihi sürecine ve sistematik temeline aykırılık teşkil etmektedir⁴⁷⁹. Zira esasında ısrarlı

⁴⁷³ Emre Tulay, “İsrarlı Takip Suçunun”, 82. Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 523.

⁴⁷⁴ Şaban Cankat Taşkın, “İsrarlı Takip”, 115.

⁴⁷⁵ “TDK Sözlük”.

⁴⁷⁶ Ahmet Kılıç, “İsrarlı Takip”, 543.

⁴⁷⁷ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 105.

⁴⁷⁸ İstanbul BAM 25. CD. 30.11.2023, E. 2023/2304, K. 2023/2238 UYAP Bilişim Sistemi (Erişim Tarihi 07.09.2024)

⁴⁷⁹ Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, 1412.

takip suçuna vücut verebilecek hareketler yalnızca mağdurun içerisinde bulunduğu durumun etkisiyle ciddi bir rahatsızlık hissetmemesi sebebiyle cezasız kalabilecektir⁴⁸⁰.

Mağdurun kendisi veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması halinde ise kanun koyucu tarafından bu şart bakımından belirli bir yoğunluk derecesi aranmamış ve mağdurun sadece endişe duyması yeterli görülmüştür⁴⁸¹. İlk şart bakımından huzursuzluğun ciddi olması aranırken ikinci şart bakımından böyle bir ölçüt aranmaması kanun sistematigi açısından bir çelişki oluşturmaktadır. Bu çelişkinin önüne geçilebilmesi için mağdurun kendisi veya yakınlarından birinin güvenliğini bakımından da ciddi bir endişe duyması aranabilirdi.

Kanuni tanımda geçen yakınları ifadesinden ne anlaşılması gerektiği üzerinde durulması gereken bir konudur. Burada yakınları ifadesi ile kastedilen, yalnızca kişi ile aralarında akrabalık bağı bulunan kişiler değil, aksine aralarında bir akrabalık bağı bulunmasa dahi mağdurun çevresinde bulunan, onunla birtakım bağlar kuran arkadaş, sevgili, nişanlı, komşu ya da işçi veya işveren gibi sosyal hayatta mağdur ile ilişkileri bulunan kişilerdir⁴⁸².

Mağdurun yakınları ifadesinin geniş yorumlanması gerektiği ve yukarıda sayılanlar dışında kalan ve fakat mağdur açısından önemli olan, değer arz eden veya başına olumsuz birtakım durumlar geldiğinde mağdura üzüntü verecek kişilerin de kanuni tanımda yer alan yakınları ifadesini kapsadığı öğretide genel kabul gören bir yaklaşımdır⁴⁸³.

⁴⁸⁰ Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, 1412.

⁴⁸¹ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 43.

⁴⁸² Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 106.

⁴⁸³ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 44.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ, YAPTIRIM, SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA, BENZER SUÇ TİPLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

3.1. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

3.1.1. Teşebbüs

3.1.1.1. Genel Olarak

Bir suçun işlenebilmesi için belirli bir süreç içerisindeki çeşitli aşamaların tüketilmesi gerekmektedir. Bu durum öğretide suç yolu kavramı ile ifade edilmektedir⁴⁸⁴. Failin belli bir suçu işlemeye yönelik irade geliştirmesi, bu suça yönelik hazırlık hareketlerini tamamlaması, icrai nitelikteki hareketleri gerçekleştirmesi ve kanunda bir unsur olarak netice aranan suçlarda neticeyi gerçekleştirmesi ile bu suç yolu tamamlanmış olmaktadır⁴⁸⁵.

Teşebbüs, failin icrai hareketlerine başlamış olmasına rağmen, elinde olmayan sebeplerle bu icrai hareketlerini tamamlayamaması veya icrai hareketlerini tamamlamış olmasına rağmen kanunda aranan neticenin meydana gelmemesi hallerinde gündeme gelmektedir. Bu durumda teşebbüs aşamasında kalmış bir suçtan bahsedilecektir⁴⁸⁶.

Bir kişinin cezalandırılması yoluna gidilmesi için, kural olarak tamamlanmış bir suçun var olması gerekir. Bu durum suçta ve cezada kanunilik ilkesinin bir sonucudur. Ancak failin gerçekleştirmek istediği bir suçu elinde olmayan bir sebeple tamamlayamaması durumunda, esasında tipikliğin maddi unsurlarından en az birisi

⁴⁸⁴ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 557; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 281.

⁴⁸⁵ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 557.

⁴⁸⁶ Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 276; Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 501; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 455.

gerçekleşmediği için, ortada bir suçun bulunduğundan bahsetmek mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla failin cezalandırılması yoluna gidilemeyecektir. Oysa teşebbüs aşamasında kalan bir suç, tamamlanmamış olmasına rağmen failin cezalandırılması yoluna gidilmektedir. Bu yönüyle teşebbüs, ceza sorumluluğunu genişletici bir niteliğe sahiptir⁴⁸⁷.

Teşebbüse ilişkin düzenleme Türk Ceza Kanunu'nun 35. maddesinde yer almaktadır. Buna göre, "kişi, işlemeye kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur". Görüldüğü gibi TCK'da yer alan bu düzenleme genel bir hüküm niteliğindedir. Bu sebeple tüm suçlar bakımından uygulama alanı bulacaktır⁴⁸⁸.

Teşebbüs hükümlerinin uygulama alanı bulabilmesi için birtakım şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şartlar kastın varlığı, tipikliği gerçekleştirmeye elverişli bir hareketin varlığı, icra hareketlerine başlanmış olması ve suçun failin elinde olmayan bir sebeple tamamlanamamasıdır⁴⁸⁹.

İlk şart olarak, Türk Ceza Kanunu, yalnızca kasten işlenen suçlar açısından teşebbüs hükümlerinin uygulanabileceğini kabul etmiştir⁴⁹⁰. Bu bakımdan taksirli suçlara teşebbüs mümkün olmayacaktır. Burada aranılan kast, temel suç bakımından aranılan kast ile aynıdır. Teşebbüs hükümlerinin uygulanabilmesi için kast açısından ayrıca bir özellik aranmaz. Teşebbüs hükümlerine göre cezalandırılacak failin, teşebbüs aşamasında kalmış olan suç bakımından, suçu tamamlamaya yönelik bir kastla hareket etmiş olması gerekir. Failin suçu teşebbüs aşamasında bırakmak gibi bir kastla hareket etmiş olması halinde teşebbüsten söz edilemez⁴⁹¹.

⁴⁸⁷ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 266; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 455.

⁴⁸⁸ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 266.

⁴⁸⁹ Öztürk, Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 356; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 277; Ercan Yaşar, Hasan İba, "Teşebbüs Derecesine Ulaşmamış İcrai Davranışlarda Gönüllü Vazgeçme", *Ceza Hukuku Dergisi*, 16/21 (2021): 102.

⁴⁹⁰ Mahmut Koca, "Suçun Özel Görünüş Şekillerine İlişkin Yargıtay İçtihatlarının Değerlendirilmesi", *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, 3/2 (2015): 105.

⁴⁹¹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 559; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 458.

Öğretide teşebbüs hükümlerinin olası kast bakımından uygulama alanı bulup bulamayacağı tartışmalı bir konudur. Bazı yazarlar⁴⁹² doğrudan kastın yanı sıra olası kast durumunda da teşebbüse ilişkin hükümlerin uygulanabileceğini savunurken, diğer bazı yazarlar⁴⁹³ ise olası kast durumunda teşebbüs hükümlerinin uygulanamayacağı görüşündedir. Bu çalışmada olası kast durumunda teşebbüs hükümlerinin uygulanamayacağını kabul eden ikinci görüş benimsenmiştir.

Teşebbüs hükümlerinin uygulanabilmesi için gerçekleşmesi gereken ikinci şart tipikliği gerçekleştirmeye yönelik elverişli hareketlerin var olmasıdır. Elverişli hareketlerden anlaşılması gereken, suçun icrası kapsamında fail tarafından gerçekleştirilen hareketin, tipiklikte yer alan unsurların tamamını gerçekleştirebilecek nitelikte olmasıdır⁴⁹⁴.

Elverişlilik incelemesi yapılırken, olayın gerçekleştiği zamandaki koşulların dikkate alınması gerekir. Bu esnada fail tarafından kullanılan araçlar, failin hareketi gerçekleştirme biçimi ve diğer bütün şartlar göz önünde bulundurulur⁴⁹⁵.

Teşebbüs hükümlerinin uygulanabilmesi için var olması gereken üçüncü şart icra hareketlerine başlanılmış olmasıdır. Teşebbüs sebebiyle kişinin cezalandırılabilmesi için doğrudan doğruya icra hareketlerinin başlamış olması gerekir. İcra hareketlerine başlanılmış olmasından kasıt, failin tipiklikte yer alan unsurları gerçekleştirmeye yönelik hareketlerine başlamış olmasıdır. Bu bakımdan kural olarak icra hareketlerine başlanılmamış ise fail henüz hazırlık hareketleri aşamasındaysa teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz⁴⁹⁶.

Fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin icra hareketi olarak değerlendirilebilmesi için bu hareketlerin suça ilişkin tipte yer alan hareketle bağlantı ve bütünlük içinde olması, onun bir parçasını teşkil etmesi⁴⁹⁷ gerekmektedir.

⁴⁹² Öztürk, Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 356; Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 506; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 562.

⁴⁹³ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 421; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 281.

⁴⁹⁴ Mahmut Koca, “Suçun Özel Görünüş”, 108; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 466.

⁴⁹⁵ Mahmut Koca, “Suçun Özel Görünüş”, 108.

⁴⁹⁶ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 562; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 282.

⁴⁹⁷ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 269.

Nihayet teşebbüs hükümlerinin uygulama alanı bulabilmesinin dördüncü ve son şartı suçun failin elinde olmayan bir sebeple tamamlanamamasıdır. Suçun tamamlanamaması, icra hareketlerinin tamamlanamamış veya netice unsurunun arandığı suçlarda icra hareketlerinin tamamlanmasına rağmen neticenin meydana gelmemiş olması biçiminde ortaya çıkmaktadır⁴⁹⁸.

Failin elinde olmayan sebeplerden kasıt, failin iradesi dışında meydana gelen bir sebeple suçun tamamlanamamasıdır⁴⁹⁹. Bu sebeplere örnek olarak üçüncü bir kişinin müdahalesi, failin kullandığı araçların doğru bir şekilde çalışmaması, failin suç işlerken yararlandığı araçları (örneğin bir silahı veya bir bilgisayarı) düzgün bir biçimde kullanamaması ve bir doğa olayının meydana gelmesi gibi etkenler gösterilebilir.

3.1.1.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Israrlı takip suçunun bir sırf hareket suçu olduğu, suçun unsurlarının incelendiği ikinci bölümde ifade edilmişti. Dolayısıyla sırf hareket suçları bakımından teşebbüs hükümlerinin uygulanmasının kural olarak mümkün olmadığı ifade edilebilir⁵⁰⁰. Ancak hareketin kısımlara bölünebildiği tespit edilebiliyorsa, bu durumda sırf hareket suçları bakımından teşebbüs hükümleri uygulanabilecektir⁵⁰¹.

Her ne kadar ısrarlı takip suçu sırf hareket suçu olarak düzenlenmiş ve teorik olarak bu suça teşebbüs mümkün olsa da, ısrarlı takip suçunda teşebbüs hükümlerinin uygulanması mümkün değildir⁵⁰².

Zira bu suç tipine karakteristik özelliğinin veren ısrar unsuru, icra hareketlerinin tamamlanamaması durumunun önüne geçer. Seçimlik hareketlerden birisini veya her ikisini gerçekleştiren fail, hareketlerin icrasına başladıktan sonra bu hareketlerini belli bir yoğunluğa ulaştırmalıdır ki ısrar unsuru gerçekleşmiş olsun. Aksi halde ısrar unsuru gerçekleşmeyeceği için failin icrai nitelikteki hareketlere başlayıp başlamadığının tespiti zor olacaktır. Dolayısıyla burada failin kastının tespit edilmesi de mümkün olamayacaktır. Failin icra ettiği hareketlerin belli bir yoğunluğa ulaşip ısrar unsurunu

⁴⁹⁸ Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 469; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 433; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 301.

⁴⁹⁹ Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 301; Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 272.

⁵⁰⁰ Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 164; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 311.

⁵⁰¹ Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 311.

⁵⁰² Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 525; Emre Tulay, “Israrlı Takip Suçunun”,

gerçekleştirdiği durumda ise, artık icra hareketlerinin yarıda kalması durumu söz konusu olamayacaktır⁵⁰³.

Örneğin mağduru fiziki olarak ısrarlı bir şekilde takip etmek kastıyla icrai hareketlerine başlayan fail, bu fiziki takibi belli bir yoğunluğa ulaştıramadan sonlandırmak zorunda kalırsa, bu durumda failin ısrarlı takip suçu bakımından icrai harekete başlayıp başlamadığının tespit edilebilmesi son derece zor olacaktır. Bu durumda ısrar unsuru gerçekleşmeyecektir.

Aynı şekilde bilişim sistemlerini kullanmak suretiyle mağdur ile temas kurmaya çalışan failin, örneğin sosyal medya üzerinden mağdura bir defa arkadaşlık isteği yollaması ve bunun üzerine mağdur tarafından engellenmesi durumunda, ısrar unsuru gerçekleşmeyecektir. Burada failin hareketi belli bir yoğunluğa ulaşmadığı için, ısrarlı takip suçu bakımından icrai harekete başlayıp başlamadığının tespiti mümkün olmayacaktır.

Bunun yanında mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissetmesi veya kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması durumları, birer objektif cezalandırılabilme şartı olarak düzenlendiği için failin seçimlik hareketleri ısrarlı bir biçimde gerçekleştirmesiyle birlikte, esasında suç tamamlanmış olacak ancak objektif cezalandırılabilme koşulu gerçekleşmediği için faile ceza verilemeyecektir⁵⁰⁴. Bu durumda suç tamamlandığı için teşebbüs hükümlerinin uygulanması mümkün olmayacaktır.

Örneğin fail mağduru fiziki olarak bir haftalık süre boyunca takip eder, mağdurun gittiği yerlerde karşısına çıkar, iş yerinin veya evinin önünde mağduru bekler fakat buna rağmen mağdur ciddi bir huzursuzluk duymaz ise bu durumda failin gerçekleştirmiş olduğu hareketler ısrar unsurunu gerçekleştirmiştir ve failin hareketi tamamlanmıştır. Ancak mağdur ciddi bir huzursuzluk hissetmediği için objektif cezalandırılabilme şartı gerçekleşmemiştir. Bu durumda esasında failin gerçekleştirmiş olduğu hareketlerin sonucunda ısrarlı takip suçu işlenmiş olacak, ancak objektif cezalandırılabilme şartı

⁵⁰³ Emre Tulay, “İsrarlı Takip Suçunun”, 82; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 525.

⁵⁰⁴ Emre Tulay, “İsrarlı Takip Suçunun”, 82; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 525.

gerçekleşmediği için faile ceza verilemeyecektir. Dolayısıyla teşebbüs hükümlerinin uygulanması mümkün olmayacaktır.

Bu bakımdan ısrarlı takip suçunda teşebbüs hükümlerinin uygulanabileceği⁵⁰⁵ yönündeki görüşe katılmak mümkün değildir. Zira objektif cezalandırılabilme şartı içeren ve bir sırf hareket suçu niteliği taşıyan ısrarlı takip suçu teşebbüse elverişli değildir.

3.1.2. İştirak

3.1.2.1. Genel Olarak

Suçları kanuni tanıtımda aranan fail sayısı bakımından tek failli suçlar ve çok failli suçlar olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Tek failli suçlar, suçun gerçekleşebilmesi için yalnızca bir kişinin yeterli olduğu suçlardır⁵⁰⁶. Bu suçlar bakımından failin tek başına olması yeterlidir. Çok failli suçlar ise bir suçun gerçekleştirilebilmesi için birden fazla failin bulunmasının zorunlu olduğu suç tipleridir⁵⁰⁷. Bu durumda zorunlu iştirak söz konusudur⁵⁰⁸.

Ceza kanunları suç tiplerini düzenlerken genellikle tek failli suç tiplerini dikkate alarak düzenleme yoluna gitmektedir⁵⁰⁹. Oysa bir kişi tarafından işlenmesi mümkün olan suç tiplerine, birden fazla kişinin katılması mümkündür. Bu durumda suça iştirak söz konusu olmaktadır. Bu açıdan iştirak, yalnızca bir kişi tarafından işlenmesi mümkün olan suçların, çok sayıda kişinin katılması suretiyle işlenmesi durumudur⁵¹⁰.

İştirak kuralları, asıl normu ihlal eden failin davranışlarına katılan kişilerin sorumluluğunu belirleyen normlardır. Bu yönüyle iştirak normları ikincil ve tamamlayıcı özelliğe sahiptirler. Asıl normu ihlal eden failin yanında, başka kişileri de cezalandırdığı için ceza sorumluluğunu genişletici niteliğe sahiptirler⁵¹¹.

⁵⁰⁵ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 501; Murat Balcı, Kerim Çakır, “İsrarlı Takip Suçu”, 330; Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 48; Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 117.

⁵⁰⁶ Ali Tanju Sarıgül, *Suçta İştirak* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 17.

⁵⁰⁷ Koca, Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 447.

⁵⁰⁸ Koca, Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 447; Sarıgül, *Suçta İştirak*, 17.

⁵⁰⁹ Öztürk, Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 408; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 509.

⁵¹⁰ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 288; Sarıgül, *Suçta İştirak*, 17.

⁵¹¹ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 541; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 492; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 513.

Türk Ceza Kanunu'nun 37-41. maddeleri arasında suça iştirak düzenlenmiştir. TCK m. 40/1 hükmü “suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı bir fiilin varlığı yeterlidir...” biçimindedir. Buna göre iştirak hükümleri ancak kasten işlenebilen suçlar bakımından uygulama alanı bulabilecektir. Taksirli suçlar açısından iştirak hükümlerinin uygulanması mümkün değildir⁵¹².

Suçta iştirak, faillik ve şeriklik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Faillik kendi arasında müstakil (doğrudan), müşterek, dolaylı ve yan yana faillik olmak üzere dört gruba ayrılmaktadır⁵¹³. Şeriklik ise azmettirme ve yardım etme biçiminde ikiye ayrılmaktadır⁵¹⁴.

Müstakil (doğrudan) fail, tipik hareketi gerçekleştirmek suretiyle kanuni tarifteki haksızlığı tek başına meydana getiren faili ifade etmektedir⁵¹⁵.

Müşterek faillik TCK m. 37/1'de tanımlanmıştır. Buna göre “suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.” Müşterek faillikten bahsedebilmek için iki şartın varlığı gerekir. Bu şartlar birlikte suç işleme kastının varlığı ve fiilin birlikte icra edilmesidir⁵¹⁶.

Dolaylı faillik, Türk Ceza Kanunu'nun 37. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre “suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur”. Dolaylı fail, tipik hareketi araç olarak kullanmış olduğu üçüncü kişiye yaptırmaktadır⁵¹⁷.

Dolaylı faillik durumunda esas fail, suçu işlemekte araç olarak kullandığı kişinin iradesi üzerinde bir hakimiyet kurmakta⁵¹⁸ ve üçüncü kişinin hareketlerini yönlendirmektedir. Bu durum ise esasında bir başkasının hareketleri ile icra edilen bir suç sebebiyle esas failin sorumlu tutulmasına zemin hazırlamaktadır⁵¹⁹.

⁵¹² Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 449.

⁵¹³ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 453.

⁵¹⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 450.

⁵¹⁵ Özgün, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 597.

⁵¹⁶ Öztürk, Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 417; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 502.

⁵¹⁷ Özgün Özyüksel, *Türk Ceza Hukukunda Dolaylı Faillik* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 42; Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 289.

⁵¹⁸ Özyüksel, *Türk Ceza Hukukunda Dolaylı Faillik*, 42.

⁵¹⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 464.

Yan yana faillik ise, birden çok kişinin aralarında bir iştirak iradesi olmaksızın bir suç tipini birlikte gerçekleştirmeleri durumunda söz konusu olmaktadır. Bu durumda her bir fail müstakil fail konumundadır ve tipik hareketi tek başına gerçekleştirmektedir⁵²⁰.

İştirak kavramının içerisinde yer alan diğer başlık şerikliklerdir. Şeriklik, suçun işlenmesi esnasında katkıda bulunan, ancak bu katkısının kanuni tanımdaki unsurları tek başına gerçekleştirmeye yeterli olmayan kişileri tanımlamak için kullanılan bir kavramdır⁵²¹.

Şeriklikten bahsedebilmek için fail tarafından gerçekleştirilmiş tipe uygun bir hareketin varlığı gereklidir. Fail tarafından gerçekleştirmiş tipik hareket olmadığı sürece, şeriklik durumu ortaya çıkmayacaktır. Bu bakımdan şeriklerin cezalandırılması, fail tarafından gerçekleştirilen tipik harekete bağlıdır⁵²². Bu duruma iştirakte bağlılık kuralı ismi verilmektedir⁵²³.

Bağlılık kuralı, Türk Ceza Kanunu'nun 40. maddesinde ortaya koyulmuştur. Buna göre "suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı olarak işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir..." denilmek suretiyle, şeriklerin sorumluluğu için var olması gereken şartlar belirtilmiştir. Bu bakımdan şeriklerin cezalandırılması için fail tarafında gerçekleştirilen kasıtlı bir suçun varlığı gereklidir⁵²⁴.

Yine zikredilen maddenin son fıkrası gereğince, suçun işlenmesine katılan kişilerin şerik olarak cezalandırılabilmesi için, işlenen suçun en azından teşebbüs aşamasında kalmış olması aranmaktadır. Bu açıdan fail tarafından işlenmeye kastedilen suçun teşebbüs halinde kalması durumunda, iştirakte bağlılık kuralı gereğince, bu suça şerik olarak katılanlar da cezalandırılabilecektir⁵²⁵.

Şeriklik iki biçimde gerçekleşmektedir. Bunlar azmettirme ve yardım etmedir⁵²⁶. Azmettirme, belli bir suç tipini işleme hususunda henüz bir fikri bulunmayan, yani suç

⁵²⁰ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 294.

⁵²¹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 629.

⁵²² Meral Ekici Şahin, "İştirak Halinde İşlenen", 647; Sarıgül, *Suçta İştirak*, 169.

⁵²³ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 558.

⁵²⁴ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 303.

⁵²⁵ Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 561.

⁵²⁶ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 629.

işlemeye karar vermemiş olan bir kişinin, bu suç tipini işlemesi hususunda karar verdirilmesidir⁵²⁷.

Kişinin azmettirmeden sorumlu tutulabilmesi için bazı şartların varlığı gereklidir. Buna göre kişiye suç işleme kararının verdirilmesi, azmettirilen kişinin suçu işlemesi ve azmettirenin kasten hareket etmiş olması şartlarının varlığı halinde, kişi azmettiren sıfatıyla sorumlu tutulabilecektir⁵²⁸.

Şerikliğin ikinci türünü yardım etme oluşturur. Yardım etme, fail tarafından kasten işlenen suçun icrasına kasıtlı olarak katılmayı ve bu suçun işlenmesini kolaylaştırmayı ifade eder⁵²⁹.

Yardım etme suçun icra hareketlerinin başladığı veya devam ettiği esnada olabileceği gibi, hazırlık hareketlerinin yapıldığı sırada da gerçekleştirilebilir. Bu bakımdan yardım etmenin zamansal sınırı geniştir⁵³⁰.

Yardım etme manevi yardım ve maddi yardım olmak üzere iki biçimde gerçekleşebilir. Manevi yardımdan kasıt, failin suçu icra etme yönündeki düşüncesini güçlendirmek, tavsiye ve telkinde bulunmaktır⁵³¹. Maddi yardım ise “asıl fiilin işlenmesine katkı sağlayan dış etkilerle suça iştirak etmek”⁵³² biçiminde tanımlanmaktadır.

3.1.2.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

İştirak hükümlerinin ısrarlı takip suçu bakımından uygulama alanı bulması mümkündür. İlk olarak ısrarlı takip suçu tek failli suçlardandır. Bu sebeple suçun tipik hareketini tek başına icra eden kişi, müstakil fail olarak sorumlu olacaktır. Bunun yanında birden fazla kişi bir araya gelerek ve birlikte suç işleme iradesiyle hareket ederek, ısrarlı takip suçunu gerçekleştirebilirler. Bu durumda her bir kişi, müşterek fail olarak sorumlu tutulacaklardır⁵³³. Örneğin üç fail birlikte suç işleme kararı kapsamında bir araya

⁵²⁷ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 629; Mustafa Özen, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun İştirak Kurumuna Bakışı”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 70 (2007): 246; Centel, Zafer ve Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 506; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 516.

⁵²⁸ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 497.

⁵²⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 506; Mustafa Özen, “5237 Sayılı”, 248.

⁵³⁰ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 312; Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 517.

⁵³¹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 635.

⁵³² Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 517; Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 313.

⁵³³ Ahmet Kılıç, “İsrarlı Takip”, 548.

geliyorsa ve mağduru ısrarlı bir biçimde fiziken takip ediyorsa, bu durumda ısrarlı takip suçu bakımından müşterek faillik hükümleri uygulama alanı bulabilecektir.

Israrlı takip suçuna katılan kişilerin müşterek fail olarak sorumlu tutulabilmeleri için suç üzerinde fiili hakimiyet kurmaları gerekmektedir. Bunun yanında bu suç tipine karakteristik özelliğini veren ısrar unsuru bakımından da bu fiili hakimiyetin var olması gerekir. Aksi halde suça katılan bu kişilerin müşterek fail olarak nitelendirilmesi mümkün olmayacaktır. Bu sebeple müşterek fail olarak nitelendirilen her bir kişinin, hareketlerini ısrarlı bir biçimde gerçekleştirmiş olması gerekmektedir⁵³⁴.

Doktrinde ısrarlı takip suçunun bizzat işlenebilen bir suç olduğundan bahisle, bu suç tipinin dolaylı faillik yoluyla gerçekleştirilemeyeceği yönünde bir görüş bulunmaktadır⁵³⁵. Bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira ısrarlı takip suçu bizzat işlenebilen bir suç değil, aksine herkes tarafından işlenebilen bir suçtur. Bu sebeple ısrarlı takip suçu bakımından dolaylı failliğin mümkün olduğu söylenebilir⁵³⁶.

Örneğin küçük yaştaki bir çocuğu, mağduru gün boyunca takip etmesi ve mağdurun gittiği yerleri kendisine bildirmesi konusunda ikna eden ve gün boyunca mağduru bu şekilde takip ettiren kişi, ısrarlı takip suçunun dolaylı faili olarak kabul edilebilir⁵³⁷. Ancak bu durumu seçimlik hareketlerden olan üçüncü kişiyi kullanarak temas kurmaya çalışmak ile karıştırmamak gerekir. Zira bu durumda fail, küçük yaştaki çocuğun iradesi üzerinde bir hakimiyet tesis ederek, esasında doğrudan fail olarak yapması gereken fiziki olarak takip etmek eylemini başka bir kişiye yaptırmaktadır.

Israrlı takip suçunun seçimlik hareketlerinden olan temas kurmaya çalışmak eyleminin, üçüncü kişilerin vasıta olarak kullanılması suretiyle gerçekleştiği durumlarda, iştirake ilişkin hükümlerin ne şekilde uygulanacağı, üzerinde durulması gereken bir konudur.

Bu durum TCK'nın 123/A maddesinde bir seçimlik hareket olarak düzenlendiği için, üçüncü kişinin mağdur ile temas kurmaya yönelik girişimlerde bulunmasını sağlayan kişi, azmettiren olarak değil, doğrudan fail olarak sorumlu tutulacaktır. Burada üçüncü kişinin suçun işlenmesine katkısının fail düzeyinde olmaması gerektiği unutulmamalıdır.

⁵³⁴ Ahmet Kılıç, "Israrlı Takip", 548.

⁵³⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 525.

⁵³⁶ Ahmet Kılıç, "Israrlı Takip", 548; Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 122.

⁵³⁷ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 122.

Yani üçüncü kişi, suçun icra hareketleri üzerinde fiili hakimiyet kurmamalı, yalnızca temas kurmaya yönelik eylemleri gerçekleştirmelidir. Aksi halde suçun işlenmesine katılan kişilerin müşterek fail olarak sorumluluğu gündeme gelecektir.

Üçüncü kişi, failin suç işleme yönündeki kastını biliyor ise ve buna rağmen suçun işlenmesine katılarak mağdur ile temas kurmaya çalışmak biçimindeki hareketleri gerçekleştiriyorsa, artık suça olan katkısı dikkate alınarak, yardım eden sıfatıyla sorumlu tutulabilecektir. Burada üçüncü kişinin şeriklik bakımından bir iradesinin bulunması gerektiği unutulmamalıdır.

Israrlı takip suçunun gerçekleşmesine katkı sağlayan üçüncü kişinin davranışları, ısrarlı takip suçunun seçimlik hareketi olan üçüncü kişileri kullanmak suretiyle temas kurmak biçiminde gerçekleşmeyebilir. Bu durumda şeriklikten kaynaklanan bir yardım etme söz konusu olabilir. Örneğin mağdurun telefon numarasını faile vermek, işyeri adresini öğrenerek faile bildirmek, sürekli gittiği mekanları faile haber vermek gibi davranışlar ile failin suç işlemesini kolaylaştıran kişi yardım eden olarak sorumlu tutulabilir. Bu durumda maddi bir yardım söz konusu olmaktadır.

Yardım etmenin diğer türü olan manevi yardım da ısrarlı takip suçu bakımından gündeme gelebilecektir. Örneğin ısrarlı takip suçunu işleme düşüncesine sahip olan bir faile, arkadaşı tarafından bilişim sistemlerini kullanarak temas etmesinin telkin edilmesi, kişinin kimliğini gizlemeye yarayan programları kullanmasının tavsiye edilmesi gibi durumlarda, manevi yardım söz konusu olacak ve bu yardımda bulunan kişi şerik olarak yardım eden sıfatıyla sorumlu tutulabilecektir.

Şerikliğin bir diğer türü olan azmettirme de ısrarlı takip suçu bakımından mümkün olabilir. Bu durumda esasında suç işleme düşüncesi olmayan kişiye, ısrarlı takip suçunu işlemesi konusunda bir suç işleme kararı aldırarak kişi, azmettiren olarak sorumlu tutulabilecektir.

Örneğin mağdura karşı herhangi bir suç işleme düşüncesi olmayan bir kişiyi, mağduru fiziki olarak takip etmesi ve bu takibi en az bir iki hafta süre ile devam ettirmesi konusunda ikna eden kişi, failin ısrarlı takip suçunu işlemesi durumunda azmettiren olarak sorumlu tutulabilecektir.

3.1.3. İçtima

3.1.3.1. Genel Olarak

Ceza hukukunda kural olarak gerçek içtima, yani ne kadar suç varsa o kadar ceza vardır prensibi geçerlidir⁵³⁸. Ceza hukuku bakımından içtima, suçların içtimaı olarak uygulanmaktadır. Bir kimse tarafından birden fazla suç işlenmesi durumunda, bütün suçlardan ayrı ayrı cezalandırma yoluna gidilmediği, yalnızca biri dikkate alınarak ceza tayin olunduğu durumlarda, suçların içtimaı ortaya çıkmaktadır⁵³⁹. Bu bakımdan gerçek içtima (cezaların içtimaı) kural, suçların içtimaı ise istisnadır⁵⁴⁰.

Türk Ceza Kanunu'nda gerçek içtimanın istisnaları, Kanun'un 42, 43 ve 44. maddelerinde düzenlenmiştir. 42. madde ile bileşik suç, 43. madde ile zincirleme suç ve aynı neviden fikri içtima ve 44. madde ile farklı neviden fikri içtima hüküm altına alınmıştır⁵⁴¹.

Buna göre bileşik suç “biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan” suçu ifade eder. TCK 42. maddesi ile, bileşik suç halinde içtima hükümlerinin uygulanmayacağını açıkça ifade etmektedir⁵⁴².

Türk Ceza Kanunu'nun 43. maddesinde zincirleme suç “bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir...” biçiminde tanımlanmıştır. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise aynı neviden fikri içtima düzenlemesi yapılmıştır. Buna göre “aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır”.

Nihayet gerçek içtimaa getirilen son istisna, kanunun 44. maddesinde düzenlenen farklı neviden fikri içtima halidir. Buna göre “İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır”.

⁵³⁸ Öztürk, Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 391; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 517.

⁵³⁹ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 317.

⁵⁴⁰ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 517; Neslihan Göktürk, “Türk Hukuku'nda Suçların İçtimaı”, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, 2/1-2 (2014): 31.

⁵⁴¹ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 673.

⁵⁴² Neslihan Göktürk, “Türk Hukuku'nda Suçların İçtimaı”, 42.

Suçların içtimaina ilişkin hükümler, esasında birden fazla ceza alması gereken faile, birtakım istisnai hallerin varlığı halinde, tek bir ceza verilmesine imkân tanıyan hukuk normlarıdır. Bu yönüyle suçların içtimai, ceza sorumluluğunu daraltan bir niteliğe sahiptir⁵⁴³.

3.1.3.2. Israrlı Takip Suçu Bakımından

Israrlı takip suçu bakımından, TCK'nın 43/1 maddesinde düzenlenen zincirleme suç hükümlerinin uygulanıp uygulanamayacağı doktrinde tartışmalı bir konudur. Zira zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi için bir suç işleme kararı kapsamında aynı kişiye karşı, değişik zamanlarda, aynı suçun birden fazla defa işlenmesi gerekmektedir.

Bu suç tipi bakımından, seçimlik hareketlerin birkaç defa yapılması veya bir kere yapılmış olmasına rağmen uzun süre devam etmiş olması gerekmektedir. Zira ısrar unsurunun oluşabilmesi için bu durum zorunludur. Bu sebeple fail tarafından gerçekleştirilen seçimlik hareketlerin birden fazla defa yapılması gerekir.

İşte ısrarlı takip suçunun yapısı gereği, seçimlik hareketlerin birden fazla defa yapılması durumu ile TCK 43/1 hükmünde düzenlenen zincirleme suç gereği aynı kişiye karşı aynı suçu birden fazla defa işleme durumu birbirinden titizlikle ayrılması gereken bir husustur⁵⁴⁴.

Israrlı takip suçunun, zincirleme suç biçiminde işlenmesinin teorik olarak mümkün olduğunu kabul etmek gerekir⁵⁴⁵. Zira aynı kişiye karşı farklı zamanlarda birden fazla ısrarlı takip suçu işlenebilir. Ancak ısrarlı takip suçunun yapısı gereği, ısrar unsurunun gerçekleşebilmesi için seçimlik hareketler farklı zamanlarda ve birden fazla defa gerçekleştirilmelidir. Aksi halde ısrarlı takip suçu oluşmayacaktır. Bu durumda failin belirli zaman aralıkları ile gerçekleştirmiş olduğu hareketlerin ısrar unsuru kapsamında mı yapıldığı, yoksa yeni bir ısrarlı takip suçu işlemek kastıyla mı yapıldığı tespiti zor bir durumdur⁵⁴⁶.

Bu bakımdan fail tarafından ısrarlı takip suçu gerçekleştirildikten ve araya belli bir müddet girdikten sonra, yine aynı fail tarafından aynı mağdura karşı yeni bir ısrarlı

⁵⁴³ Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 318.

⁵⁴⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 502.

⁵⁴⁵ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 526.

⁵⁴⁶ Süleyman Özar, "Israrlı Takip Suçu", 1420.

takip suçunun işlendiğinin tespit edilebildiği hallerde zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkün olacaktır⁵⁴⁷. Ancak burada yine bakılması gereken husus, aynı ısrarlı takip suçu kapsamında gerçekleştirilen hareketlerin değil, aksine yeni bir ısrarlı takip suçunun işlenmiş olmasıdır⁵⁴⁸.

Israrlı takip suçunun işlenmesi esnasında, birden fazla mağdura karşı, seçimlik hareketlerin gerçekleştirilmesi ve bu sebeple bir hareketle birden fazla kişiye karşı ısrarlı takip suçunun işlenmesi durumunda, TCK m. 43/2 gereği, aynı neviden fikri içtima hükümlerinin uygulanması mümkün olacaktır. Bu bakımdan ısrarlı takip suçu açısından aynı neviden fikri içtima mümkündür⁵⁴⁹.

Söz gelimi fail, bilişim sistemleri vasıtasıyla temas kurmaya çalışmak biçimindeki seçimlik hareketi, WhatsApp uygulaması üzerinden, bir grupta yer alan birden fazla kişiye ısrarlı bir biçimde mesaj atmak şeklinde gerçekleştiriyorsa, bu durumda aynı neviden fikri içtima hükümlerinin uygulanması gerekir.

Aynı şekilde, fiziki olarak takip etmek biçimindeki seçimlik hareketi gerçekleştiren failin, ısrarlı olarak gerçekleştirdiği fiziki takibi, birden fazla kişiye karşı gerçekleştirmiş olduğu durumda, bir hareketle gerçekleşen birden fazla ısrarlı takip suçu ortaya çıkacaktır. Bu durumda da aynı neviden fikri içtima hükümlerinin uygulanması gerekir⁵⁵⁰.

Israrlı takip suçunun zincirleme suç şeklinde işlendiğinin tespit edildiği durumlarda ve aynı şekilde bu suçun birden fazla kişiye karşı işlendiğinin tespit edildiği hallerde, TCK m. 43/1 gereği faile tek bir ısrarlı takip suçundan ceza verilecek ancak verilecek olan bu ceza, dörtte bir ile dörtte üç oranında artırılabilecektir⁵⁵¹.

Israrlı takip suçunun işlenmesi esnasında gerçek içtima ilişkisi de ortaya çıkabilmektedir. Örneğin mağduru ısrarlı olarak takip eden failin, takibi sonlandırdığı esnada mağdura cinsel içerikli sözler de sarf etmesi durumunda, gerçek içtima ilişkisi uygulanabilir⁵⁵². Zira bu durumda, esasında hukuki anlamda tek bir fiilden bahsetmek

⁵⁴⁷ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 124.

⁵⁴⁸ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 50.

⁵⁴⁹ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 526; Şaban Cankat Taşkın, “Israrlı Takip”, 125; Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 125.

⁵⁵⁰ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 125.

⁵⁵¹ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 51.

⁵⁵² Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 51; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 526; Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 125.

mümkün olmayacaktır⁵⁵³. Bu bakımdan, tek bir fiil ile birden fazla suçun işlendiği hallerde, farklı neviden fikri içtima hükmünün uygulanması söz konusu olamaz. Her bir fiil sonucu oluşan suç neticesinde, faile ayrı ayrı ceza verilmesi gerekecektir⁵⁵⁴. Bu durum madde gerekçesinde de açıkça ifade edilmiştir⁵⁵⁵.

Israrlı takip suçunda farklı neviden fikri içtima hükümlerinin uygulanması bakımından bir problem ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki, mağdura karşı beş defa mesaj atarak tehdit eden, bunun yanında sosyal medya üzerinden tehdit içerikli mesajlar gönderen ve bir başka kişi ile haber göndererek mağduru tehdit eden failin gerçekleştirmiş olduğu eylemler, esasından hem tehdit suçuna vücut verecek hem de ısrarlı takip suçuna vücut verecektir. Fail hakkında hem ısrarlı takip suçundan hem de tehdit suçundan yargılama yapılacak ve neticede farklı neviden fikri içtima hükümlerince ceza tayin edilecektir.

Ancak yukarıdaki örnekte olduğu gibi, böyle bir durumda fail hakkında, esasında zincirleme şekilde işlemiş olduğu bir suçun yanında ayrıca ısrarlı takip suçunu işlediğinden bahisle de yargılama yapılacaktır. Bu durumda failin her zaman ısrarlı takip suçunu da işlediğini kabul etmek gerekecektir. Bu olumsuz durumun önüne geçilebilmesi için ısrarlı takip suçunu düzenleyen TCK 123/A maddesine, failin hareketlerinin ancak başka suçlara vücut vermemesi halinde ısrarlı takip suçunun oluşacağı yönünde bir ifade eklenmesi gerekmektedir.

İçtima bahsinde son olarak değinilmesi gereken husus ısrarlı takip suçu ile TCK m. 123 de düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu arasındaki ilişkidir. Madde gerekçesinde⁵⁵⁶ açıkça bu iki suç tipi arasında asli norm tali norm ilişkisi bulunduğu ifade edilmiş⁵⁵⁷ ve bu durumda, yani ısrarlı takip suçunun işlenmiş olduğu hallerde, fail hakkında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçundan işlem yapılmayacağı, yalnızca ısrarlı takip suçu bakımından cezalandırılma yoluna gidileceği belirtilmiştir.

⁵⁵³ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 51.

⁵⁵⁴ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 51; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 526; Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 125; Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1422.

⁵⁵⁵ TBMM, Yasama Dönemi 27, Yasama Yılı 5, Sıra Sayısı 323, s. 13.

⁵⁵⁶ TBMM, Yasama Dönemi 27, Yasama Yılı 5, Sıra Sayısı 323, s. 13.

⁵⁵⁷ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 51; Murat Balcı, Kerim Çakır, “Israrlı Takip Suçu”, 330.

3.2. Soruşturma, Kovuşturma ve Yaptırım

Ceza hukukunun geliştiği ilk dönemlerde her suçun şikâyet tabi olduğu kabul edilmekteydi⁵⁵⁸. Zaman içerisinde, ağır suçlar bakımından kamu düzeninin ihlal edilmesi sebebiyle re'sen soruşturma yoluna gidilmesi anlayışı ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte hafif suçların soruşturulması ve kovuşturulmasının şikâyet tabi olması anlayışı devam etmiştir⁵⁵⁹. Günümüzde ceza hukuku açısından kural olarak suçlar re'sen soruşturulmaktadır. Şikâyet tabi suçlar istisnayı oluşturmaktadır⁵⁶⁰.

Şikâyet, soruşturma ve kovuşturma yapılmasının şikâyet bağlı olduğu suçlarda, şikâyet hakkı bulunan kişinin, soruşturulma ve kovuşturma yapılması ve de failin cezalandırılmasını istemek amacıyla, yetkili makamlara beyanda bulunmasını ifade etmektedir⁵⁶¹.

Bu yönüyle şikâyet, ceza muhakemesi bakımından, dava şartı hukuki niteliğini haizdir⁵⁶². Dolayısıyla bir suç şikâyet tabi suçlardan ise, o suç bakımından soruşturma ve kovuşturma yapılması, şikâyet gerçekleşmediği sürece mümkün olmayacak ve dava açılmayacaktır⁵⁶³.

Türk Ceza Kanunu'nun 123/A maddesinde düzenlenen ısrarlı takip suçu, şikâyet tabi suçlardandır. Bu durum zikredilen maddenin üçüncü fıkrasında açıkça ifade edilmektedir⁵⁶⁴. Buna göre “Bu maddede düzenlenen suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyet tabidir”.

Dolayısıyla ısrarlı takip suçunda şikâyet hakkı sahibi, yetkili makamlara şikâyet tabi bulunmadığı sürece, ısrarlı takip suçu bakımından fail hakkında soruşturma ve kovuşturma işlemlerine başlanılamayacaktır⁵⁶⁵. Ancak belirtmek gerekir ki Cumhuriyet savcısı tarafından bu suç tipinin şikâyet tabi olmadığı düşüncesi ile soruşturma

⁵⁵⁸ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 127.

⁵⁵⁹ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 127.

⁵⁶⁰ Cumhur Şahin, Neslihan Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 60.

⁵⁶¹ Bahri Öztürk vd., *Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 46; Şahin, Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku* 60; Feridun Yenisey, Ayşe Nuhoğlu, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 620.

⁵⁶² Bahri Öztürk vd., *Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, 46.

⁵⁶³ Bahri Öztürk vd., *Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, 46.

⁵⁶⁴ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 526; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 502.

⁵⁶⁵ Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1424.

işlemlerine başlanmış, daha sonrasında bu suçun şikâyet tabi olduğu anlaşılmış ise, bu durumda şikâyet hakkı sahibine bu hakkını kullanıp kullanmayacağı sorulacak ve hak sahibinin olumlu cevabı neticesinde soruşturmaya devam edilecek yahut olumsuz cevabı neticesinde soruşturma sona erdirilecektir⁵⁶⁶.

Hükmün düzenlenme biçiminden de açıkça anlaşılabileceği üzere, ısrarlı takip suçu bakımından aranan şikâyet şartı, hem suçun temel şekli bakımından hem de neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal ve cezayı artırıcı nitelikli haller bakımından aranmaktadır⁵⁶⁷. Zira kanun koyucu burada, suçun temel hali ve nitelikli haller ile neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal arasında bir ayrım gözetmemiştir.

Şikâyet hakkının kapsamı ve süresi, Türk Ceza Kanunu’nun 73. maddesi ile hüküm altına alınmıştır. Buna göre;

“(1) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyet tabi olan suç hakkında yetkili kimse altı ay içinde şikâyetle bulunmadığı takdirde soruşturma ve kovuşturma yapılamaz.

(2) Zamanaşımı süresini geçmemek koşuluyla bu süre, şikâyet hakkı olan kişinin fiili ve failin kim olduğunu bildiği veya öğrendiği günden başlar.

(3) Şikâyet hakkı olan birkaç kişiden birisi altı aylık süreyi geçirirse bundan dolayı diğerlerinin hakları düşmez”.

Şikâyetle ilişkin öngörülen bu altı aylık süre, mütemadi suçlar bakımından kesintinin gerçekleştiği veya son hareketin yapıldığı andan itibaren başlayacaktır⁵⁶⁸. TCK 123/A ile düzenlenen ısrarlı takip suçunun, mütemadi bir suç olduğu daha önce hareket unsurunun incelendiği bölümde ifade edilmişti. Bu bakımdan ısrarlı takip suçunda mağdurun, faili veya fiili öğrendikten sonra altı ay içinde şikâyetle bulunması gerekir⁵⁶⁹. Altı aylık şikâyet süresinin, ısrarlı takibe vücut veren seçimlik hareketlerde kesintinin gerçekleştiği andan veya tekrar eder nitelikteki hareketlerde son hareketin gerçekleştiği andan itibaren başlayacağı ifade edilebilir⁵⁷⁰.

⁵⁶⁶ Yenisey, Nuhoğlu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 628.

⁵⁶⁷ Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, 1424; Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 52.

⁵⁶⁸ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 53.

⁵⁶⁹ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 53.

⁵⁷⁰ Şaban Cankat Taşkın, “İsrarlı Takip”, 127.

Örneğin mağduru farklı günlerde on defa fiziki olarak takip eden ya da sosyal medya üzerinden mağdura farklı zamanlarda on defa arkadaşlık isteği gönderen failin gerçekleştirmiş olduğu ısrarlı takip suçu bakımından mağdur, şikâyet hakkını onuncu defa gerçekleşen ve sona erdirilmiş olan fiziki takibin ya da arkadaşlık isteğinin gönderilmesi tarihinden itibaren altı aylık süre içerisinde kullanabilecektir.

Şikâyet hakkından vazgeçme, yine kanunun 73. Maddesinde hükme bağlanmıştır. Buna göre;

“(4) Kovuşturma yapılabilmesi şikâyetle bağlı suçlarda kanunda aksi yazılı olmadıkça suçtan zarar gören kişinin vazgeçmesi davayı düşürür ve hükmün kesinleşmesinden sonraki vazgeçme cezanın infazına engel olmaz.

(5) İştirak halinde suç işlemiş sanıklardan biri hakkındaki şikâyetten vazgeçme, diğerlerini de kapsar.

(6) Kanunda aksi yazılı olmadıkça, vazgeçme onu kabul etmeyen sanığı etkilemez”.

Bu hüküm gereğince, şikâyet hakkına sahip olan kişinin, bu hakkını kullandıktan sonra şikâyetten vazgeçmesi halinde, kovuşturma aşamasındayken davanın düşmesine karar verilir. Eğer soruşturma aşamasındayken şikâyetten vazgeçilirse, bu durumda artık kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmelidir⁵⁷¹.

Ayrıca maddenin 6. fıkrasında belirtildiği üzere, şikâyetten vazgeçmenin hüküm doğurabilmesi için, sanık tarafından kabul edilmiş olması gerekmektedir. Aksi halde şikâyetten vazgeçme, yargılama üzerinde etkili olmayacaktır.

İsrarlı takip suçu şikâyetle tabi suçlardan olduğu için şikâyet hakkının kullanılmasından sonra, hak sahibinin şikâyetten vazgeçmesi durumunda, sanığın bunu kabul etmesi gerekmektedir. Bu durumda soruşturmaya veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar ya da davanın düşmesi kararı verilecektir⁵⁷². Bunun yanında şikâyetten vazgeçmenin faile ilişkin değil, aksine fiile ilişkin olduğu unutulmamalıdır. Bu durumda şikâyetten vazgeçilmesi halinde, bu durum bütün sanıkları kapsayacaktır⁵⁷³. Örneğin üç fail tarafından işlenmiş olan bir ısrarlı takip suçunda, şikâyet hakkı sahibinin,

⁵⁷¹ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 53.

⁵⁷² Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, 1424.

⁵⁷³ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 53.

faillerden yalnızca biri hakkında şikâyetinden vazgeçmesi durumunda, bahse konu sebepten ötürü, bütün failer bakımından şikâyetten vazgeçilmiş sayılacaktır.

Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince (m. 170), “Kamu davası açma yetkisi Cumhuriyet savcısı tarafından yerine getirilir”. Cumhuriyet savcısı, suçun işlenmesi hususunda yeterli şüphe varsa iddianame düzenleyecektir. Ancak Kanunun 171. maddesi ile Cumhuriyet savcısına kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verme yetkisi tanınmıştır⁵⁷⁴. Buna göre “...Cumhuriyet savcısı, üst sınırı üç yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı, yeterli şüphenin varlığına rağmen, kamu davasının açılmasının beş yıl süre ile ertelenmesine karar verebilir...”. Bu halde Cumhuriyet savcısı, gerekli şartların varlığı halinde, ısrarlı takip suçu bakımından da kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verebilir⁵⁷⁵.

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 100. maddesi ile düzenlenen tutuklama koruma tedbiri, vücut bütünlüğüne karşı işlenen suçlar hariç olmak üzere, hapis cezasının üst sınırı iki yılı geçmeyen suçlar bakımından uygulanamayacaktır. Bu bakımdan ısrarlı takip suçunun temel şeklini işleyen fail hakkında, tutuklama kararı verilmesi mümkün değildir⁵⁷⁶. Zira ısrarlı takip suçunun temel şekli bakımından kanunda öngörülen süreli hapis cezasının üst sınırı iki yıldır. İsrarlı takip suçunun temel şeklini işleyen fail hakkında verilecek olan tutuklama kararı, bu sebeple hukuka aykırılık teşkil edecektir.

Suçun temel şeklinin aksine, neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli ve cezayı artırıcı nitelikli halleri bakımından, tutuklama koruma tedbirinin uygulanabilmesi mümkündür. Zira bu hallerde ısrarlı takip suçu bakımından kanunda öngörülen süreli hapis cezasının üst sınırı üç yıldır.

İsrarlı takip suçu bakımından kanunda öngörülen ceza yalnızca süreli hapis cezasıdır⁵⁷⁷. Adli para cezası, ısrarlı takip suçu açısından, süreli hapis cezasına ek olarak veya seçenek yaptırım olarak öngörülmemiştir. Dolayısıyla ısrarlı takip suçu bakımından yalnızca süreli hapis cezasına karar verilebilir. Ancak belirtmek gerekir ki, Türk Ceza Kanunu’nun “Kısa süreli hapis cezalarına seçenek yaptırımlar” başlıklı 50. maddesi ile üst sınırı bir yılı geçmeyen cezalar bakımından, hapis cezasının seçenek yaptırımlara

⁵⁷⁴ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 128.

⁵⁷⁵ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 128.

⁵⁷⁶ Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, 1425.

⁵⁷⁷ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 526.

çevrilebileceği hükme bağlanmıştır. Bu kapsamda, ısrarlı takip suçundan mahkûm olan, ancak cezası bir yıldan az olan fail hakkında, seçenek yaptırımlara çevirme kararı verilebilir⁵⁷⁸.

Israrlı takip suçunun temel şekli için kanunda öngörülen ceza, “altı aydan iki yıla kadar hapis” cezasıdır. Maddenin ikinci fıkrasında sayılan nitelikli haller ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal bakımından öngörülen ceza ise “bir yıldan üç yıla kadar hapis” cezasıdır.

Israrlı takip suçu bakımından görevli mahkeme Asliye Ceza Mahkemesidir. Zira 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun’un 11. ve 12. maddeleri gereğince, süresi on yılı geçmeyen hapis cezalarına ilişkin davalarda ve Ağır Ceza Mahkemesi’nin görevine girmeyen davalarda görevli mahkeme Asliye Ceza Mahkemesidir⁵⁷⁹.

Bunun yanında ısrarlı takip suçu, mütemadi bir suç olduğu için, CMK m. 12/2 gereğince yetkili mahkeme kesintinin gerçekleştiği yer mahkemesidir⁵⁸⁰. Bu bakımdan fiziki olarak takip etmek seçimlik hareketinde, fiziki takibin sonlandığı yer, temas kurmaya çalışmak biçiminde gerçekleşen seçimlik harekette ise son defa temas kurmaya çalışılan yer mahkemesi, ısrarlı takip suçu açısından yetkili mahkeme olacaktır⁵⁸¹.

Örneğin mağduru fiziken takip eden fail, ilk önce Bayburt ilinde fiziki takibi gerçekleştirmiş, daha sonra mağdurun bir iş için Erzurum iline gitmesi sebebi ile Erzurum ilinde fiziki takibe devam etmiş ve nihayet mağduru en son Erzincan ilinde fiziken takip etmiş ve burada mağdurun şikâyeti üzerine yakalanmış ise kesintinin gerçekleştiği yerin Erzincan ili olması sebebiyle Erzincan Asliye Ceza mahkemesi, yetkili mahkeme olacaktır.

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 251. maddesi ile basit yargılama usulü düzenlenmiştir. Buna göre “Asliye ceza mahkemesince, iddianamenin kabulünden sonra adli para cezasını ve/veya üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlarda basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verilebilir”.

⁵⁷⁸ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 126.

⁵⁷⁹ Feridun Yenisey, Ayşe Nuhoglu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 270.

⁵⁸⁰ Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1424.

⁵⁸¹ Süleyman Özar, “Israrlı Takip Suçu”, 1424.

İsrarlı takip suçunun temel şeklini düzenleyen 123/A/1 maddesi ile öngörülen ceza “altı aydan iki yıla kadar hapis” cezasıdır. Bu bakımdan, ısrarlı takip suçunun temel şeklinin işlenmiş olduğu durumlarda, basit yargılama usulü uygulanabilecektir⁵⁸². Ancak suçun nitelikli halleri ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali bakımından basit yargılama usulünün uygulanması mümkün olmayacaktır.

Bunun yanında, kural olarak şikâyeteye tabi suçlar bakımından uzlaştırma hükümleri uygulanabilmektedir (CMK m. 253/1). Ancak uzlaştırmayı düzenleyen 253. maddenin 3. fıkrası ile, ısrarlı takip suçunun uzlaştırma kapsamı dışında kaldığı açıkça ifade edilmiştir. Bu sebeple ısrarlı takip suçu açısından uzlaştırma hükümlerinin uygulanması mümkün değildir⁵⁸³. Bunun yanında uzlaştırmaya tabi bir suç ile birlikte ısrarlı takip suçunun işlendiği durumlarda dahi CMK m. 253/3 gereği, uzlaştırma hükümleri uygulanamayacaktır. Zira uzlaştırma kapsamına giren bir suç ile bu kapsamda bulunmayan bir suçun birlikte işlenmesi halinde, uzlaştırma hükümlerinin uygulanamayacağı açıkça hükme bağlanmıştır⁵⁸⁴.

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 231. maddesi ile düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, ancak süresi iki yılı geçmeyen hapis cezaları bakımından uygulanabilir. Bu bakımdan ısrarlı takip suçunu temel şeklinden ceza verilmesi ya da nitelikli haller veya neticesi sebebiyle ağırlaşmış halden ceza verilmesi, fakat bu cezanın iki yılı geçmemesi hallerinde, mahkemece hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir⁵⁸⁵.

Son olarak belirtmek gerekir ki, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 286. maddesi gereğince, ısrarlı takip suçu bakımından temyiz yolu kapalıdır. Bu sebeple ilk derece mahkemelerini kararlarına karşı başvurulmuş istinaf incelemesi neticesinde verilen karar, ısrarlı takip suçu bakımından kesin hüküm teşkil etmektedir⁵⁸⁶.

⁵⁸² Şaban Cankat Taşkın, “İsrarlı Takip”, 128; Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 131.

⁵⁸³ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 130; Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 53; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 526; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 502.

⁵⁸⁴ Yargıtay 6. CD. 16.01.2024 E. 2023/16555, K. 2024/596, UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 16.08.2024)

⁵⁸⁵ Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 53.

⁵⁸⁶ Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, 1425; Murat Volkan Dülger, “Normatif Düzenleme”, 54.

3.3. Benzer Suç Tipleriyle Karşılaştırılması

3.3.1. Cinsel Taciz

Cinsel taciz suçu, Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının ikinci kısmındaki “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” başlıklı altıncı bölümünde yer alan suç tiplerinden birisidir. TCK m. 105 hükmü ile cinsel taciz suçu hükme bağlanmıştır. Buna göre;

“Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikâyeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(Değişik: 18/6/2014-6545/61 md.) Suçun;

Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,

Aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

Teşhir suretiyle,

işlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkra göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz”.

Taciz kelime anlamı olarak “tedirgin etme, rahatsız etme” manasına gelmektedir⁵⁸⁷. Cinsel taciz ise, bir kişinin rızasına aykırı olarak, vücut bütünlüğüne zarar

⁵⁸⁷ “TDK Sözlük”.

vermeksizin, cinsel yönden rahatsız edici söz ve davranışlarda bulunmak⁵⁸⁸ biçiminde tanımlanabilir.

Cinsel taciz suçunda korunan hukuki değer üzerinde doktrinde görüş birliği mevcut değildir. Bu suç tipi ile korunan hukuki değerın mağdurun rızası hilafına olan cinsellik barındıran davranışlardan korunması⁵⁸⁹ , kişinin cinsel özgürlüğü⁵⁹⁰ , cinsel açıdan rahatsız edilememesi⁵⁹¹ olduğu ileri sürülmektedir. Kanun koyucunun henüz cinsel saldırı fiili gerçekleşmeden, kişinin cinsel yönden rahatsız edilmesini suç olarak tanımlaması, cinsel dokunulmazlığı geniş bir biçimde korumak istediğini göstermektedir⁵⁹². Bu bakımdan, bu suç tipi ile korunan hukuki değerin kişinin cinsel dokunulmazlığı olduğu ifade edilebilir. Israrlı takip suçu ise, hürriyete karşı suçlar bölümünde düzenlenmiştir. Israrlı takip suçu bakımından korunan hukuki değeri, kişi hürriyeti ve huzur ve güven içinde yaşama hakkıdır. Aynı zamanda ısrarlı takip suçu ile kişinin cinsel dokunulmazlığı da korunmaktadır.

Cinsel taciz suçu, herkes tarafından işlenebilen bir suç tipidir. Bu bakımdan failin erkek veya kadın olması arasında herhangi bir fark bulunmaz⁵⁹³. Bu durum cinsel taciz suçunu düzenleyen 105. maddenin ilk fıkrasında “ Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi...” ifadesinden de açıkça anlaşılmaktadır. Herkes tarafından işlenebilen bir suç tipi olması açısından cinsel taciz suçu, ısrarlı takip suçu ile benzerlik göstermektedir. Zira suçun unsurlarının incelendiği ikinci bölümde de belirtildiği üzere, ısrarlı takip suçu da herkes tarafından işlenebilen suç tipleri arasında yer alır.

Cinsel taciz suçu, mağdur bakımından herhangi bir özellik arz etmez. Bu suçun mağduru hem erkekler hem de kadınlar olabilirler⁵⁹⁴. Mağdurun fail ile farklı cinsiyetlerden olması da zorunlu değildir. Bu açıdan aynı cinsiyete sahip fail ile mağdur

⁵⁸⁸ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 396.

⁵⁸⁹ Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 414.

⁵⁹⁰ Fahri Gökçen Taner, *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 505.

⁵⁹¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 396.

⁵⁹² Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 413.

⁵⁹³ Mehmet Emin Artuk, “Cinsel Taciz Suçu (TCK m. 105)”, *Çalışma ve Toplum*, 4/11 (2006): 35; Didem Yeldan, *Uygulamada Cinsel Suçlar* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 523.

⁵⁹⁴ Taner, *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*, 506; Mehmet Emin Artuk, “Cinsel Taciz Suçu”, 35.

arasında cinsel taciz suçu oluşabilir⁵⁹⁵. Cinsel taciz suçu, mağdur bakımından da ısrarlı takip suçu ile benzerlik gösterir. Zira ısrarlı takip suçu bakımından da mağdur, hem erkek hem de kadın olabilmektedir.

Cinsel taciz suçunun hareket unsurunu “bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz etme” fiilleri oluşturur⁵⁹⁶. Hangi türden hareketlerin cinsel taciz suçuna vücut vereceği kanun metninde açıkça ortaya konulmuş değildir. Öğretideki genel kabule göre vücut bütünlüğüne zarar vermeksizin (temas içermeksizin) cinsel amaçlı olarak gerçekleştirilen her türlü davranış cinsel taciz olarak değerlendirilmelidir⁵⁹⁷. Nitekim bu durum yargı kararlarına da yansımaktadır. Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıklarda vermiş olduğu kararlarda, cinsel taciz suçu bakımından mağdurun vücut bütünlüğünü ihlal edici nitelikte olmayan davranışların varlığını cinsel taciz suçu olarak değerlendirmektedir⁵⁹⁸.

Fail tarafından mağdura yönelik olarak gerçekleştirilen cinsel amaçlı hareketler çok çeşitli olabilir. Cinsel içerikli söylevler, vücut hareketleri, cinsel uzuvların gösterilmesi⁵⁹⁹, yazılı veya görsel içerikler gönderilmesi, öpücük atılması biçimindeki eylemler bu kapsamda değerlendirilebilecektir⁶⁰⁰. Bu bakımda cinsel taciz suçu serbest hareketli bir suç olarak ifade edilebilir⁶⁰¹. Serbest hareketli bir suç olarak düzenlenen cinsel taciz suçu, bu noktada ısrarlı takip suçundan ayrılmaktadır. Zira suçun unsurlarının incelendiği ikinci bölümde de ifade edildiği üzere ısrarlı takip suçu, seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu sebeple cinsel taciz suçu herhangi bir biçimde işlenebilecekken ısrarlı takip suçu, ancak kanunda öngörülen biçimde gerçekleştirilebilir.

Cinsel taciz suçunu gerçekleştiren failin yapmış olduğu hareketler neticesinde mağdurun herhangi bir şekilde rahatsız olması aranmaz. Fail hareketlerini gerçekleştirdiği anda suç tamamlanmış olmaktadır. Dolayısıyla suçun gerçekleşmesi için netice aranmaz.

⁵⁹⁵ Taner, *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*, 506; Yeldan, *Uygulamada Cinsel Suçlar*, 523.

⁵⁹⁶ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 415.

⁵⁹⁷ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 415; Mehmet Emin Artuk, “Cinsel Taciz Suçu”, 36; İzzet Özgenç, “Cinsel Suçlar”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 24/1 (2020): 268; Mustafa Arslantürk, *Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 583; Yeldan, *Uygulamada Cinsel Suçlar*, 524.

⁵⁹⁸ Yargıtay 14. CD. 11.01.2016, E. 2014/1995, K. 2016/25, UYAP Bilişim Sistemi, (Erişim Tarihi: 09.09.2024)

⁵⁹⁹ Toroslu, Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 75.

⁶⁰⁰ Mehmet Emin Artuk, “Cinsel Taciz Suçu”, 37.

⁶⁰¹ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 417; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 400.

Bu açıdan cinsel taciz suçu sırf hareket suçu olarak değerlendirilebilir⁶⁰². Benzer şekilde ısrarlı takip suçu da, failin seçimlik hareketleri ısrarlı bir biçimde gerçekleştirmiş olduğu anda işlenmiş olacaktır. Bu bakımdan ısrarlı takip suçu da sırf hareket suçu olarak değerlendirilecektir. Failin hareketleri sonucunda mağdurda ciddi bir huzursuzluk oluşması veya mağdurun kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması durumları ise objektif cezalandırılabilme şartları olduğu için, bu durumlardan herhangi biri ortaya çıkmadığı sürece failin cezalandırılması yoluna gidilemeyecektir.

Cinsel taciz suçu ile ısrarlı takip suçu arasındaki temel farklılıklardan birisi ısrar unsurudur. İsrarlı takip suçu bakımından, bu suçun oluşabilmesi için seçimlik hareketlerin ısrarlı bir biçimde yapılması gerekmektedir. Ancak cinsel taciz suçu açısından böyle bir ısrar unsuru aranmaz⁶⁰³. Doğal olarak fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin cinsel taciz suçuna vücut vermesi için bu hareketlerin ısrarlı bir biçimde gerçekleştirilmesi gerekmemektedir.

Cinsel taciz suçu ancak kasten işlenebilen bir suçtur⁶⁰⁴. Bu suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir. Aksine görüşler olmakla birlikte⁶⁰⁵ cinsel taciz suçu, özel kastla işlenebilen bir suçtur⁶⁰⁶. Bu bakımdan failin cinsel amaçla hareket etmesi gerekmektedir⁶⁰⁷. İsrarlı takip suçu bu yönüyle cinsel taciz suçundan ayrılmaktadır. Her ne kadar ısrarlı takip suçu da tıpkı cinsel taciz suçu gibi ancak kasten işlenebilen bir suç tipi olsa da ısrarlı takip suçu bakımından aranan kast, cinsel taciz suçunun aksine özel kast değil genel kasttır⁶⁰⁸. Yani ısrarlı takip suçu bakımından failin herhangi bir cinsel amaçla hareket etmesi aranmayacaktır. Bu durum da iki suç tipinin manevi unsurları açısından temel farkı oluşturmaktadır.

Türk Ceza Kanunu'nun 105/2/d maddesinde cinsel taciz suçunun işlenmesi esnasında posta veya elektronik haberleşme araçlarının kullanılması cezayı artırıcı nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Oysa ısrarlı takip suçunda, elektronik haberleşme

⁶⁰² Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 417; Mehmet Emin Artuk, “Cinsel Taciz Suçu”, 39.

⁶⁰³ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 149.

⁶⁰⁴ Toroslu, Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 75.

⁶⁰⁵ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 403.

⁶⁰⁶ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 422; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 422; Arslantürk, *Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar*, 585.

⁶⁰⁷ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 422.

⁶⁰⁸ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 149.

araçlarının kullanılması cezayı artırıcı nitelikli hal olarak değil, suçun seçimlik hareketlerinden birisi olarak düzenlenmiştir. Bu durumda elektronik iletişim araçlarını kullanmak suretiyle temas kurmaya çalışmak biçiminde gerçekleşen bir eylem ısrarlı takip suçu açısından suçun bir unsurunu oluşturur. Bu sebeple gerçekleştirilen hareket, elektronik iletişim araçlarını kullanmak suretiyle temas kurmaya çalışmak biçiminde gerçekleşmiyorsa ısrarlı takip suçundan bahsetmek mümkün olmayacaktır. Ancak cinsel taciz suçu açısından elektronik haberleşme araçlarının kullanılması cezayı artırıcı nitelikli hal olarak düzenlendiği için, fail cinsel taciz içerikli hareketlerini elektronik haberleşme araçlarını kullanmadan gerçekleştirirse dahi cinsel taciz suçu oluşmuş olacaktır⁶⁰⁹.

Cinsel taciz suçu ile ısrarlı takip suçu arasında içtima ilişkisinin bulunması mümkündür. Failin ısrarlı bir biçimde mağduru fiziki olarak takip etmesi veya temas kurmaya çalışması biçiminde gerçekleştirdiği hareketlerin yanında, mağdura yönelik cinsel sözler sarf etmesi biçiminde gerçekleşen bir olayda, ısrarlı takip suçu ve cinsel taciz suçu açısından gerçek içtima hükümlerinin uygulanması ve faile her iki suç tipi bakımından da ceza verilmesi gerekir⁶¹⁰.

Failin aynı mağdura karşı ısrarlı bir biçimde cinsel içerikli mesajlar atması durumunda, burada hem ısrarlı takip suçundan hem de cinsel taciz suçundan bahsetmek mümkün olacaktır. Bu halde faile verilecek ceza fikri içtima hükümlerince belirlenecektir.

Örneğin mağdura her gün iki adet mesaj atan ve mesajları beş gün boyunca sürdüren failin atmış olduğu mesajlar, içerik itibarıyla cinsel taciz suçuna vücut verecek cinsten ifadeler içeriyorsa, bu durumda failin gerçekleştirmiş olduğu hareketin hem ısrarlı takip hem de cinsel taciz suçunu oluşturduğu söylenebilir.

Cinsel taciz suçu bakımından ısrarlı takip suçuna benzer biçimde neticesi sebebiyle ağırlaşmış bir hal öngörülmüştür⁶¹¹. Bu durum maddenin son fıkrasında açıkça ifade edilmiştir. Buna göre “Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz”. İsrarlı takip suçunun düzenlendiği 123/A maddesinde bu durum ortaya konulmuştur. Buna göre

⁶⁰⁹ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 150.

⁶¹⁰ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 150.

⁶¹¹ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 422; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 423.

“Mağdurun okulunu, iş yerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olması... hâlinde faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir”.

Cinsel taciz suçu temel şekli bakımından şikâyet tabi bir suçtur⁶¹². Dolayısıyla bu suçun temel şeklinin soruşturulması ve kovuşturulması için mağdurun şikâyet hakkını kullanması gerekir. Ancak nitelikli haller ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış haller bakımından şikâyet şartı aranmaz⁶¹³. Bu durum cinsel saldırı suçu ile ısrarlı takip suçu arasındaki farklardan birisini oluşturur. Zira ısrarlı takip suçunun temel şekli, cinsel saldırı suçuna benzer bir biçimde şikâyet tabidir. Ancak cinsel saldırı suçunun aksine ısrarlı takip suçunun nitelikli hali ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali de şikâyet tabidir. Bu sebeple ısrarlı takip suçunun temel ve nitelikli şekilleri ile neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli, şikâyet şartı gerçekleşmeksizin soruşturulamaz ve kovuşturulamaz⁶¹⁴.

3.3.2. Tehdit

Tehdit suçu Türk Ceza Kanunu’nun ikinci kitabının ikinci kısmının “Hürriyete Karşı Suçlar” başlıklı yedinci bölümünde yer alan bir suç tipidir. Türk Ceza Kanunu’nun 106. maddesi tehdit suçunu düzenlemektedir. Buna göre;

“Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. **(Ek cümle:12/5/2022-7406/6 md.)** Bu suçun kadına karşı işlenmesi hâlinde cezanın alt sınırı dokuz aydan az olamaz. Malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehditte ise, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adlî para cezasına hükmolunur.

Tehdidin;

Silahla,

Kişinin kendisini tanınmayacak bir hale koyması suretiyle, imzasız mektupla veya özel işaretlerle,

⁶¹² Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 406; Arslantürk, *Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar*, 593.

⁶¹³ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 406.

⁶¹⁴ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 151.

Birden fazla kişi tarafından birlikte,

Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak,

İşlenmesi halinde, fail hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Tehdit amacıyla kasten öldürme, kasten yaralama veya malvarlığına zarar verme suçunun işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ceza verilir”.

Tehdit kelime anlamı olarak “Tehlikeli ve zararlı bir durumu önceden hissettiren belirti”, “Bir kimseyi, gelecek herhangi bir tehlike ile korkutma” gibi anlamlara gelmektedir⁶¹⁵.

Tehdit suçu ile korunan hukuk değeri bireyin huzur ve sükûnudur⁶¹⁶. Zira tehdit suçuna maruz kalan kişinin özgür bir biçimde karar alabilme ve vermiş olduğu bu kararı uygulayabilme imkânı ortadan kaldırılmaktadır⁶¹⁷. İsrarlı takip suçu bakımından korunan hukuki değeri, kişi hürriyeti ve huzur ve güven içinde yaşama hakkıdır. Bunun yanında kişinin cinsel dokunulmazlığı da korunmaktadır.

Tehdit suçu fail bakımından herhangi bir özellik göstermeyen bir suç tipidir. Bu suçun faili erkek veya kadın herkes olabilir⁶¹⁸. Bunun yanında fail yetişkin olabileceğı gibi çocuk da olabilir. Tehdit suçu ile ısrarlı takip suçu, bu yönüyle fail açısından benzerlik göstermektedir.

Tehdit suçu mağdur açısından da herhangi bir özellik göstermez. Erkek veya kadın herkes bu suçun mağduru olabilir⁶¹⁹. Ancak bu suç tipi bakımından dikkat edilmesi gereken bir nokta şudur ki mağdur, belirli veya belirlenebilir nitelikte birisi olmalıdır⁶²⁰. Zira mağdurun belirli veya belirlenebilir nitelikte birisi olmaması durumunda, failin

⁶¹⁵ “TDK Sözlük”.

⁶¹⁶ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 433; Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 431.

⁶¹⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 409.

⁶¹⁸ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 434.

⁶¹⁹ Koca, Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 432.

⁶²⁰ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 409; Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 434.

gerçekleştirmiş olduğu tehdit, halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit (TCK 213) suçuna vücut verecektir⁶²¹.

Tehdit suçunda fail tarafından gerçekleştirileceği bildirilen kötülüğün mutlak surette mağdurun şahsına yönelmiş olması gerekmez. Kötülüğün mağdurun kendisi veya yakınlarından birisine yönelik olması tehdit suçuna vücut verebilir⁶²². Ayrıca mağdurun tehdit suçunu algılayabilecek düzeyde olması gerekir. Aksi halde tehdit suçunun anlamını algılayabilecek düzeyde olmayan mağdura karşı bu suç işlenemez⁶²³. Bu bakımdan tehdit suçu ile ısrarlı takip suçu benzerlik gösterir. Zira ısrarlı takip suçunun oluşabilmesi için mağdurda ciddi bir huzursuzluk oluşması veya kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması sonuçlarından birisinin ortaya çıkması gerekir. Bu sonuçların da ancak mağdurun ısrarlı takip suçunun anlamını ve önemini algılayabilecek düzeyde olması durumunda ortaya çıkacağı açıktır.

Tehdit suçu düzenlenme biçimi bakımından faile geniş bir fiili serbestlik tanımıştır. Fail tehdit suçunu sözle işleyebileceği gibi yazı, resim, çeşitli semboller, el kol hareketleri gibi çeşitli biçimlerde gerçekleştirebilir⁶²⁴. Bu bakımdan tehdit suçu serbest hareketli suçlar arasında yer almaktadır⁶²⁵. İsrarlı takip suçunun seçimlik hareketli bir suç tipi olduğu daha önce ifade edilmişti. Bu açıdan tehdit suçu ve ısrarlı takip suçu farklılık göstermektedir.

Tehdit suçunun oluşabilmesi için failin kanuni tanımında yer alan hareketi gerçekleştirmiş olması yeterlidir. Suçun oluşması için ayrıca bir netice aranmaz. Bu sebeple tehdit suçunun sırf hareket suçu olarak düzenlenmiş olduğu ifade edilebilir⁶²⁶. Benzer şekilde ısrarlı takip suçu da, failin seçimlik hareketleri ısrarlı bir biçimde gerçekleştirmiş olduğu anda işlenmiş olacaktır. Bu bakımdan ısrarlı takip suçu da sırf hareket suçu olarak değerlendirilecektir. Failin hareketleri sonucunda mağdurda ciddi bir huzursuzluk oluşması veya mağdurun kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması durumları ise objektif cezalandırılabilme şartları olduğu için, bu

⁶²¹ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 434.

⁶²² Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 409.

⁶²³ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 155.

⁶²⁴ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 436; Alaaddin Egemenoglu, *Türk Ceza Hukukunda Tehdit Suçu* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 83.

⁶²⁵ Egemenoglu, *Türk Ceza Hukukunda Tehdit Suçu*, 83.

⁶²⁶ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 435; Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 450.

durumlardan herhangi biri ortaya çıkmadığı sürece failin cezalandırılması yoluna gidilemeyecektir.

Tehdit suçunun oluşabilmesi için fail tarafından tehdit içeren sözlerin ya da hareketlerin bir defa sarf edilmesi veya gerçekleştirilmesi yeterli olacaktır. Bu bakımdan failin hareketlerinin birden fazla kere tekrar etmesi yahut belli bir süre boyunca devam etmesi aranmayacaktır. Israrlı takip suçunun oluşabilmesi için hareketin bir defaya mahsus olarak yapılması ya da bir defa yapılmasına rağmen belli bir yoğunluğa ulaşmaması durumunda suçun gerçekleşmiş olduğundan bahsedilemeyecektir. Hareketlerin ısrarlı bir biçimde gerçekleştirilmiş olması suçun oluşması bakımından şarttır.

Tehdit suçu kasten işlenebilen suçlar arasında yer alır⁶²⁷. Bu suç tipinde aranan kast genel kasttır⁶²⁸. Failin özel bir kastla hareket etmesine gerek bulunmamaktadır. Bu bakımdan tehdit suçu ve ısrarlı takip suçu benzerlik gösterir. Zira ısrarlı takip suçu da tehdit suçu gibi genel kastla işlenebilen bir suç tipidir⁶²⁹.

Tehdit içerikli sözlerin veya yazılı iletilerin doğrudan fail tarafından mağdura yöneltilmiş olması gerekmez. Fail üçüncü bir kişi aracılığıyla da tehdit içerikli sözleri ve mesajları mağdura yöneltebilecektir⁶³⁰. Ancak bu halde failin iletme kastı ile hareket etmiş olması gerekir⁶³¹. Bu yönüyle tehdit suçu ve ısrarlı takip suçu benzerlik göstermektedir. Zira ısrarlı takip suçunda fail, üçüncü bir kişiyi araç olarak kullanmak suretiyle “mağdurla temas kurmaya çalışmak” biçimindeki seçimlik hareketi gerçekleştirebilir.

Tehdit suçu için birtakım cezayı artırıcı nitelikli haller öngörülmüştür. Bunlar; tehdidin kadına karşı, silahla, kişinin kendisini tanınmayacak bir hale koyması suretiyle, imzasız mektupla veya özel işaretlerle, birden fazla kişi tarafından birlikte, var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi halleridir. Görüldüğü üzere tehdit suçu bakımından öngörülen cezayı artırıcı nitelikli

⁶²⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 418; Egemenoglu, *Türk Ceza Hukukunda Tehdit Suçu*, 135; Toroslu, Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 86.

⁶²⁸ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 418.

⁶²⁹ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 167.

⁶³⁰ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 443; Egemenoglu, *Türk Ceza Hukukunda Tehdit Suçu*, 85.

⁶³¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 413.

haller ısrarlı takip suçu bakımından öngörülmüş değildir. Burada en azından tehdit suçunda olduğu gibi ısrarlı takip suçunda da suçun birden fazla kişi tarafından işlenmesi hali cezayı artırıcı nitelikli hal olarak düzenlenebilir ve caydırıcılığın artması sağlanabilirdi.

Değınilmesi gereken bir diğler husus bu suç tiplerinin kadına karşı işlenmesi halleridir. Tehdit suçunda 12.05.2022 tarih ve 7406 Sayılı Kanun'un 6. maddesi ile yapılan değışiklik ile tehdit suçunun kadına karşı işlenmesi hali, cezayı artırıcı nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Bu durumda verilecek ceza 9 aydan az olamayacaktır.

Israrlı takip suçu mağdurlarının büyük oranda kadınlardan oluştuğı ve bu suç tipinin ihdas edilmesindeki temel amacın, kadına karşı şiddet olaylarının önüne geçilmek istenmesi olduğu yukarıda belirtilmişti. Bu sebeple kanun koyucunun gerçekleştirmek istediğı amaca ulaşmak için, tehdit suçunda olduğu gibi ısrarlı takip suçunda da suçun kadına karşı işlenmesi halini cezayı artırıcı bir nitelikli hal olarak düzenlemesi daha yerinde olurdu.

Tehdit suçu sırf hareket suçu olması sebebiyle, kural olarak tehdit suçuna teşebbüs mümkün değildir⁶³². Ancak tehdit suçunun hareketin kısımlara ayrılabilir bir biçimde, örneğın tehdit içerikli sözlerin yazılı bir mektup ile gönderilmesi suretiyle, işlenmesi durumunda artık tehdit suçu bakımından teşebbüs hükümlerinin kabili mümkün hale gelmektedir⁶³³. Israrlı takip suçu da sırf hareket suçu olarak değeriendirilmektedir. Fakat ısrarlı takip suçu bakımından teşebbüs hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. Zira ısrarlı takip suçu, bünyesinde objektif cezalandırılabilme şartları barındırmaktadır. Bu sebeple fail seçimlik hareketleri gerçekleştirdiğı anda suç gerçekleşmiş olacak fakat objektif cezalandırılabilme şartları gerçekleşmediğı sürece faile ceza verilemeyecektir. Bu sebeple ısrarlı takip suçunun teşebbüs aşamasında kalması mümkün değildir.

Israrlı takip suçu ile tehdit suçu arasındaki içtima ilişkisi, genellikle gerçek içtima biçiminde ortaya çıkmaktadır. Fail tarafından ısrarlı takip suçunun seçimlik hareketleri gerçekleştirilirken bir yandan da mağdura yönelik tehdit içerikli sözler ve hareketler de gerçekleştirilebilir. Bu durumda artık ortada birden fazla hareket ve birden fazla suç

⁶³² Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 443; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 420; Toroslu, Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 86.

⁶³³ Tezcan, Erdem, Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 443.

vardır. Failin ısrarlı takip suçu ve tehdit suçundan ayrı ayrı cezalandırılması yoluna gidilecektir⁶³⁴.

Örneğin mağduru sabahları iş yerine kadar fiziki olarak takip eden fail, bu takip eyleminin en sonuncusunda aynı zamanda mağduru öldüreceğini ima edecek şekilde eli ile boğazını gösteren bir hareket yaparsa, bu durumda esasında birden fazla hareket olacağı için fail, hem ısrarlı takip suçundan hem de tehdit suçundan ayrı ayrı olarak cezalandırılacaktır.

Mağdura yönelik olarak ısrarlı bir biçimde mesaj atan failin, bu mesajları tehdit içerikli ise bu durumda farklı neviden fikri içtima hükümleri uygulanabilecektir.

Nihayet tehdit suçu temel şekli bakımından re'sen soruşturulur ve kovuşturulur. Mağdurun şikâyeti aranmaz. Ancak malvarlığı bakımından büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehdit halinde, soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır⁶³⁵. Oysa ısrarlı takip suçu hem temel şekli hem de nitelikli halleri bakımından şikâyete tabidir. Bu sebeple ısrarlı takip suçunun temel ve nitelikli şekilleri ile neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli, şikâyet şartı gerçekleşmeksizin soruşturulamaz ve kovuşturulamaz.

3.3.3. Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının ikinci kısmının "Hürriyete Karşı Suçlar" başlıklı yedinci bölümünde düzenlenmiş bir suçu tipidir. Türk Ceza Kanunu'nun 123. maddesine göre;

"Sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikâyeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir".

Bu suç tipi ile korunan hukuki değer, kişilerin huzurlu bir biçimde, bir sakinlik içerisinde, herhangi bir rahatsızlığa maruz kalmaksızın hayatlarını olağan akışı içerisinde devam ettirebilme hakkıdır⁶³⁶. İsrarlı takip suçu bakımından korunan hukuki değer ise

⁶³⁴ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 169.

⁶³⁵ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 422; Toroslu, Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 88.

⁶³⁶ Ümit Kocasakal, "Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)", *Ankara Barosu Dergisi*, 2 (2015): 116; Muharrem Özen, Atacan Köksal, "Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu", 482.

kişi hürriyeti ve huzur ve güven içinde yaşama hakkıdır. Ayrıca kişinin cinsel dokunulmazlığı da korunmaktadır.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu fail bakımından herhangi bir özellik gerektirmeyen bir suç tipidir⁶³⁷. Bu açıdan erkek veya kadın, çocuk veya yetişkin fark etmeksizin herkes bu suç tipinde fail olabilecektir⁶³⁸. Bu suç tipi ile ısrarlı takip suçu, fail açısından benzerlik göstermektedir. Zira ısrarlı takip suçu bakımından da herkesin fail olabilmesi mümkündür.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun mağdurunun belirli bir kişi olması gerekir. Fail gerçekleştirmiş olduğu hareketleri, belirli bir kişinin veya kişilerin huzurunu ve sükûnunu bozmaya yönelik olarak gerçekleştirmelidir⁶³⁹. Aksi halde belirli bir kimseyi hedef almadan gerçekleştirilen eylemler, örneğin sokak ortasında rastgele bağırarak gibi, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna vücut vermeyecektir. Bu durumda şartların oluşması halinde Türk Ceza Kanunu'nun 183. maddesinde düzenlenen gürültüye neden olma suçu gündeme gelebilecektir⁶⁴⁰.

Bunun yanında, mağdurun algılama yeteneğine sahip olması gerektiği doktrinde yaygın olan görüştür⁶⁴¹. Gerçekten de suçun kanunda düzenlendiği yer ve suçla korunan hukuki değer dikkate alındığında, mağdurun gerçekleştirilen fiilleri algılayabilecek ve bu sebeple huzuru bozulabilecek bir kişi olması yani algılama yeteneğine sahip olması gerektiği aşîkârdır⁶⁴². Bu bakımdan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ve ısrarlı takip suçu benzerlik göstermektedir. Zira ısrarlı takip suçunda da mağdurun ısrarlı takip suçunun anlamını ve sonuçlarını algılayabilecek düzeyde olması gerekmektedir.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, kanunda gösterilen üç hareketten birinin veya birkaçının gerçekleştirilmesi ile işlenebilmektedir. Bu sebeple bu suç tipi seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir⁶⁴³. Bu seçimlik hareketler bir kimseye karşı; telefon edilmesi, gürültü yapılması veya hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması

⁶³⁷ Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 482; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 495.

⁶³⁸ Ümit Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”, 118.

⁶³⁹ Ümit Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”; Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 483.

⁶⁴⁰ Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 484.

⁶⁴¹ Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 484; Ümit Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”.
⁶⁴² Ümit Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”.
⁶⁴³ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 496.

olarak düzenlenmiştir. Seçimlik hareketli suç olmaları bakımından ısrarlı takip suçu ve kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu benzerlik göstermektedir.

Telefon etmek biçiminde gerçekleşen seçimlik hareket bakımından failin ve mağdurun kullanmış oldukları telefonun niteliği açısından herhangi bir fark bulunmaz⁶⁴⁴. Failin veya mağdurun kullandıkları telefonlar cep telefonu veya ev telefonu olabileceği gibi iş telefonu da olabilir⁶⁴⁵. Ayrıca fail normal hat üzerinden arama yapabileceği gibi Whatsapp, Facebook, Bip gibi uygulamalar vasıtasıyla da arama yapabilecektir. Bunun yanında yine Whatsapp, Facetime, Instagram gibi muhtelif uygulamalar kullanmak suretiyle yapılan görüntülü aramaların da bu seçimlik hareket kapsamında değerlendirilmesi doğru olacaktır. Zira bu durumda dahi telefon üzerinden yapılan bir arama söz konusu olmakta ve sesli olmanın yanı sıra görüntülü olarak da iletişim kurma imkânı bulunmaktadır.

Bu seçimlik hareketin gerçekleşmesi için mağdurun telefona cevap vermesi gerekli olmayıp yalnızca fail tarafından telefon edilmesi yeterlidir. Mağdur failin telefonlarına cevap vermese dahi bu suç oluşacaktır⁶⁴⁶. Bu bakımdan ısrarlı takip ve huzur ve sükûn bozma suçları benzerlik göstermektedir. Zira ısrarlı takip suçunun seçimlik hareketlerinden olan bilişim sistemleri vasıtasıyla temas kurmaya çalışmak biçiminde gerçekleştirilen hareket sonucu, mağdurun failin telefonlarına cevap vermemesi durumunda dahi suç oluşacaktır. Yeter ki fail mağdurla temas kurmaya çalışsın.

Öte yandan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından değinilmesi gereken bir konu failin mağdura yönelik gerçekleştirdiği mesaj atmak biçimindeki davranışdır. Bu halde fail sms, e-mail yahut çeşitli uygulamalar vasıtasıyla mağdura mesajlar atmaktadır. Bu davranışın, telefon etmek biçimindeki seçimlik hareket içerisinde değerlendirilmesi gerektiği, bu seçimlik hareketin geniş yorumlanması ve “iletişim araçları kullanılmak suretiyle” biçiminde yorumlanması yönünde görüşler mevcuttur⁶⁴⁷. Ancak bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira kanunun açık hükmü gereği bu seçimlik hareket ancak telefon etmek şeklinde gerçekleştirilebilir. Aksi halde kanunilik ilkesini ihlal edebilecek nitelikte genişletici bir yorum yapılmış olacaktır⁶⁴⁸. Fail tarafından kısa

⁶⁴⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 496.

⁶⁴⁵ Ümit Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”, 119.

⁶⁴⁶ Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 490.

⁶⁴⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 496.

⁶⁴⁸ Ümit Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”, 119.

mesaj, e-mail ya da başka bir biçimde gerçekleştirilen mesaj atmak eylemi, diğer bir seçimlik hareket olan hukuka aykırı başka bir davranış olarak değerlendirilmelidir⁶⁴⁹.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun diğer seçimlik hareketi gürültü yapmaktır. Gürültü kelime anlamı olarak “aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü”⁶⁵⁰ manasına gelmektedir. Hayatın olağan akışına aykırı olarak yüksek ve insan hayatına olumsuz etki oluşturabilecek seslerin gürültü olarak nitelendirilmesi mümkündür⁶⁵¹. Gürültü herhangi bir aletle yapılabileceği gibi bağırarak, yüksek sesle konuşmak gibi insan tarafından çıkarılan bir sesle de yapılabilecektir⁶⁵².

Son seçimlik hareket olan “aynı maksatla hukuka aykırı başka davranışta bulunulması” ise belli bir sayıda olmayıp çeşitli örnekleri mevcuttur. Kişinin evinin camına lazer tutmak⁶⁵³, öndeki araca sürekli olarak selektör yapmak⁶⁵⁴ ve kişinin zilini çalıp kaçmak gibi hareketler örnek olarak gösterilebilir.

Kişinin huzur ve sükûnunu bozma suçu ve ısrarlı takip suçunun en önemli ortak noktası ve her iki suç tipine karakteristik özelliğini veren unsur ise seçimlik hareketlerin ısrarlı bir biçimde gerçekleştirilmesidir. Her iki suç tipi bakımından da seçimlik hareketlerin bir defaya mahsus olarak yapılması yahut bir defa yapılmasına rağmen belli bir yoğunluğa ulaşmaması durumlarında ortada bir suçun varlığından bahsetmek mümkün olmayacaktır. Kanunda her iki suç tipi bakımından açıkça ısrar unsuru arandığı için ısrarlı olarak gerçekleştirilmeyen hareketler suçun oluşmasının önüne geçecektir.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu kasten işlenebilen suçlar arasında yer almaktadır. Kanunda bu suç tipinin taksir ile işlenebileceği açıkça düzenlenmediği için bu suç tipi bakımından taksirle hareket etmenin mümkün olmadığı ifade edilebilir. Bu sebeple bu suç tipi yalnızca kasten işlenebilir. Ayrıca kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından aranacak kastın genel kast değil, aksine özel kast olduğunu belirtmek gerekir⁶⁵⁵. Zira bu suç tipinde fail, sırf bir başkasının huzur ve sükûnunu bozmak

⁶⁴⁹ Ümit Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”, 119; Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 491.

⁶⁵⁰ “TDK Sözlük”.

⁶⁵¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 497.

⁶⁵² Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 494; Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 228.

⁶⁵³ Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 494.

⁶⁵⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 497.

⁶⁵⁵ Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 501; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 497; Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 230.

maksadıyla eylemlerini gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla genel kast ile hareket eden fail tarafından bu suç tipinin işlenmesi mümkün olmayacaktır.

Failin kastı, ısrarlı takip suçu ve kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu bakımından farklılık gösteren özellikler arasında yer almaktadır. Zira yukarıda ifade edildiği üzere ısrarlı takip suçu, hem genel hem de özel kastla işlenebilirken, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından failin özel kast ile hareket etmesi aranacaktır.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun, kanuni tanımında herhangi bir netice aranmaması sebebiyle, sırf hareket suçu olduğu ifade edilebilir. Sırf hareket suçları bakımından kural, teşebbüsün mümkün olmamasıdır. Ancak hareketin kısımlara bölünebildiği durumlarda teşebbüs mümkün olabilmektedir⁶⁵⁶. Ancak kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda yer alan ısrar unsuru, teşebbüs hükümlerinin uygulanmasının önüne geçecektir⁶⁵⁷. Bu yönüyle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ve ısrarlı takip suçu benzerlik göstermektedir. Bunun yanında hem kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu hem de ısrarlı takip suçu tehlike suçu olarak düzenlenmiştir⁶⁵⁸.

Bu suç tipi bakımından hareketin yapılmasına rağmen mağdurun rahatsız olmadığı hallerde teşebbüs hükümlerini uygulamak mümkün değildir⁶⁵⁹. Zira suçun oluşabilmesi için mağdurun huzurunun bozulması, bir netice olarak suç tipinde yer almamaktadır. Failin bu maksatla hareket etmiş olması yeterli olup ayrıca mağdurun huzurunun bozulup bozulmaması suçun oluşması açısından önem arz etmemektedir. Bu sebeple fail seçimlik hareketleri gerçekleştirmiş olmasına rağmen mağdurun huzuru bozulmamış olsa dahi suç gerçekleşmiş olacaktır⁶⁶⁰. Bu bakımdan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ve ısrarlı takip suçu benzerlik göstermektedir. Zira yukarıda ifade edildiği üzere ısrarlı takip suçu sırf hareket suçudur. Failin seçimlik hareketleri gerçekleştirmiş olmasıyla birlikte suç işlenmiş olacaktır. Buna rağmen mağdur ciddi bir huzursuzluk hissetmez veya kendisinin ya da yakınlarının güvenliğinden endişe duymaz ise, bu durumlar birer objektif cezalandırılabilir şartı olduğu için, failin cezalandırılması

⁶⁵⁶ Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 503.

⁶⁵⁷ Ümit Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”, 143.

⁶⁵⁸ Koca, Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 523.

⁶⁵⁹ Muharrem Özen, Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 503; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 498.

⁶⁶⁰ Temiz Gül, *Israrlı Takip Suçu*, 232.

yoluna gidilemeyecektir. Bu sebeple tamamlanmış bir suç hakkında teşebbüs hükümleri uygulanamayacaktır.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile ısrarlı takip suçunun karşılaştırılmasında değinilmesi gereken bir husus da bu iki suç tipi arasındaki içtima ilişkisidir. İsrarlı takip suçunun işlenmiş olduğu durumlarda, asli norm tali norm kuralı gereğince artık fail hakkında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu sebebiyle ayrıca işlem yapılamayacağı madde gerekçesinde açıkça belirtilmiştir⁶⁶¹. Bu sebeple, ısrarlı takip suçunu işleyen fail hakkında ayrıca TCK m. 123 gereğince ceza verilmesi yoluna gidilemeyecektir.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu şikâyeteye tabi suçlardan olup suçun soruşturulması ve kovuşturulması için hak sahibinin şikâyeteye bulunması gerekmektedir⁶⁶². Bunun yanında görevli mahkeme Asliye Ceza Mahkemesidir. Bu yönleri ile kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ve ısrarlı takip suçu benzerlik göstermektedir⁶⁶³.

⁶⁶¹ TBMM, Yasama Dönemi: 27, Yasama Yılı: 5, Sıra Sayısı: 323, 14.

⁶⁶² Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 499.

⁶⁶³ Temiz Gül, *İsrarlı Takip Suçu*, 236.

SONUÇ

Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitap, İkinci Kısım ve "Hürriyete Karşı Suçlar" başlıklı Yedinci Bölümünde yer alan ısrarlı takip suçu, 12.05.2022 tarih ve 7406 Sayılı Kanun'un 8. maddesi ile TCK'daki yerini almıştır. İsrarlı takibin suç olarak kabul edilmesiyle birlikte özellikle kadına karşı şiddet gibi eylemlerin öncesinde gerçekleşen ve devamında tehdit, yaralama ve öldürme gibi suçların işlenmesi ile sonuçlanabilen hareketlerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Bu sayede suç olarak düzenlenmemiş olan ve bu sebeple cezalandırılmayan ısrarlı takip davranışları sebebiyle faile ceza verilebilmesi mümkün hale gelmiştir.

TCK 123/A maddesinde düzenlenen ısrarlı takip suçu ile korunan hukuki değer kişinin hürriyeti olduğu söylenebilir. Bunun yanında Türk Ceza Kanunu'nun 123/A maddesinin birinci fıkrasında açıkça bir kişi üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşması veya kendisi veya yakınlarının güvenliğinden endişe duyması neticesi arandığı için bu suç tipi ile ayrıca kişinin huzur ve güven içinde yaşama hakkının korunduğu da kabul edilmelidir. Nihayet bu suç tipinin ihdas edilmesinden önce yaşanan toplumsal olaylar, kanun koyucunun ısrarlı takibi suç olarak düzenleme amacı ve hürriyete karşı işlenebilen diğer suçların aksine ısrarlı takip suçunu uzlaştırma kapsamı dışında bırakması durumları birlikte değerlendirildiğinde bu suç tipi ile korunan bir diğer hukuki değer kişinin cinsel dokunulmazlığı olduğu söylenebilecektir. Bu bakımdan ısrarlı takip suçu ile korunan hukuki değer karma bir nitelik göstermektedir.

İsrarlı takip suçu, fail bakımından genel bir suç olarak adlandırılır. Yani bu suç tipinde fail bakımından herhangi bir özellik aranmayacaktır. Herkes bu suçun faili olabilecektir. Fail erkek olabileceği gibi kadın da olabilecektir. Ancak uygulamada bu suçun faillerinin çoğunlukla erkeklerden oluştuğu gözlemlenmektedir. Bunun yanında maddenin ikinci fıkrasında öngörülen nitelikli haller bakımından failin birtakım özellikleri taşıması gerekmektedir ve bu bakımdan özgü suç olarak kabul edilir.

İsrarlı takip suçunun mağduru cinsiyet, ırk, yaş fark etmeksizin herkes olabilecektir. Bu sebeple mağdur bakımından herhangi bir özel nitelik aranmayacaktır. Fakat uygulamada bu suçun mağdurunun çoğunlukla kadınlar olduğu gözlemlenmektedir. Ancak mağdurun gerçekleştirilen ısrarlı takip davranışlarının kendisi üzerinde oluşturabileceği etkileri algılayabilecek düzeyde olması gerekmektedir.

Türk Ceza Kanunu'nun 123/A maddesinde düzenlenen ısrarlı takip suçu, hareketin tipte düzenleniş biçimi göz önüne alındığında seçimlik hareketli bir suç olarak kabul edilmektedir. Zira ısrarlı takip suçunun gerçekleşebilmesi için kanuni tanımında yer alan seçimlik hareketlerden bir veya birkaçının yapılması gerekmektedir. Ayrıca ısrarlı takip suçu bağlı hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Bunun yanında ısrarlı takip suçunun yalnızca icrai hareketle işlenebileceği, ihmalî hareketle işlenemeyeceği kabul edilebilir.

İsrarlı takip suçunun seçimlik hareketleri gerçekleştirilirken bu hareketlerden her birinin mutlaka ısrarlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekir. İsrar, bu suça karakteristik özelliğini vermektedir.

İsrarlı takip suçunda, ısrar kavramından bahsedebilmek için seçimlik olarak belirtilen hareketlerden birinin veya her ikisinin tekrar edecek şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan ısrar, bünyesinde sürekliliği de ihtiva etmektedir. Ancak bu tekrarların sayısı ile ilgili tam bir rakam söylenemeyecektir. İsrar unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediği her somut olaya göre ayrı ayrı değerlendirilecektir.

İsrarlı takip suçu sırf hareket suçudur. Bu sebeple suçun oluşabilmesi için ayrıca bir neticenin meydana gelmesi aranmaz. Mağdurun ciddi bir huzursuzluk hissetmesi veya kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması, bu suçun objektif cezalandırılabilme koşulunu oluşturur. Dolayısıyla failin seçimlik hareketleri gerçekleştirmesiyle suç oluşacaktır. Ancak objektif cezalandırılabilme koşulu gerçekleşmedikçe failin cezalandırılabilmesi mümkün olmayacaktır. Ayrıca kanun koyucu bu suç tipini bir tehlike suçu olarak düzenlemiştir.

Ancak bu suç tipinin ihdas edilmesinden önce yaşanan toplumsal olaylar ve kanun koyucunun ısrarlı takibi suç olarak düzenlemesindeki amacı dikkate alındığında, bu suç tipinin konunda düzenleniş biçimi, mevcut haliyle istenilen amacı gerçekleştirmekten uzaktır. Bu bakımdan suç tipinin temel şekli, “Bir kimsenin huzursuzluk hissetmesine veya kendisi ya da yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olabilecek bir biçimde; mağduru fiziki olarak takip eden veya haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini ya da üçüncü kişileri kullanmak suretiyle mağdur ile temas

kurmaya çalışan failin hareketlerinin başka bir suç oluşturmaması halinde, fail hakkında 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezasına hükmedilir.” biçiminde yeniden düzenlenebilir.

Israrlı takip suçu ancak kasten işlenebilir. Bu suçun taksir ile işlenmesi mümkün olmayacaktır. Bu suç tipi bakımından genel kastın varlığı yeterli olup özel kast aranmayacaktır.

Israrlı takip suçu bakımından kanun hükmünün yerine getirilmesi ve hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedenleri olarak uygulama alanı bulabilir. Bu suç tipi bakımından ilgilinin rızası, hukuka uygunluk nedeni olarak değil tipikliği kaldıran rıza olarak değerlendirilmelidir. Israrlı takip suçunu işleyen failin meşru savunma hükümlerinden faydalanması mümkün gözükmemektedir.

Israrlı takip suçuna ilişkin nitelikli haller Türk Ceza Kanunu’nun 123/A maddesinin 2. fıkrasının a ve c bentlerinde, neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal ise b bendinde düzenlenmiştir. Buna göre suçun çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi ve hakkında uzaklaştırma verilen ya da konuta, okula ya da iş yerine yaklaşmama tedbirine hükmedilen fail tarafından işlenmesi halleri cezayı artırıcı nitelikli haller olarak düzenlenmiştir. Suçun mağdurun okulunu, konutunu ve iş yerini değiştirmesine neden olması hali ise neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali teşkil eder. Bunun yanında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un 5/1/f maddesinde öngörülen “korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi” önleyici tedbirinin de Türk Ceza Kanunu’nun 123/A/1/c maddesine dahil edilmesi ve bu sayede cezayı artırıcı nitelikli halin kapsamının genişletilmesi daha doğru olurdu. Israrlı takip suçu için cezayı azaltıcı bir nitelikli hal öngörülmemiştir.

Israrlı takip suçu bakımından, fail tarafından gerçekleştirilen tipik ve hukuka aykırı hareketin tespit edilmesinin ardından fail hakkındaki kusurluluk incelemesi yapılacaktır. Failin kusur yeteneğine sahip olduğu, kusuru kaldıran hallerden birisinin bulunmadığı ve failin haksızlık bilinci içerisinde olduğu durumlarda, fail kınanabilecek ve işlemiş olduğu fiil sebebiyle cezalandırılması yoluna gidilebilecektir.

Israrlı takip suçuna teşebbüs mümkün değildir. Zira bu suç tipi sırf hareket suçudur ve bünyesinde objektif cezalandırılabilme şartı ihtiva etmektedir. Bu sebeple failin seçimlik hareketi yapmasıyla suç oluşacağı için teşebbüs hükümleri

uygulanamayacaktır. Ancak objektif cezalandırılabilme şartları gerçekleşmedikçe faile ceza verilemeyecektir.

Israrlı takip suçu bakımından şerikliğin her türlü gerçekleşebilir. Bu durumda iştirake ilişkin hükümler uygulama alanı bulabilecektir. Burada üçüncü kişileri kullanmak suretiyle temas kurmaya çalışmak biçiminde gerçekleşen seçimlik hareket ile üçüncü kişinin müşterek fail veya şerik olma durumları karıştırılmamalıdır.

Israrlı takip suçu teorik olarak zincirleme suç biçiminde gerçekleşebilir. Israrlı takip suçu gerçekleştikten ve araya belli bir müddet girdikten sonra, aynı fail tarafından aynı mağdura karşı yeni bir ısrarlı takip suçunun işlendiğinin tespit edilebildiği hallerde zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkün olacaktır. Ancak burada yine bakılması gereken husus, aynı ısrarlı takip suçu kapsamında gerçekleştirilen hareketlerin değil, aksine yeni bir ısrarlı takip suçunun işlenmiş olmasıdır.

Israrlı takip suçu bakımından aynı neviden fikri ıçtima hükümlerinin uygulanması mümkündür. Fail tarafından aynı ısrarlı takip suçu ile birden fazla mağdura karşı ısrarlı takip suçu işlenebilir. Bu durumda failin cezası dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılabacaktır. Israrlı takip suçu bakımından farklı neviden fikri ıçtima hükümlerinin uygulanması ise mümkün değildir. Zira ısrarlı takip suçunun oluşabilmesi için seçimlik hareketlerin başka suça vücut vermemesi gerekir. Ancak ısrarlı takip suçu gerçekleştirilirken tehdit veya cinsel taciz gibi başkaca suç tipleri de işleniyorsa, burada esasında hukuki olarak birden fazla hareket bulunduğu için gerçek ıçtima hükümleri uygulanacak ve faile her suç tipi bakımından ayrı ayrı ceza verilecektir.

Israrlı takip suçu şikâyete tabi suçlar arasında yer alır. Bu suçun soruşturulması ve kovuşturulması için şikâyet şartının gerçekleşmesi gerekir. Israrlı takip suçunda mağdurun, faili veya fiili öğrendikten sonra altı ay içinde şikâyette bulunması gerekir.

Israrlı takip suçu için öngörülen ceza süreli hapis cezası olup suçun temel şekli bakımından altı aydan iki yıla, nitelikli halleri ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali bakımından ise bir yılda üç yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Bu suçun ihdas edilme gerekçesinin kadına karşı şiddetin önüne geçilmesi olduğu ve bu suçun mağdurlarının çoğunlukla kadınlardan oluştuğu düşünüldüğünde, suçun temel ve nitelikli halleri için daha yüksek sınırlardan cezaların öngörülmesi ve suçun kadına karşı işlenmesinin cezayı artırıcı nitelikli hal olarak düzenlenmesi daha isabetli olurdu.

CMK m. 253/3 gereği, ısrarlı takip suçunda uzlaştırma hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. Buna karşı gerekli şartların varlığı halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilecektir.

Uygulamada ısrarlı takip su ı sıklıkla cinsel taciz, tehdit ve kişilerin huzur ve sükûnunu bozma su ı ile karıştırılmaktadır. Bahse konu suçlar, ısrarlı takip su ı ile benzer özellikler ihtiva etse dahi ısrarlı takip su ı gerek failin kastı, gerek hareketin gerçekleşme biçimi gerekse ortaya çıkan netice bakımından bu suç tiplerinden farklılaşmaktadır.

Sonuc olarak ısrarlı takip, 2022 yılı itibariyle Türk Ceza Kanunu'nda yerini almış ve su  olarak kabul edilmiştir. Kendisine has bir yapıya sahip olan ısrarlı takip su ı, hem doktrinde hem de uygulamada farklı biçimlerde değerlendirilmektedir. Bu suç tipinin diğer suçlardan en önemli farkını ısrar unsuru oluşturmaktadır.

Çoğunlukla bir başka suç tipinin, örneğin yaralama, tehdit ve öldürme gibi, ortaya çıkmasından evvel, fail tarafından gerçekleştirilen bir suç tipi olma özelliği taşımaktadır.

Yeni bir suç tipi olması sebebiyle literatürde bu suç tipi üzerine yapılmış çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Bunun yanında kesin karar aşamasına gelmiş mahkeme kararlarının sayısı da oldukça azdır. Yeni kararların çıkmasıyla bu kanuni düzenlemenin yeni uygulama biçimlerinin de ortaya çıktığı gözlemlenebilecektir.

KAYNAKÇA

- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. 2024. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6284.pdf> (erişildi: 4 1, 2024).
- Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Engellenmesine Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik. 2024. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=17030&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5> (erişildi: 4 1, 2024).
- Akbulut, Berrin. Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Ankara BAM. E. 2022/889, K. 2023/365 (Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesi, 13 03 2023).
- Ankara BAM. E. 2023/18, K. 2023/666 (Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesi, 25 05 2023).
- Apaydın, Cengiz. Meşru Savunma. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Arslantürk, Mustafa. Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Artuk , Mehmet Emin vd. Ceza Hukuku Genel Hükümler. Ankara: Adalet Yayınevi, 2023.
- Artuk, Mehmet Emin. «Cinsel Taciz Suçu (TCK m. 105).» Çalışma ve Toplum, 4 11 2006: 29-44.
- Artuk, Mehmet Emin, ve Mehmet Emin Alşahin. «Objektif Cezalandırılabilme Şartı ve Zamanaşımı.» Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, 19 2 2014: 17-44.
- Balcı, Murat, ve Kerim Çakır. «İsrarlı Takip Suçu (TCK m. 123A).» Kadir Has Üniveristesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 10 2 2022: 323 - 339.
- Baş, Eylem. Ceza Hukukunda Fail ve Mağdur. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Baştürk Akca, Emel, ve İdil Sayımer. «Siber Zorbalık Kavramı, Türleri ve İlişkili Olduğu Faktörler: Mevcut Araştırmalar Üzerinden Bir Değerlendirme.» AJIT-e Academic Journal of Information Technology, 8/30 2017: 1-20.
- Baygın, Cem, ve Ahmet Nar. Medeni Hukuk Dersleri - I. Ankara: Yetkin Yayınları, 2022.
- Bilican Gökkaya, Veda. «On The Stalking Dimention of Violence Against Women.» CUJOSS, 2023: 51-60.
- Bocij, Paul, ve Leroy Mcfarlane. «Cyberstalking: Technology of Hate.» The Police Journal, 2023: 20-37.
- Bostancı Bozbayındır, Gülşah. «Cyberbullying and Criminal Law.» İstanbul Hukuk Mecmuası, 77/1 2019: 425-450.
- Bozbayındır, Ali Emrah, ve R. Murat Önok. «Alman ve İtalyan Ceza Hukukunda İsrarlı Takip Suçu.» Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1 2022: 295-374.
- CA PANEL CODE. 2023. https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/codes_displayText.xhtml?lawCode=PEN&division=&title=15.&part=1.&chapter=2.&article= (erişildi: 07 05, 2024).
- Centel, Nur, Hamide Zafer, ve Özlem Çakmut. Türk Ceza Hukukuna Giriş. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2023.
- Demirbaş, Timur. Ceza Hukuku Genel Hükümler. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.

- Dereli, Alparslan. «İsrarlı Takip ve Taciz (Stalking) Kavrmı ve Suçu.» Prof. Dr. Mehmet Emin Artuk'a Armağan içinde, düzenleyen: Mahmut Koca, 1363-1388. Ankara: Seçkin, 2020.
- Doğan Başer, Zehra. Ceza Hukukunda Nedensellik Bağı ve Objektif İsnadiyet. Ankara: Seçkin, 2022.
- Doğan, Recep. «Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak İsrarlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu.» Ankara Barosu Dergisi, 2014: 135-154.
- Duman, Nesrin, Hürmüs İrem Öçalan, ve Rüya Uysal. «Stalklama: İsrarlı Takip Davranış Tipolojileri.» Adli Bilimler ve Suç Araştırmaları Dergisi, 2023: 125-141.
- Dülger, Murat Volkan. Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Dülger, Murat Volkan. «Normatif Düzenleme Açısından İsrarlı Takip Suçu (TCK m. 123/A).» İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8/2 2022: 21-57.
- Dülger, Murat Volkan. Ceza Hukuku Genel Hükümler. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Egemenoglu, Alaaddin. Türk Ceza Hukukunda Tehdit Suçu. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Ekici Şahin, Meral. «İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Suça Etki Eden Nedenlerin Şeriklere Sirayeti.» Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 64 3 2015: 637-686.
- . Ceza Hukukunda Rıza. İstanbul: XII Levha Yayıncılık, 2012.
- Ekici, Şerafettin. Bilişim ve Teknoloji Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Erdem, Mehmet, ve Aslı Makaracı Başak. Aile Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- Erdoğan, Yavuz, ve İnanç İşten. «İsrarlı Takip Suçu.» Legal Hukuk Dergisi, 2022: 3759-3812.
- Erem, Faruk. «Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin.» Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 25 1 1968: 11-33.
- Ersoy, Uğur. «Objektif Cezalandırılabilme Şartları.» Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2014.
- Göktürk, Neslihan. «Türk Hukuku'nda Suçların İçtimaı.» Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, 2 1-2 2014: 31-59.
- . «Suçun Yasal Tanımında Yer Alan "Hukuka Aykırılık" İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon.» İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7 1 2016: 407-450.
- Hakeri, Hakan. Ceza Hukuku Genel Hükümler. Ankara: Adalet Yayınevi, 2024.
- İba, Hasan. Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Maddi Unsurlarında Hata. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- . «Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlarda Rızanın Hukuki Niteliği.» Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 29 1 2023: 98-139.
- İnsan Hakları Eylem Planı. 2021. <https://insanhaklarieylemplani.adalet.gov.tr/> (erişildi: 19/01 2024).
- İstanbul BAM. E. 2023/2234, K. 2023/2470 (20. Ceza Dairesi, 18 12 2023).
- İstanbul BAM. E. 2023/2304, K. 2023/2238 (25. Ceza Dairesi, 30 11 2023).

- İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi 8 Mart Özel Sayısı . 2022. <https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/yayinlar/kitaplar/doc/8MART2022BROSUR.pdf> (erişildi: 29/01 2024).
- İzmir BAM. E. 2024/584, K. 2024/315 (İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 12. Ceza Dairesi, 12 02 2024).
- İzmir BAM. E. 2024/910, K. 2024/1308 (4. Ceza Dairesi, 03 05 2024).
- İzzet Özgenç Israrlı Takip Suçu Üzerine Hukuki Değerlendirmeler. 2022. <https://izzetozgenc.com/makale/israrli-takip-sucu-uzerine-hukuk%C3%AE-degerlendirmeler> (erişildi: 01/22 2024).
- Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi. 2024. <https://rm.coe.int/1680462545> (erişildi: 04 01, 2024).
- Karakehya, Hakan. «Ceza Hukukunda Doğrudan Kast.» Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 15 1 2007: 117-138.
- Karakehya, Hakan, ve Asena Kamer Usluadam. «Türk Ceza Hukuku Öğretisinde Suçun Manevi Unsuru Bağlamında Suç Gemel Teorisine İlişkin Görüşler.» Journal of Panel Law and Criminology, 3/2 2015: 1-24.
- Katoğlu, Tuğrul. «Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları.» Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 61 2 2012: 657-694.
- Kaygısız, Esra Gökçen. «Şiddetin E-Hali: Siber Zorbalık.» TİHEK Akademik Dergisi Şiddetin Önlenmesi Özel Sayısı, 2020: 161-174.
- Kılıç, Ahmet. «Israrlı Takip Suçu (TCK m. 123/A).» Suç ve Ceza, 3 2022: 529-563.
- Koca, Mahmut. «Suçun Özel Görünüş Şekillerine İlişkin Yargıtay İçtihatlarının Değerlendirilmesi.» Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, 3 2 2015: 103-118.
- Koca, Mahmut, ve İlhan Üzülmaz. Ceza Hukuku Genel Hükümler. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- . Ceza Hukuku Özel Hükümler. Ankara: Adalet Yayınevi, 2023.
- . «Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Sınırın Aşılması (TCK m. 27).» Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11 1-2 2007: 39-53.
- Kocasakal, Ümit. «Kişilerin Huzur Ve Sükûnunu Bozma (TCK m.123).» Ankara Barosu Dergisi, 2 2015: 109-146.
- Köksal, Atacan. Ceza Hukukunda Suça Etki Eden Nedenler. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Longman Dictionary of Contemporary English. 2024. <https://www.ldoceonline.com/> (erişildi: 02 01, 2024).
- Maviş, Volkan. «Ceza Hukuku Boyutuyla Siber Zorbalık.» Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 29/3 2021: 2455-2500.
- OPUZ VS TÜRKİYE AİHM KARARI. tarih yok. <https://www.kahdem.org.tr/opuz-vs-turkiye-aihm-karari/> (erişildi: 05 07, 2024).
- Öntan, Yaprak. Ceza Hukukunda Davranış ve Netice. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Özar, Süleyman. «Israrlı Takip Suçu (TCK m. 123/A).» Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2022: 1397-1430.
- Özbek , Veli Özer, Koray Doğan, ve Pınar Bacaksız. Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.

- Özbek, Veli Özer vd. Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Özen, Muharrem, ve Atacan Köksal. «Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu.» Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 68 2 2019: 479-527.
- Özen, Mustafa. «5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İştirak Kurumuna Bakışı.» Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 70 2007: 239-253.
- Özgenç, İzzet. «Cinsel Suçlar.» Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 24 1 2020: 257-284.
- . Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Öztürk, Bahri vd. Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Öztürk, Bahri, ve Mustafa Ruhan Erdem. Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Öztürk, Nurten. «Türk Ceza Hukukunda Yeni Bir Suç Tipi Olarak Bilişim Sistemleri Aracılığıyla Israrlı Takip Suçu.» Bilişim ve Teknoloji Hukuku Yıllığı içinde, düzenleyen: Şerafettin Ekici, Ekrem Solak ve Muhammed Emre Avşar, 129-144. Ankara: Adalet, 2022.
- Özyüksel, Özgün. Türk Ceza Hukukunda Dolaylı Faillik. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Sarıgül, Ali Tanju. Suça İştirak. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Soyaslan, Doğan. Ceza Hukuku Genel Hükümler. Ankara: Legem Yayıncılık, 2024.
- Stalking Victimization, . 2019. <https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/sv19.pdf> (erişildi: 24/02 2024).
- Şahin, Cumhur, ve Neslihan Göktürk. Ceza Muhakemesi Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Taner, Fahri Gökçen. Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Taşkın, Şaban Cankat. «Israrlı Takip Suçu.» İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2022: 91-135.
- TBMM Kanun Teklifi. 2022. <https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KanunTeklifi/f72877c1-ccae-037b-e050-007f01005610> (erişildi: 18 10, 2024).
- TDK Sözlük. 2024. <https://sozluk.gov.tr/> (erişildi: 5 1, 2024).
- Temiz Gül, Yağmur. Israrlı Takip Suçu. Ankara: Adalet Yayınevi, 2023.
- Tezcan, Durmuş, Mustafa Ruhan Erdem, ve Murat Önok. Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Toroslu, Nevzat, ve Haluk Toroslu. Ceza Hukuku Özel Kısım. Ankara: Savaş Yayınevi, 2024.
- Tulay, Emre. «Israrlı Takip Suçunun Suç Teorisi ile Uyumuna Üzerine Bir Değerlendirme.» Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 14 1 2024: 57-94.
- Turan, Metin. Bilişim Hukuku. Ankara: Seçkin, 2024.
- Türkmen, Ahmet. «Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi.» Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11/2009 2010: 1387-1434.

- Türkoğlu, Selin. «Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip.» Yüksek Lisans Tezi. Galatasaray Üniversitesi, 2019.
- UNICEF Siber Zorbalık. 2024. <https://www.unicef.org/turkiye/siber-zorbal%C4%B1k-nedir-ve-nas%C4%B1l-%C3%B6nlenir> (erişildi: 6 1, 2024).
- Uyumaz, Alper, ve İdris Akdağ. «Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı ile Israrlı Takip Mağdurunun Korunması.» Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 19/2 2015: 45-94.
- Üzülmez, İlhan, ve Ahmet Hulusi Akkaş. «Suçun Yapısında Objektif Cezalandırılabilme Şartları.» Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, II 1-2 2007: 71-87.
- Van Der AA, Suzan. «Stalking As A Form of (Domestic) Violence Against Women.» Rassegna Italiana di Criminologia, 2012: 174-187.
- YARGITAY. E. 2023/5655, K. 2023/4563 (12. Ceza Dairesi, 31 10 2023).
- Yargıtay 12. CD. 31.10.2023 tarih E. 2023/5655, K. 2023/4563 (10 31 2023).
- YARGITAY 14. Ceza Dairesi. 2014/ 1995 E. , 2016/25 K. (11 01 2016).
- Yargıtay 6. CD. 16.01.2024 Tarih ve 2023/16555 E. 2024/596 K. (16 08 2024).
- Yaşar, Ercan, ve Hasan İba. «Teşebbüs Derecesine Ulaşmamış İcrai Davranışlarda Gönüllü Vazgeçme.» Ceza Hukuku Dergisi, 16 21 2021: 101-123.
- Yeldan, Didem. Uygulamada Cinsel Suçlar. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Yenisey, Feridun, ve Ayşe Nuhoglu. Ceza Muhakemesi Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Miraç Fırat ÇOĞAN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Fakülte	Hukuk Fakültesi
Bölümü	Hukuk
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1.	
2.	